

Tisdagen den 24 november

Kl. 13.00–15.52
18.00–19.41

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 10 november justerades.

§ 2 Anmälan om byte av partinamn och partibeteckning

Tredje vice talmannen meddelade att Folkpartiet Liberalerna (FP) anmält att partiet på sitt landsmöte den 22 november beslutat att ändra namnet till Liberalerna med förkortningen (L).

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:147

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:147 Kabinettssekreterarens besök i Moskva
av Karin Enström (M)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom föreskriven tid
på grund av sjukdom.

Stockholm den 20 november 2015

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2015/16:150

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:150 Fördömanden av attacker mot civila israeler

av Mathias Sundin (FP)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom föreskriven tid på grund av sjukdom.

Stockholm den 20 november 2015

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2015/16:156

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:156 Moderata krafter i Palestina

av Magnus Oscarsson (KD)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom föreskriven tid på grund av sjukdom.

Stockholm den 20 november 2015

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2015/16:167

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:167 Flygskatt i stället för utveckling av bio-bränsle

av Penilla Gunther (KD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 december 2015 i ett gemensamt svar med interpellation 2015/16:159.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 23 november 2015

Näringsdepartementet

Anna Johansson (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Departementsråd

Interpellation 2015/16:168

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:168 Sociala företag

av Elisabeth Svantesson (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 1 december.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 18 november 2015
Arbetsmarknadsdepartementet
Ylva Johansson (S)
Enligt uppdrag
Catharina Nordlander
Tf. expeditions- och rättschef

Prot. 2015/16:32
24 november

Interpellation 2015/16:194

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:194 Fler poliser i utsatta områden
av Ellen Juntti (M)

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 11 december 2015.

Stockholm 18 november 2015
Justitiedepartementet
Anders Ygeman

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse
2015/16:49 till justitieutskottet

Motion

2015/16:3268 till utrikesutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Finansutskottets betänkande
2015/16:FiU1 Statens budget 2016 – Rambeslutet

Utrikesutskottets utlåtande och betänkanden

2015/16:UU6 På väg mot ett nytt partnerskap mellan Europeiska unionen
och länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet efter 2020

2015/16:UU7 Riksrevisionens rapport om bistånd genom internationella
organisationer

2015/16:UU8 Internationella klimatfrågor och hållbar utveckling m.m.

Utbildningsutskottets betänkande

2015/16:UbU5 Internationella skolor

§ 6 Svar på interpellation 2015/16:172 om nya åtgärder inför klimattoppmötet i Paris

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig vad regeringen tänker göra i ljuset av att de hittills presenterade klimatplanerna, INDC:erna, inte räcker för att förhindra en okontrollerad och direkt farlig klimatförändring.

Jag delar bedömningen att alla de klimatplaner, INDC, som nu har lämnats in av olika länder och presenterats globalt inte räcker för att nå det temperaturmål som vi bör nå för att undvika klimatförändringar som ger stora negativa effekter.

Styrkan i klimatplanerna är till stor del uppslutningen. Att så många som 170 länder nu har lämnat sina klimatplaner inför mötet i Paris är en mycket positiv signal och ett tydligt bevis på att världens länder tar frågan på större allvar och vill bidra i arbetet mot klimatförändringarna.

I detta sammanhang är det viktigt att vi ser klimatplanerna som ett golv och inte som ett tak. Därför är det helt avgörande att det skapas ett större stöd för den svenska linjen om att Parisavtalet ska bli dynamiskt med en översyn vart femte år där ambitionen i klimatplanerna kan höjas mot bakgrund av vad den senaste forskningen visar. Samlat behöver klimatplanerna över tid kunna hålla uppvärmningen så långt under två grader som möjligt. För att det ska lyckas behövs betydligt ambitiösare åtaganden.

Men regeringen väntar inte utan höjer ambitionen i klimatarbetet i Sverige nu och kommunicerar detta tydligt också internationellt. Regeringens syn är att vi ska leda genom exempel och ta vårt ansvar. Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Utsläppen ska minska i den takt som behövs för att en globalt hållbar utveckling ska ske. Sverige ska ha en fossilfri fordonsflotta, och ambitionen är att på sikt nå ett energisystem med 100 procent förnybar energi.

Regeringen har startat initiativet Fossilfritt Sverige, där svenska aktörer ges möjlighet att synliggöra hur de bidrar till övergången till ett land utan användning av fossil energi. Fossilfritt Sverige är också en del för att stärka Lima–Paris Action Agenda, LPAA, som är en del av de internationella klimatförhandlingarna just nu och som blir den internationella plattformen för icke-statliga aktörers klimatarbete inför klimattömet i Paris. Med företag, kommuner och organisationer utmanar vi i Sverige andra länder och aktörer att bli fossilfria och höja ambitionen i närtid genom att bland annat ta steg mot en cirkulär och biobaserad ekonomi.

Jens Holm har också frågat mig på vilket sätt jag tänker tillmötesgå utvecklingsländernas vädjan om ökat stöd i klimatarbetet.

Utvecklingsländerna är de som drabbas allra hårdast av klimatförändringarnas negativa konsekvenser, och de har behov av stöd till både klimatanpassning och omställning till en koldioxidsnål utveckling. Därför anser vi att avtalet i Paris bör omfatta stöd till de fattigaste och mest utsatta ländernas klimatarbete och anpassning till ett förändrat klimat genom finansiering, teknikspridning och kapacitetsutveckling.

Sverige är ett av världens allra mest ambitiösa länder när det gäller att bidra med klimatfinansiering i utvecklingsländer. Vi är största givare per capita i både Gröna klimatfonden och Globala miljöfonden. Vi är också en av de största givarna i absoluta tal i Anpassningsfonden och Fonden för de

minst utvecklade länderna. Vid sidan av multilaterala insatser sker det också ett omfattande arbete bilateralt genom Sida. Detta har kommunicerats tydligt inom ramen för de internationella förhandlingarna och har mottagits mycket väl.

Under Världsbankens årsmöte i Lima i oktober tillkännagav finansministern att Sverige avser att nära fördubbla sitt multilaterala klimatbistånd år 2016 jämfört med 2015 års nivåer. Vårt engagemang kommer att fortsätta på mycket hög nivå. Vi uppmanar alla höginkomstländer att göra mer för att skala upp klimatfinansiering och vill också se att flera länder ska bidra till internationell klimatfinansiering.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka klimat- och miljöministern för svaret på min interpellation. Med en vecka kvar till klimattoppmötet i Paris behövs det nu väldigt mycket mer insatser från världens länder för att man ska kunna få ett bra klimatavtal på plats, det håller jag verkligen med om.

I klimatförhandlingarna är det de industrialiserade länderna, de rika länderna, som har det historiska ansvaret för utsläppen av växthusgaser. Det är vi som har släppt ut mest, och därför har vi också ett ansvar för att gå före och minska våra utsläpp ytterligare. Vi har också ett ansvar för att hjälpa utvecklingsländerna med att föra över ny teknik och pengar så att de inte ska behöva göra samma misstag som vi har gjort.

Inför klimattoppmötet är det synd att Sverige som land inte har någon egen klimatposition. Vi har inget eget klimatbidrag att lämna in, utan vi lutar oss mot EU:s klimatbidrag. Det består av en ganska kort text på ungefär fyra A4-sidor där man lovar en sak, att minska utsläppen med 40 procent. EU säger ingenting om hur ny teknik ska kunna överföras till utvecklingsländerna, hur man ska kunna mobilisera pengar och hur utvecklingsländerna ska kunna få hjälp att hantera de skador och förluster som de drabbas av.

Därför behövs det länder som går före på klimatområdet. Jag blev glad över att höra klimat- och miljöministern lova att Sverige ska göra det. Men det finns fortfarande en hel del kvar att göra för att det hela ska bli konkret.

För några dagar sedan träffade jag en forskare från Bangladesh som är rådgivare till regeringen i Bangladesh. Han berättade för mig att man i hans land saknar den senaste tekniken. Han berättade också att mycket av den teknik som man behöver för att minska sina utsläpp och för att hantera klimatförändringarna redan finns, men den tekniken är väldigt dyr därför att den är låst i patent som stora bolag i Europa, Japan och Nordamerika har kontroll över. Den tekniken släpps inte fri till ett land som Bangladesh. Forskaren sa: Tänk, om vi på klimattoppmötet kunde identifiera de viktigaste miljöteknikerna och säga vilka som kan släppas fria till utvecklingsländerna för att de inte ska behöva betala dyra licenser och royaltier bara för att använda sig av den tekniken!

Eftersom Åsa Romson tar upp frågan om teknikspridning undrar jag: Skulle det kunna vara ett förslag som Sverige kan tänka sig att biträda i Paris?

Fru talman! För några veckor sedan kom det ett brev till statsminister Stefan Löfven. Brevet är från Kiribatis president, Anote Tong. I brevet uppmanar Anote Tong Stefan Löfven och världens ledare att sluta upp bakom förslaget från Kiribati om att de inte ska ta mer kol i anspråk, att

inte starta några nya kolgruvor. Jag undrar vad den svenska regeringen kommer att svara presidenten i öriket Kiribati. Tycker den svenska regeringen och klimat- och miljöministern att det är ett bra förslag att införa ett moratorium mot brytning av nya kolfyndigheter?

Vi i Sverige är en stor spelare genom Vattenfall, som använder väldigt mycket kol. Ifall Sverige som första industrialiserade land skulle kunna säga att vi stöder Kiribatis förslag om att inte ta nya kolgruvor i anspråk tror jag att det skulle få en fantastisk genklang inför toppmötet i Paris. Vad säger klimat- och miljöministern?

Anf. 3 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag tackar för en engagerad debatt kring ett toppmöte om klimatfrågorna som jag vet att ledamoten Holm är djupt engagerad i. Det är väldigt bra att flera ledamöter av Sveriges riksdag kommer att närvara under mötet i Paris i de här viktiga frågorna. Det tror jag är en styrka för Sverige. Vi har mycket kunskap, medvetenhet, engagemang och idéer som behöver spridas.

Som ledamoten var inne på är det viktigt att Sverige är en tydlig röst internationellt, inte minst i de frågor där vi har en stark position som inte är helt bunden inom EU-kretsen. Det är det som handlar om finansiering och om mellanstatligt och bilateralt samarbete. Inte minst är Sveriges historiska och nuvarande mycket starka biståndsarbete en nyckel när det gäller att säkra att klimatfrågorna i grunden är en global solidaritetsfråga.

Jag har träffat flera företrädare för Bangladesh, som är ett av världens mest utsatta länder och redan i dag uppvisar klimatförändringarnas hemiska ansikte. Man har saltvatteninträngning på oerhörda nivåer. Detta driver på en flykt från landsbygdsområden. Situationen är omöjlig och förvärras delvis av de klimatförändringar som redan nu äger rum.

Klimatfrågan är i grunden en global solidaritetsfråga, och Sverige har en tydlig roll i förhandlingarna. Det handlar om klimatfinansiering och kapacitetsutveckling, och precis som Jens Holm säger är det oerhört viktigt hur vi kan sprida befintlig teknik snabbare, i större skala och till fler länder. Vi välkomnar att arbete pågår med de kapacitetshöjande åtgärderna, även med fokus på hur ny teknik kan spridas mer inom ramen för FN-förhandlingarna. Det är också någonting som Sveriges regering stöder.

Jens Holm ställde en enskild fråga om ett brev. Jag kan säga att detta bereds inom ramen för arbetet i Regeringskansliet. Jag vet också att det har kommit in frågor om detta. Vi får återkomma till det i riksdagen. Jag noterar naturligtvis den allmänna frågan. Om alla världens kollager skulle brytas skulle det bli mycket svårt att över huvud taget klara klimatförändringarna. I världen har det i dag kommit upp en mycket starkare debatt om att det inte är ett möjligt scenario. Inte minst kan man säga att det inte heller är ett möjligt scenario i förhållande till de stora föroreningsutsläpp som koldriften innebär. Inte minst har detta fått Kina att börja tänka om i en del av de leden. Det är också den utmaningen vi ser i Europa, varför bland annat ett svenskt statligt bolag som Vattenfall börjar vända kol ryggen och i stället satsar på förnybara energitekniker.

Jag skulle vilja vidga Sveriges roll under klimatförhandlingarna till att verkligen vara en roll för hela det svenska samhället, inklusive ledamöter av Sveriges riksdag, som delvis har skilda uppfattningar inom den svenska

politiken men som jag tror har en ganska enad position i fråga om att klimatutmaningen är en verkligt allvarlig utmaning som vi är skyldiga våra barn att komma till rätta med och som är möjlig för världen att ta sig an om vi tar oss i kragen och skapar ett hållbart samhälle.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! Klimat- och miljöministern tar upp klimatfinansiering i svaret till mig och berättar att Sverige är ledande i det avseendet. Det tycker jag är bra. Jag vill bara vara riktigt säker på att den klimatfinansiering, alltså de pengar till utvecklingsländerna som är utlovade, också ligger fast. För någon vecka sedan hörde vi finansministern prata om att biståndsbudgeten ska halveras och att läget för Sveriges finanser är väldigt ansträngt. Jag vill bara påminna om att Sverige fortfarande är ett rikt land. Vi har fortfarande väldigt mycket pengar. Våra fyra svenska storbanker gjorde vinster på nästan 100 miljarder kronor i fjol. Vi subventionerar miljöskadlig verksamhet med ungefär 50 miljarder kronor. Det finns alltså pengar att ta från. Men det vore bra att få det väldigt klart och tydligt att de löften som vi avgivit ligger fast och att inga pengar hotas.

Initiativet om ett fossilfritt Sverige, som ministern tar upp i svaret till mig, är väldigt intressant. Det är jättebra att ni utmanar andra länder att bli fossilfria. Men för att det här initiativet ska bli riktigt bra måste det bli konkret i så måtto att vi vet *när* Sverige ska bli fossilfritt. Mina konkreta frågor till klimat- och miljöministern är: Vad finns det för datum för när Sverige ska bli fossilfritt? Hur ser den konkreta vägen ut för hur Sverige ska bli fossilfritt? Vilka konkreta åtgärdsförslag lägger regeringen fram inom kort för att det verkligen ska bli så?

Även vad gäller frågan om tekniköverföring tycker jag att det är viktigt att vara konkret. Jag nämnde Bangladesh, men jag kan också nämna Filippinerna. På ett tidigare klimattoppmöte berättade en av Filippinernas delegater för mig hur man behöver hjälp med avancerade datamoduleringsprogram för att kunna förutsäga extrema väderhändelser. Filippinerna har exempelvis drabbats hårt av tyfoner de senaste åren. Sådana här avancerade program finns, men de är skyddade av upphovsrätt. Om man vill använda programmen kostar det väldigt mycket pengar – pengar som Filippinerna inte har. Här tror jag att det finns en väldigt viktig roll för Sverige att spela i att driva på för att den här tekniken ska kunna spridas fritt. Inget fattigt land ska behöva drabbas av sådana här väderhändelser ifall det går att undvika dem. Jag undrar om ministern är beredd att lyfta fram de här frågorna mer konkret på klimattoppmötet i Paris.

Sedan gäller det brevet från Kiribati. Nu ser klimat- och miljöministern brevet från president Aote Tong, men jag skulle vilja veta om hon sett det tidigare. Har klimat- och miljöministern tagit upp det här brevet, som är ställt till statsminister Stefan Löfven? Jag får nu svaret att brevet bereds. Men president Tong vill helst ha ett svar före klimattoppmötet i Paris, och det är då vi verkligen kan få skjuts i den här frågan.

Tänk om Sverige som första industrialiserade land kunde gå ut och säga: Vi stöder Kiribatis folk. Vi tänker göra allt vi kan för att människor ska kunna bo kvar på de här öarna nordost om Australien. Vi backar upp förslaget om ett stopp för nya kolgruvor. Det är en av Sveriges positioner inför klimattoppmötet i Paris.

Kan vi få höra det före mötet i Paris, Åsa Romson?

Prot. 2015/16:32
24 november

Svar på
interpellationer

Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! En av de frågor som Jens Holm ställer handlar om på vilket sätt vi bättre kan stödja kapaciteten hos inte minst små önationer att klara det som kallas för ”early warning systems” och annat som är oerhört väsentligt i de klimatförändringar som vi ser. Det handlar om anpassning och hur man bygger resilienta samhällen i en tid av stark klimatförändringspåverkan.

Jag kan meddela att Sverige stöder ett antal sådana initiativ. Inte minst har vi bidragit starkt till en särskild hubb som ska sprida kunskap om detta, ett kunskapscentrum. Vi bidrar också via SMHI med en särskild kunskapsplattform till flera av de afrikanska myndigheterna för att stärka deras kunskap om och bearbetning av hur man ska planera och stärka anpassningsåtgärderna. Det handlar väldigt mycket om kunskapsspridning. Jag håller med Jens Holm om att det är viktigt att kunskap kan flöda fritt mellan länderna, när vi ser att klimatfrågan i grunden är en solidaritetsfråga för hela världen.

En annan fråga handlade om den konkreta vägen mot att Sverige ska bli fossilfritt. Den beredningen pågår, och Jens Holm deltar själv i denna. Ett av de första beslut som mitt departement i regeringen levererade handlade om att säkra diskussionerna om framtida klimatmål och framför allt ett ramverk för hanteringen av hur vi i Sverige säkerställer att vi har en långsiktigt stabil klimatpolitik där vi säkrar utsläppsminskningar och omställning i samhället och utnyttjar de fantastiska möjligheter som Sverige har att bygga ett samhälle som i grunden gör sig oberoende och fritt från fossila bränslen.

Det är viktigt att vi kommer vidare med den uppgiften. Steget för att komma vidare med det är att det bereds i bred politisk diskussion. Den beredningen heter Miljömålsberedningen, och den sitter Jens Holm själv i. Så fort ni lämnar ett betänkande finns det material för Regeringskansliet att jobba med.

Jag tror att ingen ska betvivla att när Sveriges statsminister Stefan Löfven på måndag talar inför FN:s klimattoppmöte i Paris kommer han att tala om just dessa frågor och peka på positiva exempel. Sverige har kunnat visa att man kan minska klimatutsläpp. Sverige har positionen av en brygga i de internationella förhandlingarna.

Det gäller att förmedla essensen att det är en i grunden solidarisk global uppgift. Att få ett ambitiöst men också rättvist globalt klimatavtal är en mycket hög prioritet för den svenska regeringen. Det kommer statsministern att ge uttryck för på måndag vid klimattoppmötet.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag börjar med att ta upp frågan om klimatfinansiering. Jag vill återigen ställa frågan om vi kan vara helt säkra på att de pengar som utlovats kommer att betalas ut och finns kvar. Kommer klimat- och miljöministern att ta upp frågan med finansministern? Det är oroväckande att finansministern talar om en halvering av det totala biståndet, och så vidare. Det sänder helt fel signaler.

Ett fossilfritt Sverige är ett jättebra förslag. Men det är inte riktigt okej, Åsa Romson, att rulla tillbaka ansvaret för något som statsministern har gått ut med i regeringsdeklarationen till Miljömålsberedningen.

Jag läste direktivet till Miljömålsberedningen alldeles nyss. Där står att Miljömålsberedningen – som är den beredning som bland annat jag är med i – ska utreda ett klimatpolitiskt ramverk och hur Sverige kan få nollutsläpp till 2050. Ett fossilfritt Sverige bedömer jag som ett lite oliklydande mål. Det kan komplettera nollutsläpp till 2050, men det är inte exakt samma sak.

Jag tycker inte att ni ska sitta och vänta på Miljömålsberedningen. Jag vill se konkreta förslag här och nu som ställer om Sverige och gör Sverige fossilfritt. Sedan kommer det att finnas väldigt många bra förslag från Miljömålsberedningen. Det kan jag redan nu lova.

Detta är ett konkret medskick från mig. Det vore fantastiskt om Stefan Löfven på måndag i Paris kunde knyta an till den vädjan som kommer från öriket Kiribatis folk. Jag tror att folket i Kiribati talar å alla utvecklingsländers vägnar. Det vill att de industrialiserade länderna ska sätta stopp för ny utvinning av fossila energikällor och gå före i klimatpolitiken. Kiribatis folk förtjänar det. Jag hoppas att det blir den svenska positionen.

Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Det är inte bara Kiribatis folk som förtjänar att världens ledare tar klimatfrågan på allvar. Det är kanske den sista generationen politiker på jorden som kan ta frågorna på allvar på ett sådant sätt att vi kan ställa om våra samhällen till någonting som gör att våra barn och barnbarn har en tillräckligt livsduglig miljö att bygga sitt välstånd på.

Där har Sverige en väldigt tydlig och viktig position som jag redogjort för. Du ska inte tro att du behöver vänta på åtgärder för att vi ska minska utsläppen i Sverige, Jens Holm. Riksdagen har på sitt bord en budget som är föreslagen av regeringen med mångmiljarder i investeringar för att vi ska kunna minska utsläppen.

Det handlar om att vi ska få ordning på fordonsflottan så att fler bilar och lastbilar kan gå på förnybara bränslen, och vi får elbussar, laddstationer till elbilar och mer biogas i fordonsflottan och i andra delar. Det handlar om att vi kan få fortsatt energieffektivisering så att vi kan nyttiggöra de resurser vi har på ett vettigt sätt. Budgeten är full av klimatinvesteringar. Man behöver inte vänta på att Sverige tar steg mot ett fossilfritt samhälle.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:161 om förslaget på övergång från traditionsprincip till avtalsprincip

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Maria Malmer Stenergard har frågat mig om jag anser att avtalsprincipen bör gälla även mellan närstående. Hon har också frågat mig hur jag anser att en övergång från traditionsprincipen till avtalsprincipen kan påverka arbetet mot den grova organiserade brottsligheten.

En övergång från traditionsprincipen till avtalsprincipen innebär att en köpare av en vara ska få skydd mot säljarens borgenärer redan genom avtalet i stället för när varan har överlämnats till köparen.

Lösöreköpskommittén har i sitt betänkande föreslagit en sådan övergång. Kommittén har bedömt att detta skulle få långsiktiga och påtagliga samhällsekonomiska fördelar. Betänkandet har remitterats under våren 2015.

En viktig aspekt i det fortsatta arbetet är de ekonomiska fördelarna som kan följa av en övergång till avtalsprincipen. Organisationer inom näringslivet har sedan länge förordat en övergång till avtalsprincipen. Kommittén har bedömt att det underlättar för bland annat tillverkningsindustrin, och inte minst exportindustrin, att införa avtalsprincipen. Denna aspekt ligger i den ena vågskålen.

Regeringen har intensifierat arbetet mot organiserad brottslighet. Några remissinstanser har pekat på att kommitténs förslag kan leda till ökad risk för fler ekonomiska brott och skentransaktioner, till exempel mellan närstående. Jag tar dessa farhågor på stort allvar. Denna aspekt ligger i den andra vågskålen.

Utifrån bland annat dessa aspekter pågår nu beredningen i Justitiedepartementet. Jag har så sent som för några veckor sedan fått en fråga av Maria Malmer Stenergard om hur jag ser på en övergång till avtalsprincipen i ljuset av invändningen om ökad risk för skentransaktioner. Liksom jag svarade då blir svaret nu att jag inte vill föregripa det fortsatta beredningsarbetet.

Anf. 9 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Tack för svaret, justitieministern! Ämnet för interpellationen kan tyckas lite tekniskt. Men det är egentligen en väldigt praktisk och central fråga på civilrättens område. Den berör nästan alla, både företag och enskilda, dagligen kanske utan att vi tänker på det.

Det handlar om frågan om när egentligen ett köp anses genomfört: Redan när man kommer överens eller när egendomen har lämnats över? Spelar det någon roll? Ja, det spelar väldigt stor roll om någon av dem som ingår avtal om köp inte kan betala sina räkningar och alltså är skuldsatt.

Tänk er att en grovt kriminell person med stora skulder stoppas medan han eller hon färdas på en exklusiv motorcykel. Några veckor tidigare har personen överlåtit motorcykeln till låt säga sin bror och kan visa upp ett avtal om detta för kronofogden. Med dagens princip om att tradition ska ske håller inte det, utan man kan ganska enkelt utmäta motorcykeln. Med avtalsprincipen blir det betydligt svårare.

Kravet på tradition kan tyckas tufft för gemene man, men det motverkar skentransaktioner. Det i sin tur leder till att människor i större utsträckning måste göra rätt för sig. Man ska inte alldeles för enkelt kunna gömma undan egendom när man har skulder. Avtal ska hållas, och skulder ska betalas. De principerna måste genomsyra rättssystemet.

I mars i år mottog Morgan Johansson utredningen *Lösöreköp och registerpant*. I utredningen föreslår man en övergång från traditionsprincipen till avtalsprincipen. Utredningen har gått på remiss. Kronofogdemyndigheten gör i sitt remissvar bedömningen att en övergång till avtalsprincipen kommer att leda till en ökning av antalet skentransaktioner företrädesvis mellan enskilda personer. Ackordscentralen hyser samma farhågor: När det gäller köp och byten mellan närstående familjemedlemmar, anser Ackordscentralen att det är en uppenbar risk för att skentransaktioner kommer öka i omfattning.

Skatteverket föreslår, mot bakgrund av risken för skentransaktioner mellan närstående, att skydd mot borgenärerna ska uppstå först efter registrering när det gäller just överlåtelse av egendom mellan makar. Det skriver: På samma sätt som vid vederlagsfria överföringar kan makar komma överens om att på ett enkelt sätt försöka göra egendom oåtkomlig för borgenärerna genom att hävda att gäldenären sålt sin egendom till den andre maken. Kronofogdemyndigheten kommer då många gånger att ställas inför besvärliga bevisituationer eftersom det utåt sett inte har skett någon förändring.

Många remissinstanser pekar alltså på den uppenbara risken för skentransaktioner. Vad säger då utredningen om detta? Det kan man fråga sig. Det står helt kort att traditionskravet brukar motiveras av intresset att motverka skentransaktioner och andra former av undandragande. Kommittén har dock inte kunnat hitta några belägg för att en övergång till avtalsprincipen riskerar att leda till fler skentransaktioner. Det är allt. Jag tycker att det är rätt anmärkningsvärt när alla tunga remissinstanser hittar sådana belägg.

Fru talman! Förslaget får också ekonomiska konsekvenser som inte belyses i utredningen. Kronofogden drev förra året in 6,1 miljarder kronor av de statliga fordringarna. Vad avser ekonomiska konsekvenser befarar myndigheten att antalet mål där utmätning kan ske trots tredje mans invändning kommer att minska och att borgenärskollektivet, inklusive staten, därmed kommer att gå miste om betalningar.

Det kan säkert finnas goda skäl att övergå till avtalsprincipen, åtminstone i vissa förhållanden. Men då får man ha på fötterna. I utredningen berörs mycket flyktigt de ekonomiska konsekvenserna och risken för skentransaktioner.

Därför vill jag börja med att fråga ministern om han anser att dessa frågor har utretts tillräckligt.

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det var den tidigare regeringen som tillsatte utredningen. Jag föreställer mig att man gjorde det mot bakgrund av att man tänkte sig att det fanns påtagliga vinster att skaffa om man gick över till den nya principen. Framför allt skulle det kunna underlätta för näringslivet.

Sanningen är den att även om detta är en princip som vi har haft i Sverige sedan urminnes tider – i alla fall så länge man kan tänka sig i modern tid vad gäller juridiken – delas inte detta av särskilt många andra länder. Vi är ganska ensamma om traditionsprincipen i Sverige.

Avtalsprincipen, alltså det som är alternativet, har en betydligt starkare ställning till exempel i de länder som är våra fyra största handelspartner: Tyskland, Storbritannien, Norge och Finland. Man kan tänka sig att de upplever detta system, när man sätter köpare av svenska varor i en märklig situation, som konstigt. För att vara helt skyddad måste varan ha traderats, alltså överlämnats.

Jag föreställer mig i alla fall att det var så den gamla regeringen resonerade när den tillsatte utredningen. Man ville väga de argument som fanns för och emot varandra.

Maria Malmer Stenergard pekar på de farhågor som har lyfts fram av några av remissinstanserna. Jag vill säga att ingen av de remissinstanser

som hon pekar på har avstyrkt förslaget. Däremot har de alltså lyft fram dessa farhågor. Det finns också en annan lista – listan över de remissinstanser som har varit positiva till förslaget. Här finns ett antal domstolar, Svea hovrätt, Hovrätten för Övre Norrland, ett antal tingsrätter, Konsumentverket och Stockholms universitet. Här finns också näringslivsorganisationer, till exempel Småföretagarnas Riksförbund och Svenskt Näringsliv. Här finns Svenska Bankföreningen, Svenska Kreditföreningen, Sveriges advokatsamfund och Teknikföretagen. Det är alltså en lång rad remissinstanser som pekar på att detta skulle underlätta för näringslivet och den typ av affärstransaktioner som vi här talar om.

Precis som jag sa i mitt svar tidigare till Maria Malmer Stenergard är vi mitt inne i en beredningsprocess. Här handlar det om att man ska väga för- och nackdelarna mot varandra. I den mån man hittar några nackdelar får man kanske titta på metoder för att helt enkelt kompensera för dessa om riskerna för denna typ av skentransaktioner skulle öka. Det är en sak som vi just nu ser på i Regeringskansliet.

Anf. 11 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Det stämmer naturligtvis att det var den förra regeringen som tillsatte utredningen. Men nu landade den i nuvarande regerings knä, och då är det upp till den regeringen att se till att frågan blir ordentligt beredd.

Man kan konstatera att konsekvensutredningen i utredningen är minst sagt begränsad. Ordföranden i utredningen har själv skrivit i en artikel i Svensk Juristtidning att för utsökningens del bedöms avtalsprincipen få till följd ett något minskat antal sakutmätningar, vilket ju får betraktas som en given följd av en övergång.

Det är alltså en given följd att man får till färre utmätningar och att det därmed är färre borgenärer som får betalt. Det blir färre som gör rätt för sig. Det tycker jag är en ganska allvarlig konsekvens, som man inte bara kan snudda vid i en sådan här utredning.

Kommittén menar tvärtom i sin konsekvensanalys att det faktum att borgenärerna kan få något mindre att dela på i sig inte bedöms som en negativ effekt av förslaget, det vill säga att det inte skulle vara något problem att borgenärerna inte får betalt. Det har jag lite svårt att greppa.

Att konsekvenserna inte tillräckligt belyses i utredningen framhålls också i ett särskilt yttrande av advokat Odd Swarting, tillika expert i utredningen. Han skriver: Traditionsprincipen medför inte några nämnvärda ekonomiska nackdelar eftersom näringslivet har inrättat sig efter det samma, och traditionsprincipen medför dessutom många fördelar. De positiva effekter vid en övergång till avtalsprincipen som kommittén bygger sitt förslag på är enligt min uppfattning relativt lösa antaganden. Därtill är de ekonomiska nackdelarna med att överge principen inte tillräckligt beaktade. För egen del befarar jag att övergång till en avtalsprincip kommer att medföra samhällsekonomiska nackdelar och negativa effekter för gäldenärerna och borgenärerna, och jag anser därför att det är fel att överge det effektiva, robusta, förutsägbara och sedan lång tid väl fungerande och relativt lättillämpade system som traditionsprincipen innebär.

Fru talman! När det gäller grovt kriminella är det inte ovanligt att de är i besittning av värdefull egendom. Det kan handla om motorcyklar, som jag nämnde i mitt inledande exempel, bilar, klockor och guld. Inom ramen

för arbetet med den grova organiserade brottsligheten har polis och kronofogde inlett ett samarbete just för att kunna komma åt denna typ av egendom. Verksamheten har blivit väldigt framgångsrik.

Förra året drev kronofogdens specialindrivningsteam, som inriktar sig på just den grova organiserade brottsligheten, in 716 miljoner kronor. Detta arbete skulle allvarligt försvåras om vi övergick till en avtalsprincip. Kronofogdeföreningen, som samlar myndighetens jurister, är tydlig i sitt remissvar när det gäller den här problematiken. Den skriver: Det kommer väsentligen att försvåra arbetet att motverka den grova organiserade brottsligheten, och det kommer att vara stötande för den allmänna rättsuppfattningen att Kronofogdemyndigheten inte kommer åt egendom som man i dag kan utmäta på grund av besittningens starka presumtion för äganderätten.

Hur ser då utredningen på den här aspekten? Det undrar man. Svaret får vi i en enda mening: Förslagen bedöms inte ha någon märkbar påverkan på brottsligheten eller det brottsförebyggande arbetet. Punkt.

Jag är väldigt glad att Morgan Johansson i sitt svar på min interpellation uppger att han tar farhågorna på allvar när det gäller riskerna för arbetet mot den grova organiserade brottsligheten. Men det är rätt allvarligt att denna aspekt inte alls finns med i utredningen. Om man ska föreslå en ändring av de bärande principerna i svensk civilrätt hoppas jag att man först bättre belyser den frågan. Det arbete som man har påbörjat med den grova organiserade brottsligheten får inte rullas tillbaka. Tvärtom måste det stärkas på alla plan. Att komma åt kriminellas tillgångar är en mycket viktig pusselbit i det arbetet.

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! I viss mån är detta lite av omvända roller. Jag har en stark kritik mot den gamla regeringen när det gäller ekobrottsfrågorna och regeringens ibland lite slappa syn på hur man kunde utforma olika ersättnings-system, till exempel när det gäller Arbetsförmedlingen eller andra ersättningar, på ett sätt som faktiskt gynnade den organiserade kriminaliteten. I praktiken kunde man bara öppna en kran och hålla pengar direkt från skattebetalarna.

Mot bakgrund av det tillsatte vi en särskild utredare som nu ska trycktesta alla våra system för att se till att det ska bli så svårt som möjligt att fuska med bidragssystemen eller andra ersättningar. Jag kan säga att vi också har fått rulla tillbaka en del av de ersättnings-system som de borgerliga införde.

Hela min ingång i diskussionen har varit att vi måste se till att skapa system som gör det så svårt som möjligt för organiserade kriminella att utnyttja systemen. När jag därför säger i mitt interpellationssvar att vi tar detta på allvar menar jag allvar. Det är den ena delen.

Å andra sidan förstår jag att när den tidigare regeringen tillsatte utredningen gjorde man det förmodligen för att tillmötesgå näringslivets intressen, föreställer jag mig. När man ser på de remissvar som har kommit ser man att det just är näringslivsintressen som säger: Det skulle underlätta för oss på en internationell marknad om vi hade en annan avtalsprincip. Det är det där som vi står mitt i för att försöka se om vi kan hitta någon lösning på.

Prot. 2015/16:32
24 november

Svar på
interpellationer

Jag tar som sagt detta på stort allvar i den fortsatta beredningsprocessen, men jag är inte beredd att nu sätta ned foten när det gäller hur vi ska landa. Vi måste naturligtvis resonera om huruvida det i så fall finns kompensatoriska åtgärder som man kan använda sig av, om vi nu ska byta princip.

Anf. 13 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Jag vet inte om det är ombytta roller, och jag vet inte riktigt vilka öppna kranar som ministern talar om, men jag konstaterar att vi i alla fall står på samma sida när det gäller kampen mot den grova organiserade brottsligheten. Det tycker jag är positivt.

Om man ska lämna en princip som har gällt i över 150 år i svensk rätt ska man ha ganska goda skäl. Här anför man som huvudsakligt argument att det skulle underlätta för svensk export, eftersom många andra länder tillämpar avtalsprincipen. Det är främst denna aspekt, som justitieministern nämner ligger i en av vågskålarna, som talar för en förändring. Men Sveriges två i särklass viktigaste exportländer är Norge och Tyskland, och de tillämpar som huvudregel traditionsprincipen, vilket framgår av utredningen. Ska då verkligen det argumentet få väga tyngre än alla de andra argument som remissinstanserna har framhållit? Risken för skentransaktioner mellan främst närstående, risken för förlorade intäkter både för enskilda och för staten, risken för försämrad betalningsmoral och inte minst risken när det gäller arbetet mot den grova organiserade brottsligheten är sådana argument.

Jag tycker att mycket talar emot det, men om man ska förändra får man väl i alla fall se till att ha ett betydligt bättre underlag. Det hoppas jag att regeringen, om det blir aktuellt, återkommer med.

Jag vill tacka för debatten och för ministerns tid. Jag vet att det är bråda dagar för honom.

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det finns inte så mycket mer att säga om detta. Vi ser problembilden, och de risker som remissinstanserna pekar på får vi hitta sätt att möta. Vi är mitt inne i en sådan beredningsprocess, och därför sätter jag inte ned foten i den här frågan i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:162 om lagförslag vid rundabordsamtal om piratkopiering

Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jörgen Warborn har gett förslag på lagstiftning för att bekämpa så kallad piracy och har frågat mig vilka av dessa förslag som kommer att inkluderas i den rundabordsprocess som kultur- och demokratiministern har initierat. Han har också frågat om jag och regeringen ser några

andra lagstiftningsförslag som kan lyftas in i rundabordsprocessen och bidra till att minska den illegala spridningen och konsumtionen av upphovsrättsskyddat material.

Sverige är ett framgångsland både när det gäller produktion av innehåll, till exempel musik, film och dataspel, och utvecklandet av nya tjänster för tillgång till sådant innehåll. Ett starkt upphovsrättsligt skydd, som respekteras även på internet, är en förutsättning för att Sverige ska fortsätta vara det. Skapande, kreativitet och investeringar måste uppmuntras genom att upphovsmän och andra rättighetshavare får betalt för sitt arbete. Det bidrar i förlängningen både till ett rikt kulturutbud och till ekonomisk tillväxt.

Rundabordssamtalen leds av kultur- och demokratiministern. De syftar till att diskutera vad som vid sidan av lagstiftningen kan göras för att minska den illegala spridningen av upphovsrättsskyddat material och användningen av illegala tjänster. I samtalen deltar upphovsmän, producenter, reklamköpare, internetleverantörer och andra som på olika sätt berörs av dessa frågor. Det är därmed ett utmärkt tillfälle att diskutera hur man kan främja lagliga alternativ och på olika sätt försvåra för dem som tjänar pengar på att illegalt sprida film, musik eller böcker. Det är inte tänkt att vare sig Jörgen Warborns eller några andra lagstiftningsförslag ska diskuteras under rundabordssamtalen. Initiativet till rundabordsprocessen är uppskattat.

När det gäller Jörgen Warborns förslag i sak får jag hänvisa till det svar på hans skriftliga frågor som jag lämnade för några veckor sedan.

Anf. 16 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Anledningen till att jag lyfter upp den här frågan är att jag ser ganska stora problem med upphovsrätten i Sverige. Det kom en undersökning i våras som Mediavision låg bakom, och det visade sig att över 30 procent av den svenska befolkningen konsumerar illegalt material via webbsajter. Det rör sig om tv och film i de här fallen. Det har ju varit ett stort problem för musikindustrin och är det fortfarande, men tv och film är det som detta berör just nu.

30 procent av svenska folket konsumerar alltså tv och film den här vägen. Det är ca 2,3 miljoner människor. Enligt den här undersökningen tittar de här människorna på fyra till fem filmer varje månad illegalt. Det är klart att det är ett ganska stort problem som vi måste försöka komma till rätta med på något sätt. Jag hörde någon nämna att det här kanske är det vanligaste brottet i Sverige just nu. Det kanske ministern har koll på och kan kommentera.

Jag antar att regeringen tycker att det här är ett problem och något som vi måste hitta olika vägar för att komma åt. Som jag ser det innehåller verktygslådan i grova drag olika och viktiga verktyg. Det första är att kommunicera och utbilda människor om vad upphovsrätt är och varför det är ett problem när man bryter mot den. Det andra är att branschen kan göra en hel del insatser. Jag tycker att man ska vara tydlig med att branschen har ett stort ansvar att göra det. Det kan vara affärsutveckling på olika sätt, och det kan vara gemensamma satsningar för att strypa pengatillförseln. Man ska veta att det här är organiserad ekonomisk brottslighet som vissa individer tjänar ganska mycket pengar på, och branschen har en möjlighet att göra insatser för att påverka det. Det tredje verktyget är lagstiftning.

Jag tolkar ministrernas och regeringens svar som att man av någon anledning inte har tänkt titta på det verktyget över huvud taget.

Jag ger några förslag på saker som man kan utreda. Det är tre olika förslag som jag tycker att regeringen borde titta på. Nu har rundabordsdiskussionen kommit igång, och det är gott så. Jag tycker att det är ett bra initiativ, och jag ser fram emot den fortsatta processen. Det ska bli spännande att följa den. Men jag tycker att det vore naturligt att också använda det tredje verktyget i lådan och inte utesluta det. Jag skulle gärna vilja få ministern att kommentera hur man resonerar när man så tydligt har bestämt sig för att inte gå lagstiftningsvägen. Varför väljer regeringen att exkludera det alternativet? Väntar man på någonting? En kommentar om hur man har tänkt skulle vara välkommen.

Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Den här diskussionen har böljat fram och tillbaka de senaste tio åren. Jag minns mycket väl hur den förre statsministern, Fredrik Reinfeldt, sa i valrörelsen att han inte ville förbjuda fildelning, eftersom han inte ville kriminalisera en ungdomsgeneration, som det hette då. Sedan tog det inte så lång tid innan det blev helt uppenbart att man faktiskt måste slå vakt om upphovsrätten, och det blev sedan också den linje som den tidigare regeringen anslöt sig till. Det är precis den linje som den här regeringen också har, alltså att man ska slå vakt om upphovsrätten.

Jörgen Warborn frågar vad vi väntar på, alltså om det är några processer som pågår. Det är faktiskt två processer som pågår som jag tycker att vi ska väga in här. Den här lagstiftningen prövas i dag i ett mål i Stockholms tingsrätt. Det handlar om huruvida det ska vara möjligt att blockera piratsidor, det vill säga om det är en följd av svensk lagstiftning. Den första domen i den frågeställningen kommer i närtid. Jag vill inte föregripa den processen, men möjligheten att blockera sådana här sidor är ett effektivt medel. Huruvida det är en följd av svensk lagstiftning eller inte är upp till domstolen att bedöma.

Den andra processen som pågår är på EU-nivå. Man tittar på de här frågorna brett, och blockeringsfrågan finns också med. Där kan också sådana förslag komma.

Jag tror nästan att om man ska söka sig några ytterligare lagstiftningsinitiativ är det i det härade man bör söka snarare än att titta på straffrätten som ju Jörgen Warborn här är inne på.

Anf. 18 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Blockering är en av de saker jag lyfter upp, alltså att man ska ha möjligheten att efter domstolsbeslut blockera de här sajterna. Jag har full förståelse för att ministern passar lite grann på den frågan just nu givet att det är en domstolsprocess igång. Vi får väl båda följa den och se hur beslutet landar.

Man kan dock konstatera att en sådan domstolsprocess är väldigt tidskrävande och dyr, vilket innebär att det är stora aktörer som kan driva sådana processer medan mindre filmbolag kanske får svårare att göra det. Men låt oss lägga den frågan åt sidan så länge och avvakta. Vad jag förstår kommer det att komma en dom på fredag.

Ministern lyfter också upp EU-diskussionen och att det kan komma initiativ från kommissionen, också i närtid vad jag förstår. Det oroar mig lite att regeringen inte verkar driva några speciella frågor gentemot kommissionen. Det finns inga initiativ från regeringen.

Man ska veta att vi i Sverige är sämst i klassen, i varje fall i Norden – jag kan inte statistiken för alla EU-länder. Som jag nämnde tidigare är det över 30 procent som konsumerar tv och film illegalt i Sverige. Så förhåller det sig inte i till exempel Danmark, Finland eller Norge. Då måste vi fråga oss varför. Jo, de länderna har vidtagit åtgärder. Några av de åtgärderna föreslår jag också här. De olika länderna har givetvis gjort på lite olika sätt.

En del som jag frågade ministern om i interpellationen är streamning. Rättsläget är lite oklart i dag. Det bör man vara tydlig med. Vi har gjort det olagligt att ladda ned en film. Men det är inte olagligt att streama den, eller det är troligtvis inte olagligt – ärligt talat vet jag inte riktigt.

Ministern svarar att lagstiftningen tillåter framställning av tillfälliga kopior, även om materialet skulle vara utlagt utan upphovsmannens tillstånd. Det är alltså ett lugnt konstaterande från regeringen att det förhåller sig på det sättet. Jag skulle snarare se att man gör något åt det. Det är därför jag föreslår att man ska titta på frågan och göra även streamning olaglig. Då skulle vi kunna komma åt en stor del av problemet.

Undersökningen som jag hänvisade till tidigare visar också att en stor andel skulle sluta streama från olaglig källa, givet att de visste att det var olagligt. Jag vill gärna att ministern kommenterar om det finns anledning att titta på det.

Jag förde också fram en idé om att införa grovt upphovsrättsbrott. Det ska inte riktas mot just ungdomsgenerationen utan snarare mot sändarna, de som står bakom sajterna och tjänar ganska mycket pengar på dem. Både polis och åklagare har efterfrågat det verktyget. Med en tuffare straffskala skapas det möjligheter för polis och åklagare att driva undersökningarna på ett bättre sätt. Jag välkomnar en kommentar från ministern även på den punkten.

Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är bekymmersamt när man befinner sig mitt i en situation där man måste avvakta olika rättsliga ställningstaganden. I fråga om blockering är det precis en sådan situation. Frågan prövas av Stockholms tingsrätt. Vi kommer som sagt att få dess beslut i närtid. I avvaktan på det vill jag inte föregripa diskussionen.

Samma situation finns också när det gäller streamning. Frågan är om det är förenligt med EU-rätten eller inte. En rättsprocess pågår. Den här gången är det en holländsk domstol som har lämnat in en begäran om att föra ett sådant avgörande till EU-domstolen. Det gäller alltså om streamning på det här sättet kan förbjudas och stoppas. Vi får se vad EU-domstolen säger i det fallet. Det känns nämligen märkligt att dra igång en ny, stor process ifall det mål vi vill uppnå redan är uppnått.

Just när det gäller streamning är det inte särskilt enkelt. Det är ett brott som är ganska svårt att bevisa, även om man har en lagregel på plats. Jörgen Warborn hänvisar till Danmark där det anses vara ett intrång i upphovsrätten att streama. Det finns en sådan lag på papperet. Men det finns inte en enda dom av enskild streamning i Danmark.

Jag är öppen för fler åtgärder för att kunna upprätthålla den svenska upphovsrätten. Det är ett mycket starkt mål för oss. Men när det gäller just åtgärderna finns det rättsliga processer som vi måste avvakta. Jag kan därför inte sätta ned foten hårdare i dag än jag redan har gjort.

Anf. 20 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Jag välkomnar att regeringen öppnar för att titta på det här när de juridiska processerna är över. Det är första gången som jag hör det så tydligt. Det är ett besked som jag verkligen välkomnar. Det tror jag att branschen också gör.

Man ska veta att det som ligger i vågskålen är att kulturen kommer att bli mycket torftigare om vi inte kommer till rätta med problemet. Att producera en ny film är en komplicerad och svår process. Därför krävs det att upphovsrätten värnas. Jag är glad över beskedet som gavs.

Danmark nämndes återigen. Det som jag efterlyste från början var att vi ska göra flera olika saker, helst samtidigt och helst så fort som möjligt. Det är det jag upplever att regeringen inte gör. Våra siffror för illegal streamning och nedladdning är på 32 procent. Det kan jämföras med Danmark som är nere på 8 procent, har jag för mig. De har tydligen lyckats med någonting, vilket är bra i grund och botten.

Jag tror också att det finns ett viktigt signalvärde i att vi säger vad som är rätt och fel. När det gäller frågan om streamning hoppas jag verkligen att vi kan komma vidare. Det är klart att om ungdomsgenerationen, som ministern hänvisade till tidigare, inte upplever att den gör något fel kan det skada rättssystemet i övrigt framöver.

Det är också troligt att problemet kommer att öka. Det kommer väl nya undersökningar hela tiden, och man har gjort tillslag mot någon stor sajt vilket kanske får ned användningen temporärt. Men jag tycker att det brådskar lite och hoppas att regeringen blir än mer aktiv i frågorna, både i Sverige och inom EU, och driver på så att vi kan komma till rätta med problemet och så att den goda svenska kulturen och det svenska filmskapandet kan fortsätta.

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag är som sagt öppen för att, när vi har klarat ut den formella problematiken med pågående rättsprocesser, titta närmare på vad vi kan göra, framför allt på EU-nivå, för att sätta stopp för det här. Vi talar inte bara om stora ekonomiska värden – det är väl en sak – utan också om stora kulturvärden.

De rundabordssamtal som Alice Bah Kuhnke har inlett är ett forum för att diskutera just sådant. Men jag är som sagt öppen för att gå vidare med ytterligare insatser, framför allt på EU-nivå, för att kunna komma till rätta med detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 22 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Boriana Åberg har frågat mig vad jag avser att göra för att lösa den enligt henne unika och på sikt ohållbara situationen och om jag avser att skärpa gränskontrollerna. Vidare har Boriana Åberg frågat mig om jag avser att åtminstone tillfälligt stoppa mottagandet och vilka åtgärder jag kommer att vidta för att skapa ordning och reda i flyktingmottagandet.

Just nu pågår den svåraste flyktingsituationen i modern tid. Fler människor än någonsin tidigare söker asyl i Sverige, och utmaningarna för det svenska asylsystemet är mycket stora. För att skapa ordning och reda i mottagandet, en bättre etablering och dämpa kostnadsökningarna enades regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna den 23 oktober om nödvändiga insatser.

Regeringen lämnade den 12 november en ändringsbudget till riksdagen. I ändringsbudgeten föreslås att utgifterna i budgeten för 2015 ökas med 11 miljarder kronor. De 11 miljarderna kommer att underlätta arbetet för kommunerna och civilsamhällets organisationer med att hantera det stora antal flyktingar som kommer till Sverige och arbetet med etableringen av nyanlända.

Regeringen beslutade dessutom den 12 november att tillfälligt återinföra gränskontroll vid inre gräns. Detta var nödvändigt eftersom situationen innebar akuta utmaningar för viktiga funktioner i samhället. Den 19 november beslutade regeringen att förlänga gränskontrollen vid inre gräns till den 11 december. Regeringen bedömer att de förhållanden som låg till grund för det tidigare beslutet fortfarande gäller. Gränskontrollen ger bättre överblick och mer information om vilka det faktiskt är som kommer till Sverige, vad deras avsikter är och hur vi på bästa sätt kan tillgodose deras behov.

Myndigheterna får på så sätt bättre förutsättningar att upprätthålla ordning och säkerhet. Kommunerna får bättre planeringsförutsättningar för att hantera flyktingmottagandet. Men inre gränskontroll påverkar inte asylrätten. Alla som söker sig till Sverige har rätt att söka asyl.

Regeringen konstaterar att en kraftsamling görs i många kommuner och myndigheter. Det är nödvändigt att alla inblandade vidtar förberedande åtgärder för en långvarig hantering av situationen och de stora utmaningar vi står inför.

Inget land klarar dock denna utmaning ensamt. Därför driver regeringen på för ett gemensamt ansvarstagande av länderna i EU. Regeringen har beslutat att begära omfördelning av asylsökande till andra medlemsstater.

Regeringen följer kontinuerligt utvecklingen och utesluter inte att ytterligare åtgärder kan behöva vidtas.

Anf. 23 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Sedan jag ställde interpellationen har tillfälliga gränskontroller införts. Det skedde flera veckor efter att Moderaterna hade krävt det.

Att införa gränskontroller var ett steg i rätt riktning, dock långt ifrån tillräckligt. Vi ska heller inte glömma att dessa gränskontroller är utformade som stickprov och inte uppfyller intentionen att få överblick över vilka som reser in i landet.

Det är inte bara min uppfattning att situationen är mer ansträngd än någonsin. Det krävs att regeringen agerar här och nu!

Migrationsverket har larmat om platsbristen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap konstaterar att kapaciteten att ta emot asylsökande tar slut redan i december. Kommuner medger att situationen går ut över all annan verksamhet. Ja, till och med socialdemokratiska kommunalråd upplever att staten har abdikerat.

Sverige behöver en regering som visar handlingskraftigt ledarskap! Vi moderater har föreslagit en rad åtgärder som måste bli verklighet om Sverige ska ha en chans att klara krisen.

Vi kräver att Dublinförordningen tillämpas strikt. De asylsökande som kommer direkt från ett annat EU-land ska nekas inresa om de inte tidigare har blivit registrerade i EU:s gemensamma asylsystem. De som redan är registrerade ska hänvisas till det EU-land de först anlände till. Då får vi större möjligheter att ta hand om de människor som redan är i landet.

Vi vill ha en snabbare och mer effektiv återvändandeprocess. Hela legitimiteten med asylsystemet bygger på att ett ja är ett ja och ett nej ett nej. Den som har fått ett avvisningsbeslut måste lämna landet. Den som får stanna ska snabbt få ett jobb och en bostad.

Det skulle vara intressant att höra vad justitie- och migrationsministern anser om våra förslag.

Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! För en dryg vecka sedan återinförde vi som sagt de inre gränskontrollerna. Det var för att kunna få kontroll över mottagandet men också för att kunna veta vilka det är som åker in Sverige.

Det här var på torsdagen, och på fredagen hände terrordådet i Paris. Hade vi inte infört det då, på torsdagen, hade vi nog fått göra det på lördagen. Detta eftersom vi nu behöver alla filter i Europa, skulle jag vilja säga, för att kunna kontrollera även säkerhetssituationer som denna.

Vi är mycket väl medvetna om den situation som finns, framför allt när det gäller landets kommuner. Men man ska också veta att det ser olika ut.

En del kommuner har och har haft en väldigt svår situation. Malmö är en sådan kommun, som nu tar mycket stort ansvar. Trelleborg var det tidigare, innan vi införde gränskontroller. Nu har det lättat betydligt i Trelleborg till följd av att vi införde id-kontroller av dem som går ombord på färjorna mellan Rostock och Trelleborg. Det gör att många av dem som tidigare kom till Trelleborg via Rostock – inte alla; en del stannar i Tyskland – nu i stället åker via Malmö.

Vissa kommuner tar alltså väldigt stort ansvar. Jag kan bara konstatera att samtidigt som vissa kommuner gör det gör vissa andra kommuner det inte. Det var bakgrunden till att vi i uppgörelsen som vi gjorde med de borgerliga partierna bland annat fick in punkten om att alla kommuner nu faktiskt måste ta ansvar.

Det duger inte att bara säga att man ska öppna sitt hjärta. Man måste i så fall också vara beredd att öppna Täby, Lidingö, Danderyd, Staffanstorp, Lomma, Vellinge och ett stort antal andra kommuner som genom åren faktiskt inte har tagit ansvar.

Jag är glad att det nu finns en stor majoritet i riksdagen för att se till att alla kommuner tar ansvar.

Sverige är det land i Europa, skulle jag vilja säga, som har tagit det allra största ansvaret för den internationella flyktingsituationen. Våra siffror är nästan dubbelt så höga per capita som för nummer två på listan sett till asylsökande i Sverige.

Fler länder måste också ta ansvar. Det var därför vi lyckades driva igenom hela förslaget om en möjlighet att omfördela flyktingar inom Europa. Det är första gången någonsin som EU kan peka på ett land och säga: ”Nu måste ni också vara beredda att ta emot flyktingar.” Men då måste de länderna också göra det. Hittills går den omfördelningen alltför trögt. Om inte fler länder vill hjälpa till blir åtagandet och ansvaret för de länder som vill hjälpa till mycket tyngre.

Det är den situationen som Sverige har hamnat i. Det är därför vi har haft 7 000, 8 000, 9 000, uppåt 10 000 asylsökande per vecka de senaste veckorna. Vi slår i kapacitetstaket.

Därför sa jag redan förra veckan att vi måste vidta fler åtgärder, inte bara för att öka kapaciteten i de svenska systemen – det ska vi göra – utan också för att få ned antalet asylsökande som kommer till Sverige. Vi är det land som har gjort allra mest, men vi kan inte göra allt. Det finns en gräns för oss också.

Vi för samtal med de borgerliga partierna hela tiden inom ramen för sexpartiöverenskommelsen. Inom kort kommer vi att återuppta ordentliga förhandlingar om nya sådana här åtgärder. Besked om regeringens ståndpunkter inför de förhandlingarna kommer faktiskt redan nu på eftermiddagen, om bara någon timme.

Anf. 25 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Det var ett mycket intressant och oväntat besked att regeringen kommer med sina ståndpunkter inför en blivande ny migrationsöverenskommelse.

Jag tycker att ministern är orättvis när han pekar ut kommuner som Danderyd, Staffanstorp, Lomma, Vellinge och så vidare. Det är kommuner som bidrar med väldigt mycket skattemedel, och det är vissa beräkningar i statistiken som inte visar det riktiga ansvar som dessa kommuner tar. Till exempel Staffanstorp tar emot väldigt många ensamkommande barn, men dessa räknas inte på samma sätt i statistiken.

För att återgå till frågan tycker jag att det är bra, det som ministern säger i sitt svar, att regeringen har anslagit 11 miljarder extra för att underlätta arbetet i kommunerna med att hantera utmaningarna. Det var också något som ingick i överenskommelsen mellan regeringen och Alliansen.

Men det handlar inte bara om pengar. Det handlar om organisationer som inte är dimensionerade för att utsättas för ett sådant extremt tryck som de nu utsätts för.

Det handlar om personalbrist. Var ska man hitta fler lärare och fler socialsekreterare? Vad händer när de nya behoven tränger undan ordinarie verksamhet?

Det handlar om lokaler, både för kommunal verksamhet som till exempel förskolor och skolor och för boende.

I torsdags, den 19 november, meddelade Migrationsverket i Malmö att man inte klarade sitt uppdrag att ge människor tak över huvudet. Människor tvingades att sova utomhus i kylan. Hade inte Johanneskyrkan öppnat och låtit människor sova på kyrkbänkarna skulle vi fortfarande ha haft asylsökande sovande utomhus när det var snö och flera minusgrader.

Det handlar om rättssäkerhet och ett korrekt och värdigt bemötande. Kommuner runt om i Sverige har lex Sarah-anmält sig själva för att de placerar barn i familjer som de inte har hunnit utreda. Det är djupt oroande och går stick i stäv med principen om barnens bästa. Det bör oroa även justitie- och migrationsministern, inte minst i hans roll som justitieminister, när han vet hur värnlösa barn kan vara och vilka hemskheter de kan råka ut för om de blir placerade i fel familjehem.

Fru talman! Senast i går krävde vår partiledare Anna Kinberg Batra nya överläggningar för att det som man hittills har kommit överens om inte räcker. Det verkar som om vi är eniga om att en ny migrationsöverenskommelse snabbt måste komma på plats.

Nu är det upp till regeringen att visa ansvar, och jag ska med spänning följa presskonferensen i eftermiddag.

Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! På sätt och vis kommer den här interpellationsdebatten ganska lägligt, men det innebär också att det för min del blir lite svårt eftersom jag inte vill gå händelserna i förväg.

Jag delar naturligtvis helt och hållet bilden att situationen för kommunerna och för Migrationsverket är väldigt ansträngd och har varit det under lång tid. För drygt 14 dagar sedan gick jag ut och sa att vi nu har nått kapacitetstaket, att vi nu kommer att ha en situation där vi kanske inte längre kan erbjuda människor boende.

Om man då kommer till Sveriges gräns från Tyskland eller Danmark ställs man inför valet att antingen försöka ordna boende på egen hand eller att åka tillbaka till Danmark eller Tyskland och söka asyl där. Den möjligheten finns. Dessutom är Europa större än bara Sverige och Tyskland. Det finns fler länder som borde ta ett betydligt större ansvar än vad de gör.

Dessvärre finns det en politisk press i vissa länder, framför allt från den politiska högern, som innebär att de absolut inte vill ta emot flyktingar. Om situationen då är sådan att det bara är vissa länder som är villiga att ta emot flyktingar och göra en insats blir också ansvaret mycket större. Till slut blir lasset alltför stort att dra för ett enskilt land. Där är vi nu.

När det gäller gränskontrollerna kan jag konstatera att de på ett sätt har fungerat; vi har fått ordning på mottagandet. Men jag kan också konstatera att ett land som Danmark låter människor åka rakt igenom sitt territorium trots att de egentligen inte har rätt att vistas där. I själva verket ska de söka asyl i Danmark, men den danska regeringen har uttryckligen sagt att man inte vill införa gränskontroller eftersom risken då är större att fler söker asyl i Danmark.

Det synsättet har jag svårt att förstå. Alla länder måste ta ansvar. Danmark har en situation där de i år kommer upp i ungefär 30 000 asylsökande medan Sverige har en situation där vi kommer att ha uppemot 200 000 asylsökande.

Det finns bara ett sätt att lösa detta totalt sett, och det är att ta ett gemensamt ansvar. Alla länder i Europa måste ta ansvar, oavsett politisk färg. Gör de inte det hamnar vi i en situation där de länder som vill ta ansvar får stora bekymmer. Dessutom måste alla kommuner inom riket Sverige ta ansvar.

Boriana Åberg vill inte kännas vid att vissa kommuner inte har velat ta emot flyktingar. Men så är det. Det är oerhört snedfördelat vad gäller antalet asylsökande, och vissa kommuner har tidigare över huvud taget inte velat teckna avtal med Migrationsverket. Nu får vi på plats en ordning som gör att vi kan ålägga kommunerna att ta emot asylsökande. Det sker utifrån de förutsättningar kommunerna har, dels utifrån hur många som bor i kommunen, dels utifrån hur de ekonomiska förutsättningarna i övrigt ser ut. Det tycker jag är en stor framgång. En sådan lagstiftning är på väg att komma på plats. Vi har en lagrådsremiss och ska lägga fram en proposition till riksdagen.

Det finns bara ett sätt att på lång sikt lösa detta, och det är att alla delar på ansvaret. När det inte sker hamnar länder som Sverige till slut i en situation där vi måste säga att andra länder får dra ett större lass. Precis i den situationen är vi nu.

Besked om våra ingångsvärden inför en ny förhandling kommer som sagt inom kort. Jag vill gärna att vi håller ihop den uppgörelse som de sex partierna har ingått och att vi fortsätter samtalen i en konstruktiv anda.

Anf. 27 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! När det gäller att gemensamt ta ansvar inom EU delar vi den åsikten. Det är allas övertygelse att det är bra och rättvist både när det gäller migrationspolitiken och andra politikområden.

Beträffande Danmarks gränskontroller utgår jag från att justitie- och migrationsministern planerar att ha ett allvarligt samtal med sin danska kollega.

Vad gäller fördelningen vet vi att Sverige i dag är nettogivare i EU. Samtidigt har vi tagit ett betydligt större ansvar för migrationen än de flesta andra EU-länder. Våra offentliga finanser har påverkats med kostnader i miljardklassen. Kommer regeringen att följa Moderaternas förslag och på EU-nivå driva att Sveriges avgift under kommande år ska sänkas till följd av det stora ansvar som vi tagit?

Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! När man tar en strid, en konflikt, med EU ska man helst göra det på ett område där man tror att det finns förutsättningar att vinna. När det gäller att sänka avgiften kan jag säga att det inte finns något land, inte som jag känner till i alla fall, som har lyckats med det.

Däremot kan vi försöka få resurser från EU-systemet i övrigt. Det finns fonder där man kan söka ekonomisk ersättning för mottagandet. En sådan ansökan har vi lämnat in. En del av uppgörelsen den 23 oktober var att vi skulle söka från dessa fonder, och det har vi gjort. Vi får se vad utfallet

Prot. 2015/16:32
24 november

Svar på
interpellationer

blir, men vi kommer naturligtvis att jobba hårt för det. När vi är det land som tar det allra största ansvaret i EU måste vi också kunna få del av de pengar som finns i EU-systemet.

I övrigt behöver vi vidta fler åtgärder. Vi behöver göra det tillsammans, regeringen och de fyra borgerliga partierna. Sådana samtal ser jag fram emot. De kommer att börja genomföras i närtid. För att klara situationen måste vi ha den typen av blocköverskridande samarbete. Den förra uppgörelsen var bra, för den bildar en grund. Nu behöver vi gå vidare utifrån den uppgörelsen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:173 om situationen för statslösa asylsökande palestinier i Sverige

Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Torbjörn Björlund har frågat mig hur jag avser att agera för att säkerställa att Migrationsverket följer lagen och de löften verket avger samt ges resurser för att klara av en rättssäker, rättvis och human behandling av de asylsökande palestinierna i Sverige.

Det skriftliga svar som jag nyligen lämnade till Torbjörn Björlund i samma fråga gäller fortfarande: När Migrationsverket och migrationsdomstolarna prövar enskilda ärenden ska de beakta eventuella hinder mot att verkställa beslut om avvisning eller utvisning. Enligt förarbetena till utlänningslagen bör ett sådant beslut inte meddelas om det inte kan verkställas.

Det är Migrationsverket och domstolarna som gör dessa prövningar. Som statsråd får jag inte lägga mig i handläggningen av enskilda ärenden, men det är en självklarhet att våra myndigheter och domstolar ska följa gällande lagstiftning. Jag har förtroende för att så görs.

Utlänningslagen har antagits av en enig riksdag. Jag anser att den ger goda förutsättningar för en rättssäker prövning och att den svarar mot höga krav på rättssäkerhet. För att våra myndigheter och domstolar ska kunna leva upp till dessa krav säkerställer regeringen att nödvändiga resurser avsätts i budgeten.

Jag har följt utvecklingen för de personer som har fått lagakraftvunna avvisnings- och utvisningsbeslut och där det finns svårigheter med att verkställa. Regeringen kommer därför att genomföra en översyn.

Anf. 30 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Jag har tidigare lämnat in en skriftlig fråga om detta, och ministrerns svar nu tar sin utgångspunkt i svaret på den frågan och låter ungefär likadant. Det gör mig lite mindre nöjd med svaret på interpellationen än jag hade hoppats vara.

Först ska jag säga att vi naturligtvis alla är medvetna om de problem vi står inför i dag när det gäller hanteringen av flyktingar och asylsökande. Vi har en våg av flyktingar från framför allt Syrien som skapar starka påfrestningar på Migrationsverkets arbete. Det vet vi om i dag. Det är dock

en flyktingvåg som har pågått i några månader eller kanske ett halvår, medan de fall jag refererar till är sådant som fanns innan detta hände. Detta är alltså inget som orsakas av dagens höga belastning på Migrationsverket, utan det handlar om att det finns felaktigheter någonstans, antingen systematiskt eller på annat sätt.

Vi måste följa den utveckling som sker för att säkerställa en rättssäker process när det gäller de här sakerna, oavsett hur det ser ut i dag eller framöver.

Jag vet också om att detta inte är något som man helt och hållet ska lasta den sittande regeringen för. Ni har ju suttit i ett år ungefär och har inte haft tid på er att förändra så mycket, utan det är den förra regeringens arbete som präglar detta. Men det är ändå den sittande migrationsministern som har frågan i knät. Det är också därför jag lägger på de här sakerna.

Vi vet i dag att läget i Palestina och Gaza är ganska besvärligt, framför allt i Gaza. Det har varit så ganska länge. Man har varit i blockad sedan 2007, och man har varit utsatt för ett par krig – eller rättare sagt ett par överfall från Israel – som har skapat en situation som gör att många människor inte kan eller vill leva där utan flyr därifrån. Det är en orsak till att människor flyr, precis som i Syrien. Man lever i ett samhälle som helt enkelt inte fungerar.

Det handlar framför allt om en principriktning att man inte ska skicka tillbaka människor till krigshärjade områden. Gaza är sönderbombat. Många betraktar i dag Gaza som det största utomhusfängelset i världen. Sådant måste få påverka hanteringen av de flyktingar som kommer just därifrån.

Vi vet att spänningarna ökar i dag, inte bara när det gäller Israel och Palestina utan i hela Mellanöstern. Det påverkar naturligtvis också Egypten, som jag kommer att återkomma till här. Som jag visar i interpellationen har vi ett antal fall där man kan se likheterna när det gäller hur man hanterar saker.

Många väntar ett eller ett och ett halvt år, och det kan vara acceptabelt. Men när det går två, tre, fyra eller kanske upp till åtta år, som vi har sett i ett fall i Uppsalagruppen, börjar man fundera på hur Migrationsverkets arbete fungerar.

I sitt svar hänvisar migrationsministern till sitt svar på den skriftliga frågan och upprepar vad han sa där.

Avvisning tillbaka till Gaza handlar om att man ska skickas till Egypten. I dag finns det i denna grupp, liksom på annat håll, ett antal personer som har följt alla regler och sökt visum till Egypten för att kunna ta sig in i Gaza, men de får inget visum. Vad innebär då det? Vad säger då utlänningslagen? Jo, den säger precis detsamma som migrationsministern svarar: Har man inte säkerställt att man kan utvisa människor ska de inte utvisas. Då ska de inte ens meddelas avvisningsbeslut, men det görs ändå. I något fall har man fått tre avvisningsbeslut som inte kan verkställas.

Någonstans här finns ett systemfel. Då måste man dra lärdom av detta och säga att det inte går att göra på detta sätt. Vi måste göra på annat sätt: Vi måste ge de här människorna uppehållstillstånd. Det är egentligen detta som jag är ute efter att få svar på, och jag hoppas på något sätt att vi kan komma framåt i den här debatten, så att vi kan få ett svar på hur man ska agera för att förändra situationen så att de här människorna inte hamnar mitt emellan allt.

Anf. 31 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Fru talman! Tack, minister Morgan Johansson! Jag vill också tacka Torbjörn för ett inlägg där jag instämmer i allt.

I Malmö, den stad jag kommer från, har vi situationen att statslösa palestinier från Irak och Gaza sedan den 11 augusti har protesterat – det är över tre månader. Det de har protesterat mot är den behandling de har fått av Migrationsverket, som låter statslösa palestinier leva i en limbosituation. Det blir resultatet av att man får ett avvisningsbeslut som inte kan verkställas efter att man har varit här i Sverige i kanske sex, sju eller åtta år.

Det är uppenbart för alla som har följt den här frågan att avvisning är omöjlig att verkställa, och därför började statslösa palestinier från Irak för någon månad sedan få uppehållstillstånd i Sverige. De statslösa palestinierna från framför allt Gaza men också Västbanken har en liknande situation. Det är en utsatt grupp som saknar stat som kan skydda dem, och de hamnar ofta i kläm i Mellanöstern.

De ska avvisas till ett område som det är direkt farligt för dem att vistas i och där grundläggande mänskliga rättigheter inte respekteras. Huvudpunkten är att avvisningen inte kan verkställas eftersom Rafahövergången i princip är helt stängd sedan flera år tillbaka och det inte heller finns något som pekar på att övergången kommer att öppnas. Viseringen till Egypten genomförs inte heller, och om de skulle få visum till Egypten stoppas de på Kairos flygplats. De släpps inte in i landet utan skickas tillbaka. Detta är något som Migrationsverket självt konstaterar i Lifosdokumentet 35896, som det också hänvisas till i svaret.

Vi är skyldiga alla statslösa palestinier en rättssäker, rättvis och human behandling. Så är det inte i dag. Precis som Morgan Johansson och Torbjörn påpekat ska Migrationsverket och migrationsdomstolarna beakta eventuella hinder mot att verkställa beslut om avvisning eller utvisning.

Bland de protesterande palestinierna i Malmö har flera medverkat till försök att få en avvisning till stånd. Vi kan som exempel ta Mahmoud El Hamal-Awi, som fått avslag på sin ansökan tre gånger. Den sista gången var i början av 2013. Han har vid ett flertal tillfällen sökt visering till Egypten, senast i december 2014. Han har fortfarande ett år senare inte ens fått svar på sin ansökan. Mahmoud är nu 25 år. Hans liv borde få blomstra. Han borde få välja väg i livet, men det är nu satt på undantag och han lever i en limbosituation utan rätt att få stanna och utan rätt att få leva i ett annat land.

Mahmoud och alla andra statslösa palestinier från Gaza kan inte återvända. Som jag underströk beror det både på att Rafahövergången är stängd och på att Egypten inte beviljar transitvisum. Frågan blir då: Hur lång tid ska förflyta innan ett verkställighetshinder faktiskt resulterar i att 12 kap. 18 § punkt 2 används, det vill säga att vi ger den asylsökande möjlighet att stanna i Sverige? Frågan blir självklart också: Vad krävs av den enskilde som ska avvisas för att den personen ska anses visa sin medverkan till avvisningen? Man kan ju inte använda mer än alla till buds stående medel.

Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror att vi ändå är överens i själva grundfrågan. Om du har skyddsbehov får du stanna i Sverige, men om du inte har det och har

fått avslag på din ansökan ska du återvända hem. Då ska du också medverka till en sådan återförvisning.

Det är i grunden domstolar som avgör om man har skyddsbehov eller inte. Om domstolen har kommit fram till att man inte har skyddsbehov ska den också ta ställning till om det är möjligt att verkställa det, det vill säga att man åker tillbaka. Hittills har domstolar och myndigheter bedömt att det är möjligt att åka tillbaka till Palestina som sådant och också till Gaza. Övergången mellan Egypten och Gaza har varit sporadiskt öppen. Den har inte varit helt stängd, utan den har varit öppen under vissa tillfällen, och då har avvísningar dit kunnat ske. Men en förutsättning är förstås att man kommer dit och kan vara där vid det tillfället.

När det gäller Palestina i övrigt genomförs avvísningar. Hittills i år har vi haft 295 asylsökande från Palestina. Då talar vi om hela gruppen. Av dem har 260 fått uppehållstillstånd. Sedan finns det 33 öppna återvändandeärenden. Antalet genomförda återvändanden i år är sju. Statistiken är inte uppdelad på Gaza och Västbanken. Låt mig alltså säga att det är möjligt att återvända till Palestina som land. Det är det som domstolarna och myndigheterna har utgått från.

Samtidigt ser jag den här situationen. Vi pekar på att vi ska göra en översyn för att se hur situationen ser ut för de här människorna. Men grundlinjen måste ändå vara att man ska medverka till att åka tillbaka om man har fått ett avslag. Det gör också att vi kan hävda den principen. Skulle vi säga någonting annat, det vill säga att man inte behöver bry sig om vilka regler som gäller eller vad myndigheterna har sagt eller vad domstolarna har sagt, skulle vårt asylsystems legitimitet fullständigt raseras.

Men som jag säger i mitt interpellations svar: Vi kommer att göra en översyn av de här människornas situation och av hur läget är just där. Men med det lovar jag ingenting, naturligtvis, när det gäller möjligheterna att få stanna i Sverige. Vi kommer att göra en översyn av situationen.

Anf. 33 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Fru talman! Det är väl ungefär det svar som jag förväntar mig från ministern. Jag förstår att det inte går att avge några exakta löften. Det här handlar om två saker, tycker jag. Det handlar om hur man hanterar saker i Migrationsverket och om den politiska nivån.

Vi vet om problemen. Det som är besvärande är hur många det är som har råkat ut för det här. Det innebär att det inte är enskilda fall, utan det handlar verkligen om något slags systematik.

Jag har en lista här. Den har migrationsministern också fått – det vet jag. I dag är det ungefär 70 namn. Det är den grupp som finns i Uppsala. Om man går igenom listan ser man att de egentligen har samma problem. Antingen får de vänta väldigt länge på ett beslut över huvud taget, eller så får de avvísingsbeslut som inte kan verkställas. Det är ungefär samma system som gäller för dem oavsett var de kommer från.

Nu är de flesta, nästan 99 procent, från Gaza. Situationen blir specifik när det finns så många som kommer från samma område som råkar ut för samma sak. Deras fall liknar faktiskt varandra. De skulle kunna bedömas utifrån samma mall, men det görs inte. Det är där ett systemfel i sådana fall finns. Det är det man behöver göra en ordentlig översyn av. Jag tackar för att man ändå lovar att göra en översyn, för det handlar verkligen om det.

Prot. 2015/16:32
24 november

Svar på
interpellationer

De parametrar som finns handlar just om det här. Hur ser det ut i Rafah-övergången? Den kanske är öppen två, tre, fyra timmar i veckan. Det är en ganska smal gång man ska igenom i sådana fall. Det är ofta köer. Och det är lika svårt att komma ut ur Gaza som in i Gaza. Nu senast var det *Uppdrag granskning* som visade hur en svensk familj sitter fast och inte kommer ut.

Det finns ett antal olika parametrar som man faktiskt måste kunna föra in i det här. Då handlar det verkligen i slutändan om att vi politiker på något sätt måste garantera en rättssäker behandling av de människor som kommer till Sverige och söker asyl – vi är positiva till att de ska göra det och få en behandling.

Värsta exemplet är nog den man som har väntat i nästan åtta år. Jag tycker verkligen att det blir problematiskt när man hamnar i situationen gång på gång på gång. Man gör allt som krävs av en. Senast i går eller förrgår var det en person som hämtades av polis, skickades till Egyptens ambassad, fick nej till visum och sedan skickades tillbaka. Hur länge kommer han att få vänta på nästa besked?

Det finns en person som jag skriver om i interpellationen som väntat på ett besked från Egyptens ambassad i nio månader och som påpekat det för Migrationsverket men ändå inte får något svar. Många möten med handläggare ligger framme i februari och mars. Det finns på något sätt en tröghet i det här och något slags systemfel som gör att det blir en oändlig väntan på ingenting. Jag tycker inte att vi kan behandla människor så, oavsett när de kommer eller var de kommer från. De måste behandlas på ett rättssäkert sätt.

Det finns ett exempel på en man som har lämnat in sitt id-kort från FN – han har alltså flyktingstatus, enligt FN. Det ska ganska starkt påverka hur man hanterar en sådan person. Han har väntat i nio månader på ett besked över huvud taget. Han har varit i Sverige i fyra år.

Jag kan rada upp exempel på exempel från listan på hur det fungerar. Den springande punkten handlar om hur man gör översynen och vilka fel som är systematiska. I enskilda fall kan det handla om att man gör fel, men det blir uppenbart att det är många som hamnar i den här situationen och som inte får en prövning som är både rättssäker och rättvis.

I de exempel som jag har fått i svaret finns också en grund i det som står i utlänningslagen, som migrationsministern har medgivit. Det är det som egentligen ska gälla. När det inte fungerar ifrågasätter jag ändå svaret från migrationsministern om att det är ett rättssäkert system. Det måste finnas någonting man kan göra åt bristerna i själva systemet. Det är det jag är ute efter.

På läktaren sitter ett antal av dessa personer. De är desperata. De säger själva: Jag kan lika gärna dö här som i Gaza.

Anf. 34 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Fru talman! Många av de här palestinierna har försökt medverka till avvisningen, men man har ändå inte kunnat verkställa den. Jag tycker att det är uppenbart att det finns ett problem med ministerns svar. På något sätt måste vi också tydliggöra tidsaspekten. Hur lång tid ska man behöva vänta i den här situationen när det inte går att verkställa avvisning?

Jag förstår att Morgan Johansson inte kan lägga sig i enskilda ärenden, men precis som Torbjörn vill jag peka på de systematiska fel som uppenbarligen finns i den här frågan. Utöver den lista med ett sjuttiootal personer som Torbjörn har finns det en lista med 150 personer i Malmö. Frågan blir då: Vad kan regeringen göra? Jag välkomnar den översyn som Morgan aviserar. Jag skulle vilja höra lite mer vad den konkret innebär. Vilka direktiv finns? När kommer översynen att göras, och när förväntas den vara klar?

Jag vill också uppmana regeringen att arbeta mer proaktivt och faktiskt se till att undersöka och ta fram rapporter om läget i Gaza. Det handlar till exempel om möjligheten att korsa gränsen vid Rafah, som är öppen någon gång ibland, där studenter och sjuka kan passera men också om Egyptens behandling av statslösa palestinier förfrågningar om till exempel transitvisum.

Genom rapporter som UD, ambassaden, generalkonsulatet i Jerusalem med flera bör kunna ta fram bör den svenska regeringen kunna komma fram till en ståndpunkt i frågan. Jag är övertygad om att ett sådant arbete kommer att visa på det omöjliga för Migrationsverket att fortsätta fatta beslut om avvisning av statslösa palestinier till Gaza.

Alla har vi ett behov av grundläggande mänskliga rättigheter. Det gäller även statslösa palestinska flyktingar. När kan vi räkna med att den svenska regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att rätta till det systemfel som verkar finnas i hanteringen?

Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag har sagt i mitt interpellationssvar att vi kommer att genomföra en sådan översyn. Jag tänker inte gå in i detaljer nu i fråga om vad den kommer att ta sikte på. Men det är klart att vi måste begära in mer information om situationen vad gäller gränsövergången men också, naturligtvis, om situationen för de människor som vi talar om här.

Att det tar lång tid i Migrationsverket och att man får vänta på att få besked är kanske inte så konstigt mot bakgrund av att det bara hittills i år är ungefär 140 000 asylsökande som har kommit och att vi har en bra bit över 100 000 i våra asylsystem. De människor som nu kommer in kommer att få vänta i ungefär två år innan deras ansökningar över huvud taget kommer att bli prövade. Så är situationen i Migrationsverket, beroende på att läget i omvärlden är som det är.

Men vi kommer som sagt att titta närmare på själva frågan. Det är det som sägs i stycket om den här översynen.

Grundbulten i politiken måste ändå vara att har du fått avslag ska du lämna landet. Du ska också medverka till att lämna landet. Har du tillstånd att stanna får du helt enkelt stanna. Det måste vara det grundläggande. Men, som sagt, vi kommer att titta närmare på själva frågan inom ramen för en sådan översyn.

Anf. 36 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Fru talman! Jag förstår naturligtvis att detta är en sak som måste hanteras över tid. Jag noterar ändå att migrationsministern på något sätt har en positiv attityd till översynen. Han ser problematiken i det här. Vi måste hantera den och göra någonting åt den.

Prot. 2015/16:32
24 november

Svar på
interpellationer

Vi har alltså en grupp som har hungerstrejkat i 23 dagar. Det gör man inte som något nöje eller som en lek. Det är riktigt allvar. När det går så långt är det desperation. Det är också en faktor som läggs till det här.

Jag tror att det är oerhört väsentligt med översynen och tidsaspekten, hur fort det går, inte minst för att de syriska flyktingar som i dag är i Sverige inte ska hamna i samma desperata situation där de inte vet vart de ska ta vägen.

Man avvisar personer, och man gör allt man kan, trots att man vet att de åker tillbaka till det helvete de flydde ifrån. Det är naturligtvis ytterligare en faktor som måste påverka hur Migrationsverket i framtiden hanterar de här sakerna.

Vi måste ha en human flyktingpolitik. Asylsökande måste hanteras på ett rättssäkert sätt, och det måste finnas en tidsaspekt, i sådana fall med tillräckligt mycket resurser för Migrationsverket. Nu tillförs det en massa på grund av flyktingströmmar, men jag menar att man kanske hade kunnat titta över det här innan också, just med tanke på palestinierna.

Jag vet att det finns exempel historiskt där man faktiskt gett amnesti på något sätt. I slutet av 90-talet var det ett antal palestinier – jag tror att det var 250 personer – som i ett svep fick amnesti och uppehållstillstånd allihop tillsammans i grupp, därför att man förstod att det här inte gick att göra någonting åt.

Så ska naturligtvis inte saker och ting hanteras, men blir det desperation förstår jag att man faktiskt gör det, därför att det är det mest mänskliga vi kan göra för att rädda dessa människor från en limbosituation.

Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det finns inte mycket mer att säga. Jag har sagt att vi kommer att göra en översyn för att se hur situationen ser ut för de här människorna och om man kan hitta någon form av lösning på problemet.

Återigen: Grundbulten måste vara att får du ett avslag ska du medverka till att åka hem igen. Säger vi inte det riskerar vi att legitimiteten i systemet undergrävs, och det är ändå ganska viktigt att hålla på den.

Jag föregriper naturligtvis inte domstolsprocesser och hur de bedömer den här situationen, utan det måste vara upp till domstolsväsendet att göra.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:77 om ensamkommande barn som försvinner

Anf. 38 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Christina Örnebjär har frågat mig vad jag gör just nu och på lång sikt för att förebygga att barn försvinner. Hon har också frågat mig vad jag gör för att försvunna barn ska hittas. Slutligen har hon frågat vad jag gör för att återfunna barn ska följas upp.

Jag delar Christina Örnebjärs oro kring ensamkommande barn som försvinner. Sverige befinner sig just nu i den svåraste flyktingsituationen i modern tid. Hittills i år har ca 123 000 personer sökt asyl i Sverige. Av dessa är över 30 000 ensamkommande barn. Av dem är 90 procent pojkar och 10 procent flickor. Det har uppmärksammats av bland annat FN:s barnrättskommitté att ensamkommande barn försvinner under asylprocessen i Sverige. Det är ett problem som även förekommer i andra länder i EU.

Det är naturligtvis oacceptabelt att ensamkommande barn försvinner. Ett välfungerande mottagande är en grundläggande förutsättning för att motverka sådana försvinnanden.

Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder för att underlätta för myndigheter och kommuner att hantera det ökande antalet asylsökande på både kort och lång sikt. Här följer några exempel:

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har fått i uppdrag att på nationell nivå samordna ansvariga aktörers hantering av flyktingsituationen.
- Socialstyrelsen har fått i uppdrag att inrätta en svarsfunktion med uppgift att besvara frågor från och ge stöd till kommuner och socialtjänst med koppling till den rådande flyktingsituationen.
- Regeringen har överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om en ny placeringsform i socialtjänstlagen för barn och unga i åldern 16–20 år, så kallat stödboende.
- Inspektionen för vård och omsorg har fått i uppdrag att vidta åtgärder som stärker kapaciteten i myndigheternas verksamhet med prövning av tillstånd rörande hem för vård eller boende – HVB – för barn och unga och för den kommande nya placeringsformen stödboende.
- Statens institutionsstyrelse har vidare fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för myndigheten att iordningställa och tillhandahålla minst 1 000 platser i stödboende och hem för vård eller boende – HVB – för barn och unga.
- Därutöver har regeringen beslutat att tillsätta en utredning som ska se över mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända samt anvisningar av ensamkommande barn.

Som exempel på andra och mer långsiktiga åtgärder för att stärka barns rättigheter och skydda barn från att utsättas för övergrepp kan till exempel nämnas att det för närvarande pågår en uppdatering av den handlingsplan som finns för skydd av barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp. Regeringen har också påbörjat arbetet med att göra barnkonventionen till svensk lag.

När det gäller åtgärder för att försvunna barn ska hittas är det, i likhet med andra försvinnanden, en uppgift för polisen. Motsvarande gäller för barn som återfinns eller själva återvänder: I de fallen är det socialtjänsten som ansvarar för att följa upp och se till att barnen får det stöd och den hjälp som de behöver.

Avslutningsvis vill jag framhålla att kunskapen om ensamkommande barn som försvinner direkt efter ankomsten till Sverige, innan de har registrerats hos Migrationsverket, är bristfällig. Det är således oklart hur många barn det rör sig om. Det finns en fara i att anekdotiska uppgifter får stor spridning och att man drar felaktiga slutsatser. Av den anledningen är det viktigt att göra en analys av läget och klarlägga fakta. Jag kommer därför att fortsätta följa utvecklingen på området noga och planerar också ett uppdrag till lämplig myndighet för att göra så.

Anf. 39 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Anledningen till att jag ställde mina frågor just till statsrådet Åsa Regnér är att hon som barnminister har barnrättsfrågorna i sin portfölj. I svaret tar ministern upp den oerhört svåra situation som världen befinner sig i och som naturligtvis påverkar Sverige. Många människor är på flykt, och många av dem är barn.

Att problemet i dag är akut råder det inga som helst tvivel om. Jag delar också ministrerns åsikt om vikten av att inte dra felaktiga slutsatser utan att se till att ha ordentligt på fötterna innan vi börjar prata om saker. Vi vet helt enkelt inte hur många barn som försvinner eftersom många av dem försvinner innan de är registrerade. Här finns mycket att göra.

Problemet, fru talman, är dock att det här med barn som försvinner inte är någonting nytt. Tänk er ett vanligt klassrum med 30 elever. Tänk er att en elev försvinner helt spårlöst utan att någon vet vart hen har tagit vägen. Tänk er sedan att det försvinner ytterligare en, och tänk er sedan att det försvinner lite drygt 300 elever. Lite drygt tio klassrum töms på elever under ett års tid.

Visst skulle vi undra, bli oroliga, fråga och fundera på vad som hänt? Vi skulle ju också räkna med att skola, polis och alla andra gjorde allt de kunde för att hitta barnen.

Om vi nu tänker oss att allt det här händer utan att det egentligen sker speciellt mycket, då känns scenariot lite grann som taget ur en dålig tv-serie, *The Twilight Zone* eller liknande. Det är lite för otroligt för att bli en riktigt bra film, utan det är mer som en B-film med usla skådisar.

Problemet är att det inte är en film, utan det är någonting som händer varje år. Vissa av de här barnen försvinner mer eller mindre frivilligt. Många av dem är tonåringar. Men bara de senaste tre åren har nära 100 barn under tolv år försvunnit. Av dem var drygt 30 stycken under sex år. Det är nästan två förskoleavdelningar som har försvunnit utan att någon vet vart de har tagit vägen. Jag saknar onekligen de svarta rubrikerna på löpsedlarna.

Vissa barn försvinner redan innan de söker asyl. Andra gör det senare. Eftersom vi saknar en samordning och analys vet vi inte riktigt hur det ser ut egentligen. Vi vet att en del barn blir sexuellt utnyttjade eller utnyttjas av kriminella på andra sätt, men vi vet inte i vilken omfattning.

En del försvinner för att de har fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd, men det finns också de som försvinner när de har fått uppehållstillstånd. En del hittas men långt ifrån majoriteten. Vi behöver följa upp dem som har försvunnit: Vad har de varit med om? Vad har hänt? Vilka handlar det om? Finns det ett mönster? För ett antal år sedan försvann flera kinesiska barn. Det såg först ut som enskilda händelser, men

när man samordnade det upptäckte man att det handlade om en grupp som satt i system att utnyttja barn.

Jag läser också om barn som försvinner på väg till boenden. I dag sätter vi barn på tåg och flyg utan medföljande vuxen när de ska mellan ett boende och ett annat, mellan en kommun och en annan. Frågan är vem som tar ansvaret där. Placerade barn kan utan problem ha sin socialsekreterare i en kommun och själva bo i en annan. Naturligtvis blir det då svårt med tillsynen på många sätt. Även bristen på gode män är ett stort problem, både för att deras kunskaper är bristfälliga och för att det helt enkelt inte finns tillräckligt många.

I svaret från statsrådet får jag svar på flera frågor kring det praktiska, hur man ska lösa boende och liknande. I mångt och mycket tycker jag att det är bra svar på hur vi ska lösa delar av just den akuta situationen.

Redan före 2015 försvann 300 barn om året. Ministern sa i sitt svar att det är socialtjänsten som ansvarar för att följa upp och ge stöd och hjälp, men vi vet att det inte har fungerat hittills. Frågan är hur det ska fungera framöver när situationen är ännu mer ansträngd.

Uppdateringen av handlingsplanen är bra, men det är just fråga om en uppdatering. Frågan är om den är tillräcklig. Jag är tveksam. Jag undrar hur ministern ser på ansvarsfrågan. Kommunerna har ansvaret från dag ett, men när barnen befinner sig hundra mil bort undrar jag hur det ska fungera. Vem ansvarar för de barn som i dag sätts på flyg och tåg ensamma med en lapp i handen? Var ligger ansvaret när barnen försvinner? Är det hos gode mannen eller hos socialsekreteraren?

Anf. 40 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Det här är viktiga frågor. Kanske är de ensamkommande flyktingbarnen något av det viktigaste samhället har att hantera.

Det kommer kanske 40 000 ensamkommande barn till Sverige i år. Någon form av jämförelse är att det föds ungefär 100 000 barn i Sverige varje år. Det är många barn som kommer hit.

Vi hade tidigare i dag ett samtal i socialutskottet om situationen. Det är en angelägen fråga. Jag kände där att vi delar oron för och viljan till att ge omsorg om barnen. Det handlar om principer som innebär att barn som befinner sig i Sverige – asylsökande eller inte, som får uppehållstillstånd – ska behandlas lika oavsett bakgrund. Det är en viktig och bärande princip i socialtjänstens arbete i vårt land och för en välfärdsstat.

Christina Örnebjär pekar på att barn försvinner. Den uppgift jag har fått är att fram till december tror man att ungefär 200 ensamkommande barn har rapporterats som avvikna. Vissa av dem kommer tillbaka. Om de avviker innan de har registrerats är det av naturliga skäl svårt att veta hur situationen ser ut.

Alldeles oavsett är denna situation inte tillfredsställande. Därför vidtar regeringen många åtgärder för att komma till rätta med frågan över huvud taget. Jag ska kommentera de försvunna barnen alldeles strax. Jag vill dock säga att jag är stolt och glad över att Sverige har tagit ett enormt ansvar när det gäller att ta emot ensamkommande flyktingbarn. Det är ohållbart att Sverige tar på sig en så oproportionerligt stor andel av ansvarstagandet i EU. Det är viktigt att fler länder också ser till dessa barns behov och att vi får till en fördelning av barnen på ett bättre sätt inom EU-kretsen.

Det är också viktigt att vidta fler åtgärder för att helt enkelt minska trycket och tillströmningen. Jag delar MSB:s bedömning att bland annat socialtjänsten är satt under alltför stort tryck. Det är i sig ett stort problem.

Andra åtgärder som vidtas på kort sikt – Christina Örnebjärs frågor handlar om både lång och kort sikt – är att fem nya kommuner har erbjudit sig att vara ankomstkommuner. Det kommer att underlätta en hel del. Det är stort av dem att göra i det här läget. Just nu under eftermiddagen pågår samtal mellan SKL, kommuner och Migrationsverket för att ordna någon form av bussning av barn, framför allt från Malmö och andra ankomstkommuner. Det handlar om att registrera barnen och sedan ta dem till ett ställe där det i större utsträckning går att ha dem under uppsikt och ta emot dem på ett bra sätt. Just nu får barnen vänta länge i Malmö för att registreras, vilket inte är en bra situation.

Jag vet också att polisen har skärpt bevakningen. Sedan gränskontrollerna sattes in kommer betydligt färre barn till Trelleborg men förmodligen fler till Malmö. Där har polisen skärpt bevakningen. Som jag sa förbereder jag ett uppdrag till lämplig myndighet – Socialstyrelsen eller länsstyrelserna; det diskuteras – för att få en bättre överblick över barn som försvinner. I överenskommelsen mellan regeringen och de fyra borgerliga partierna finns 10 miljarder, där majoriteten av pengarna går till kommunerna och en del till frivilligorganisationer som kan göra en insats.

Anf. 41 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! Jag delar också stoltheten över det stora ansvar Sverige har tagit och även bilden av att fler borde ta ansvaret. Jag hoppas bara att talet om att minska trycket inte kommer att innebära problem för asylrätten. Där hoppas jag innerligt att vi tycker lika.

Jag har pratat med ansvariga på en del ankomstboenden. Det vet jag att också ministern har gjort. De säger alla mer eller mindre samma sak, och det oroar mig lite grann. De säger att det inte är så vanligt att barn försvinner, kanske någon gång under det senaste året. Det låter inte så illa. Problemet är när de säger så på många boenden. Då blir det sammantaget många barn. Här är jag säker på att ministern och jag är överens eftersom vi har talat om detta tidigare. Redan ett barn som försvinner är ett för mycket.

Jag har elever i 16–17-årsåldern som inte skulle bli så glada om jag kallade dem barn, men de är det enligt lag. När ett barn, eller en ungdom, försvinner från ett boende görs en anmälan efter ett dygn. Det är lite oklart vem som ska göra anmälan. På vissa boenden säger man att det är boendet som ska göra en anmälan; på andra boenden hävdar man att det är den gode mannen som ska göra det. Där behöver ansvarsfrågan utredas. Sedan är det polisens sak, som ministern mycket riktigt påpekar. Om det hade varit min nioåring som hade försvunnit hade det varit mer rubriker och jag hade legat på. Frågan är vem som ligger på eftersom dessa försvinnanden många gånger inte räknas som ett brott.

Det är detta som oroar mig. Det var rubriker en gång när en nioåring försvann och hittades i Malmö. Omhändertagandet filmades, och det kan diskuteras hur det gick till. Han var en av alla dem som försvinner från boenden. Vi måste veta varför han lämnade boendet och vad som hände. Just det fallet blev uppmärksammat, men alla andra fall blir det inte.

Här ligger grundproblemet. På Migrationsverkets hemsida står det att man försöker förebygga att ensamkommande barn avviker. Här ringer en varningsklocka. De senaste tre åren har ett trettiotal barn under sex år försvunnit. Barn under sex år avviker inte. Är det system vi har i dag tillräckligt? Görs det tillräckligt för att hitta de barn som försvinner?

Prot. 2015/16:32

24 november

Svar på
interpellationer

Anf. 42 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Jag uppfattar att det finns en medvetenhet om frågorna ute i kommunerna. Det är kommunerna som har ansvaret. Sedan har till exempel Ivo ansvaret att följa upp boendeformer, och gode mannen har sin roll. Men det är kommunerna som har ansvaret när ett barn är anvisat till en kommun.

Många kommuner gör ett bra jobb i den ansträngda situationen. Det är viktigt för mig att säga det. Men läget i stort är mycket ansträngt. Det har bland annat Myndigheten för samhällsskydd och beredskap redogjort för.

Icke desto mindre kan man inte vänta tills allt är perfekt, utan man måste jobba med dessa frågor direkt. Därför vidtar regeringen ett antal åtgärder som jag har redogjort för här. Det kan säkert finnas anledning att göra ännu mer, men jag tycker själv att vi har varit aktiva med att vidta åtgärder för att både ta oss an den stora tillströmningen av barn och försöka se enskilda problem. Det här är ett stort problem. Det håller jag helt med om.

Regeringen har lagt förslag på riksdagens bord om stödboende. När jag besöker socialtjänster och framför allt HVB-hem, den boendeform som finns nu, tycker jag att personalen på dessa boenden visar att de är angelägna om att ta hand om och måna om barnen. Men boendena är hårt belastade och har svårt att hitta personal.

De barn jag har pratat med på boendena är i stor utsträckning målmedvetna individer, och många av dem är mycket studiemotiverade. Men de befinner sig en svår situation, och de har föreställningar om hur saker och ting ska vara samtidigt som de sannolikt har lite kunskap om hur Sverige fungerar och förmodligen kan bli lurade, medlockade eller skrämde till att göra saker som inte är bra för dem själva. Det är samhället på olika nivåer som har ansvaret. Det direkta ansvaret för barnet har kommunen.

Christina Örnebjär talade om sina barn, och jag har också två barn. Jag har en flicka som är 14 och en pojke som är 12. Det är lätt att identifiera sig med de påfrestningar som barnen har varit med om. Det är svårt att föreställa sig den flykt de förmodligen har bakom sig och vad den gör med ett barn.

Jag ser samhället som föräldrar till de här barnen, för deras föräldrar kan inte ta det ansvaret just nu. Det är därför jag återkommer till detta att jag är väldigt glad över att Sverige är ett generöst och öppet land som finns där när de här barnen behöver det. Men vi måste ha ett åtagande som vi faktiskt kan leva upp till. Det arbetar vi också med. Då tänker jag framför allt på åtgärder som finns på migrationsministerens område snarare än på mitt, men det gäller att helheten håller ihop.

Jag är inte beredd att sänka tröskeln i socialtjänsten, vilket det också finns förslag om, utan jag tycker att socialtjänsten verkligen ska ha en hög nivå när det gäller barns rättigheter. Den finns där för de mest utsatta barnen, och de här barnen tillhör den gruppen. Vi måste då vara noga med vilket ansvar vi tar på oss.

Anf. 43 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet inte vill sänka trösklarna. Där är vi också helt överens.

Jag tror att ett av problemen många gånger är bristen på information och kunskap vad gäller barnen och för dem som ska informera. Vi vet att många av dem som avviker gör det när de har fått ett avslagsyrkande. De vet inte ens att de kan överklaga.

Jag tror att vi skulle behöva se över godmanssystemet. Jag vet att frågan inte ligger på ministerns bord, men som regeringsrepresentant har hon ändå ett sammanhållet ansvar, framför allt när det gäller barnrättsfrågorna.

Utbildningen av gode män behöver ses över. Den är olika över landet. Vi behöver också se över rekryteringen. Detta är en helt annan typ av uppdrag än att vara god man åt andra. Vi ser nu hur det ser ut, att många är gode män åt väldigt många barn.

Det finns barn som får flyga och åka tåg kors och tvärs över landet. De kan ena dagen behöva åka med personal från Migrationsverket till ett boende och andra dagen åka till Migrationsverket och så vidare. Här skulle man kunna underlätta med exempelvis mobila team, för det är trots allt ur ett barnperspektiv bättre att de vuxna förflyttar sig än att barnen gör det. Jag tror att det skulle göra att barnen skulle må bättre och att de kanske i mindre utsträckning skulle avvika. Här delar vi uppenbarligen också åsikt, och det är jag glad för.

Ansvarsfrågan behöver utredas. Det behöver framför allt vara tydligt var ansvaret ligger, vem det är som har ansvaret, vem det är som ska göra anmälan, vem det är som sedan gör uppföljningar och vem det är som tar ansvaret när barnen kommer tillbaka. Även om det ligger hos socialtjänsten måste det fortfarande vara denna person som har det ansvaret. Jag ser också fram emot det uppdrag som ministern tänker ge.

Vi måste framför allt ta ansvar för de barn som vi har valt att ta hand om och som vi är föräldrar till. Tack för svaret!

Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det här är en fråga som vi kommer att följa, och jag är säker på att vi kommer att ha en fortsatt dialog om den.

Jag vill nämna ytterligare ett uppdrag som vi har gett till Socialstyrelsen som handlar om att rekrytera, informera och utbilda familjehem. I det ingår även gode män. Min bild är att tillgången på gode män är väldigt ojämn över landet. I vissa kommuner är det svårt att hitta gode män, medan det i andra kommuner i stället är kö därför att man inte har tid att utreda och ta hand om dem som skulle vilja vara gode män.

En god man är utan tvekan en viktig person för de här barnen. Ju längre man lever utan att vara registrerad, desto längre tid går det också utan att man har en god man. De längre registreringstiderna i ankomstkommunerna, inte minst i Malmö där jag var förra veckan, är nog också ett gissel eftersom många rotar sig. Fem veckor är en lång tid för ett barn som inte blivit registrerat, och många gånger vill man inte flytta efter de fem veckorna. Man kan inte överblicka den tiden. I Malmö berättade de för mig att det ibland händer att barn rymmer tillbaka till Malmö från den kommun man till slut kommit till efter att man väl blivit registrerad.

Det finns många flaskhalsar vi behöver motverka för att få ett mer sammanhållet system.

Sedan åligger det alla i beslutsfattande ställning som kommer i kontakt med barn som far illa eller får vetskap om det att göra orosanmälningar, precis som med alla andra barn. Det ska man göra. Det gäller även för dessa barn. De är som alla andra barn.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:32

24 november

Svar på
interpellationer

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:130 om statens kostnadstäckning av kommunal vård och omsorg

Anf. 45 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat finansministern hur hon ser på den kostnadsökning för Sveriges äldre som föreslås i regeringens budgetproposition och om hon inte tycker att det är en riktig prioritering att med skattemedel bekosta särskilda boenden och hemtjänst för dem.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Vården och omsorgen om äldre är till absolut största delen finansierad av skatt, och så ska det också vara framöver. De som från den 1 juli 2016 kan komma att få betala en högre avgift än i dag är de som har inkomster som överstiger den högsta avgiften som gäller i dag. De som har ett mindre avgiftsutrymme skyddas också fortsättningsvis av bestämmelserna om förbehållsbelopp.

Till bilden hör också att graden av avgiftsfinansiering genom hemtjänstavgifter har sjunkit genom åren. Den föreslagna förändringen återställer delvis den finansieringsgraden.

Regeringen har ansvar för att anta de tuffa utmaningar som Sverige för närvarande ställs inför. Det ska ske samtidigt som viktiga samhällsreformer genomförs. Det innebär att möjliga bidrag till finansiering måste prövas mycket noggrant. Regeringen har därför beslutat att lägga fram detta förslag som innebär en inkomstförstärkning för staten med 148 miljoner kronor per helår.

Regeringen genomför ett antal reformer som berör äldre personer. En satsning på ökad bemanning inom äldreomsorgen genomförs. Den kostar 2 000 miljoner kronor per år under 2016–2018. Under 2016 genomförs en satsning på kompetenshöjning till en kostnad av 200 miljoner kronor. Skatten för pensionärer sänks så att pensionärer inte betalar högre skatt än löntagare yngre än 65 år vid inkomster upp till ca 120 000 kr per år. Från 2017 avser regeringen att införa avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre. Från den 1 september 2015 har bostadstillägget förbättrats med upp till 100 kronor per månad, och högsta möjliga bostadstillägg är nu 5 090 kronor per månad.

Anf. 46 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag är ödmjuk inför och har stor förståelse för att det inte är enkelt att vara fackminister i en regering som är på randen till att tappa kontrollen över de offentliga finanserna.

Senast i förrgår hörde vi finansministern berätta att man ska låna stora summor pengar. Detta finns det ingen permanent finansiering för. Det presenterades inga förslag om hur man ska komma tillbaka på banan till överskott eller balans i offentliga finanser. Det är också väldigt oklart var direktiven i regeringen utgår från. Jag förstår att det som fackminister kan vara svårt att veta om det är med Arbetsmarknadsdepartementet, Näringsdepartementet eller med vem man ska förhandla om pengarna.

Det vi nu ser från ministern är ett stort löftessvek gentemot det Socialdemokraterna framhöll i valrörelsen. Där pratades det om stora satsningar på seniorer. Det pratades om att de skulle få bättre villkor, mer pengar att röra sig med och så vidare.

När budgeten sedan presenterades kunde vi konstatera att detta inte blev fallet. Även om regeringen försökte undanhålla det kom det ut siffror från Finansdepartementet. Åtta av tio hushåll skulle nu få det sämre. Mer överraskande än att man skulle få det sämre med den här regeringen var de ungefär 80 000 pensionärshushåll som nu skulle drabbas av en högre hemtjänsttaxa.

Det är självklart att jag undrar och ställer frågan till ministern: Var någonstans kunde de här 80 000 hushållen ta del av det här före valet? Då hade de bara utlovats en skattesänkning i stället, en skattesänkning som visade sig helt ätas upp av en skattechöjning för personer över 65 år, då skattechöjningen för dem som stannar kvar i arbetskraften blir lika stor som skattesänkningen på pension.

Det här är löftesbrott och en mycket oroande utveckling vi nu ser för seniorerna i Sverige, som ministern ändå är ansvarig för även om hon kanske är mer ett ansikte utåt än själva kroppen i problemet. Efter alliansregeringens stora satsningar på seniorer i Sverige har en genomsnittspensionär fått behålla ungefär 850 kronor mer i månaden. Den disponibla inkomsten ökade med ungefär 20 procent. Nu står de i stället inför vad som riskerar att bli stora försämringar när statens ekonomi inte går ihop och det inte finns någon plan för offentliga finanser.

Det är snart 2016, men fortfarande har ingen sammanhållen politik som man förstår hur den ska gå ihop presenterats för nästa år. Då oroar sig såklart de personer som är beroende av starka offentliga finanser och ett välskött samhälle för hur det blir med pensioner och trygghet efter många goda år, givet det svåra läge som var.

Herr talman! Låt mig upprepa min fråga till ministern: Var någonstans kunde de 80 000 hushåll som nu får försämringar läsa om detta före valet? Var informerade Åsa Regnér eller övriga ministrar i regeringen dessa hushåll om att dessa försämringar väntade?

Anf. 47 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar Niklas Wykman för hans initiala omsorg. Låt mig komma med en rekommendation. Om Niklas Wykman vill ha en debatt med finansministern om frågor som rör finansministerns grundområde föreslår jag att han formulerar frågor som rör hennes område.

Jag redogör gärna för vad vi gör på äldreomsorgsområdet. Vi anslår 2 miljarder till bemanning i äldreomsorgen. Ni har ungefär hälften av det. Är det något vi vet om äldreomsorg så som den ser ut i dag vad gäller kvalitet och vad äldre uppskattar så är det att det finns tid, att det finns

kunnig personal och att det finns människor runt en som man litar på, vilket gör att man äter bättre, ramlar mindre, tar rätt medicin och så vidare.

Vi ansår nästan dubbelt så mycket som ni till äldreomsorgen. Det är inget svek utan en jättebra satsning. Jag tror att även kommunerna och de äldre håller med om det eftersom nästan 1 miljard redan betalats ut sedan årsskiftet. Det var alltså uppenbart ett välkommet tillskott.

Jag kan lugna Niklas Wykman med att vi gör många fler satsningar på äldre. Till exempel har vi investeringsstöd till äldreboenden. Vi har också ett särskilt stöd till personer med demenssjukdom. Vi kommer vidare att inleda ett fallskadeförebyggande arbete, vilket är en viktig vardagsfråga för äldre. Nästa år gör vi även en kompetenssatsning för personal i äldreomsorgen på 200 miljoner som riktar in sig på dessa frågor. Dessutom har vi tillsatt en kvalitetskommission för att hålla fokus på kvaliteten inom äldreomsorgen i framtiden.

För att följa dessa frågor som jag är mycket engagerad i gör jag personligen en resa genom Sverige för att studera olika intressanta exempel på hur kvaliteten inom äldreomsorgen kan förbättras.

Vi gör en stor satsning på äldreomsorgen, Niklas Wykman. Ni har ungefär hälften.

Anf. 48 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det gläder mig att äldreministern är ute och reser, men det är ingen ursäkt för att vara ute och cykla.

Jag utgår från att alla ministrar i regeringen känner ansvar för ekonomin inom sina områden och att det inte är en specifik fråga bara för finansministern att se till att ekonomin inom respektive utgiftsområde går ihop. Som Åsa Regnér känner till är interpellationen ursprungligen ställd till finansministern, men regeringen har valt att förfara på det sättet att det är Åsa Regnér som svarar på den.

Det är något anmärkningsvärt att ministern kallar en utgiftsökning för hushållen på ungefär 150 miljoner, det vill säga att 80 000 hushåll får betala 150 miljoner mer för sin äldreomsorg, en satsning på äldreomsorgen. I viss mån är det så, för det kommer in mer pengar. Men det är knappast en satsning på de äldre i Sverige, för det är de själva som får betala för det.

Det var mycket kritik från socialdemokrater mot att pensionärerna under förra mandatperioden och under Alliansens samlade regeringstid fick stora förstärkningar i sin ekonomi. En genomsnittspensionär fick 850 kronor i skattesänkning varje månad, och en garantipensionär ungefär 750 kronor. Alla hushåll som var berättigade till bostadstillägg fick 340 kronor mer i månaden.

Nu väljer regeringen att göra ett stort nummer av att pensionärerna får ungefär 50 kronor mer i skattesänkning varje månad. Man glömmer dock bort att berätta att det äts upp helt av de utgiftsökningar man lägger på de äldre, bland annat genom den höjda hemtjänstavgiften och genom att göra det dyrare att stanna kvar i arbetskraften.

Att trycka ut de äldre från arbetskraften, så som regeringen gör, vet vi innebär sämre hälsa och i många fall lägre livskvalitet. Det kan till och med innebära fler sjukdomar och förkortad livslängd när man inte längre bereds samma möjlighet att stanna kvar i arbetskraften som tidigare.

Utöver de direkta försämringarna som ministern går fram med, att 80 000 pensionärshushåll får högre hemtjänsttaxa och att det för många blir dyrare och svårare att stanna kvar i arbete, finns en hel del indirekta effekter som det inte redogörs noggrant för.

Herr talman! Min fråga till ministern är densamma, och jag önskar få ett tydligt svar på den. Var någonstans redogjorde Åsa Regnéér eller Socialdemokraterna samlat inför valet att 80 000 pensionärshushåll skulle få högre hemtjänstavgifter? Var någonstans i den öppna och transparenta demokrati som Sverige vill vara kunde man tillgodogöra sig denna information?

Anf. 49 Statsrådet ÅSA REGNÉÉR (S):

Herr talman! Vi redogjorde för att vi skulle göra en rejäl satsning både på äldre och på äldreomsorg, och det har vi verkligen gjort. De sammanlagda satsningarna på äldre och äldreomsorg är på 4 miljarder. Det handlar inte bara om de 2 miljarderna och de andra satsningarna på mitt område som jag talade om utan också om höjda pensioner, höjt bostadstillägg och skattesänkningar.

Våra beräkningar på Socialdepartementet visar att ungefär 15 000 av de 310 000 som har äldreomsorg kommer att drabbas ekonomiskt av den höjda maxtaxan. Det är en liten grupp, men jag tillstår gärna att den finns. Dessa 15 000 personer får dock i genomsnitt en ganska liten höjning.

Vi satsar sammanlagt 4 miljarder per år på äldre. Mina satsningar redogjorde jag nyss för, och de kommer att stärka äldres livskvalitet, äldreomsorgen och äldres situation i Sverige över huvud taget och möjligheten för dem att göra bra val för sig själva. Det är också vad pensionsorganisationerna säger när vi talar med dem om den totala satsningen.

Det finns kritik mot besparingen på sammanlagt 148 miljoner – att ställas mot satsningen på 4 miljarder – men den drabbar en mycket liten del av pensionärerna.

När maxtaxan i äldreomsorgen infördes stod den för 5 procent av finansieringen av äldreomsorgen. Det har sedan sjunkit till under 4 procent, men med denna förändring kommer vi upp till ungefär 5 procent igen. Det är ett annat skäl för att höja den.

Sammantaget gör vi stora och kvalitetsgrundade satsningar på äldreomsorgen som är mycket efterfrågade och som vi på olika sett ser att Sveriges pensionärer vill ha.

Anf. 50 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! När seniorer och ungdomar hör en minister tala om satsningar kan de tro att det handlar om förbättringar. Men när ministern kallar nya utgifter och ökade kostnader för hushållen för satsningar är det risk för att det leder till vissa felslut.

Vi hörde ministern tala om höjningar av pensioner. Ministern vet att det ligger utanför statsbudgeten och inom ramen för pensionssystemet och hur det fungerar. Vi får bättre pensioner för att fler människor tack vare Alliansens reformer har kommit in på arbetsmarknaden. Bland annat bröt vi det vansinne och utanförskap som fanns i att var tionde person i arbetsför ålder i Sverige var förtidspensionerad 2006.

Att det har brutits och lett till att pensionssystemet utvecklas väl är inget som sittande regering kan slå sig för bröstet för. Tvärtom fortsätter ministern på detta tema och glömmer att man höjer skatten med 1,7 miljarder för dem över 65 år som stannar kvar i arbete eller gör extra arbetsuppgifter för att tillförskansa sig bättre ekonomi och bättre hälsa.

Det är önskvärt att ministern är tydlig på detta område, för många seniorer jag möter känner stor oro. Men de är också luttrade och har varit med förr. När de hör en regering som inte har kontroll på utgiftstak och offentliga finanser och som håller på att tappa greppet om de offentliga utgifterna vet de att en dystrare framtid väntar. Då hjälper det inte att ministern talar om ökade kostnader för dessa hushåll som rejäla satsningar, för det är det inte.

Anf. 51 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Vi står här för att du har ställt en interpellation, Niklas Wykman.

Jag tycker att detta är ett viktigt område, och jag berättar gärna om de satsningar vi gör. Sveriges pensionärer och deras organisationer, som jag träffar ofta, är väldigt nöjda med satsningarna. De har också kritik mot besparingen på 148 miljoner, men de ser att den är betydligt mindre än 4 miljarder.

De samtal vi har handlar om hur vi kan utnyttja läget på ett bra sätt, och de ser att detta kommer Sveriges pensionärer till del. Den senaste öppna jämförelsen, som mäter hur personer med äldreomsorg uppskattar denna omsorg, visar att de allra flesta tycker att den är bra.

Sedan finns det mycket att förbättra, och det är därför vi har vidtagit flera åtgärder. Det är också därför vi har en kvalitetskommission – för att se hur man ytterligare kan förbättra äldreomsorgen i framtiden.

Dina inlägg, Niklas Wykman, handlar mycket om det sorgliga faktum att kvinnor i Sverige har betydligt sämre ekonomi än män. I det Sverige som din regering lämnade efter sig har kvinnor ungefär 60 procent av mäns pensioner. Det är väldigt tråkigt, och det beror bland annat på att kvinnor har betydligt lägre inkomster.

Jämställdhetspolitiken, som också faller under mitt område, har utvärderats, och man har sett att kvinnors inkomster inte har förbättrats speciellt mycket i förhållande till mäns under den tid som Niklas Wykmans parti hade regeringsmakten.

Det är ett jättestort problem. Därför beslutar vi om exempelvis en tredje vikt månad i föräldraförsäkringen och andra åtgärder som i förlängningen gör att kvinnor och män fördelar betalt och obetalt arbete bättre så att vi kommer bort från fattigpensionärer, där kvinnor dominerar oerhört mycket.

Det gäller att göra saker på olika områden, och det kommer vi också att göra.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:135 om efterskottsbetalning av assistansersättning

Anf. 52 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Försäkringskassan har framställt om förordningsändringar med anledning av att myndigheten avser att införa efterskottsbetalningar av assistansersättning med förhöjt belopp.

Bengt Eliasson har med anledning av detta frågat mig om jag ser några vinster med en sådan regelförändring, om jag ser några risker med den föreslagna regelförändringen och om jag avser att fullfölja förslaget.

Jag har nyligen besvarat en fråga i samma ämne. Av svaret framgår att efterskottsbetalning av assistansersättningen enligt lagen ska vara huvudregel men att Försäkringskassan får betala ut ersättning preliminärt i förskott.

Det som nu pågår och det som ligger bakom Försäkringskassans begäran om förordningsändringar är en del i en process som pågått under en längre tid att göra efterskottsbetalningar i stället för förskottsbetalningar till huvudregel. Syftet är att säkerställa en bättre kontroll och en mer rättssäker hantering av assistansersättningen. Initiativet kommer från den borge-rliga regeringen.

Jag tycker att vi behöver uppnå en bättre kostnadskontroll inom assistansersättningen. Jag vill i detta sammanhang påpeka att det vanligaste inom våra välfärdssystem är att man får ersättningar i efterhand.

Lagen undantar inte dem som beviljats förhöjd ersättning från efterskottsbetalning. Det är därför angeläget att lagen kan tillämpas på ett likvärdigt sätt för dem som har efterskottsbetalningar jämfört med dem som har förskottsbetalningar. Behövs det en förordningsändring för att detta ska vara möjligt ser jag en vinst i att åtgärda det.

Bengt Eliasson tar i detta sammanhang även upp frågan om månadsvisa avräkningar och avräkningar av kostnader i interpellationen. Detta har egentligen inget att göra med de regelförändringar som Försäkringskassan nu har framställt om.

Jag vill understryka att om regeringen skulle besluta om förordningsändringar gäller alltså bestämmelsen i socialförsäkringsbalken att assistansersättning ska beviljas för ett visst antal timmar per vecka, månad eller längre tid, dock längst sex månader.

I dag tillämpar Försäkringskassan som regel sex månader oavsett om den assistansberättigade har förhöjd ersättning eller inte. Det innebär att den assistansberättigade även fortsättningsvis kan disponera antalet beviljade timmar under sex månader eller den tid som Försäkringskassan beslutat om.

Anf. 53 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag har respekt och förståelse för att statsrådet kan uppleva att det känns upprepande att behöva svara på snarlika frågor i samma ämne, gång på gång. Men man kan också uppleva det som att det är en viktig fråga.

Jag har dock mindre förståelse för att statsrådet ser hela frågan om förordningsändringar inom det aktuella området som en teknisk förändring som inte skulle påverka människors möjligheter.

Frågan om månadsvisa avräkningar av kostnader är högst relevant eftersom det är en konsekvens av Försäkringskassans förslag om förordningsändring. Det har egentligen ingenting att göra med att timmarna fortfarande kan fördelas över beviljandeperioden.

Försäkringskassan har föreslagit en ändring av förordningen som tillåter efterskottsbetalning även av förhöjt timbelopp. Ändringen kommer att ge Försäkringskassan utrymme att utforma nya föreskrifter om utbetalnings- och avräkningsförfaranden.

Försäkringskassan beskriver mycket tydligt i förslaget till regeringen hur man då tänker hantera avräkning av förhöjt belopp, nämligen genom månadsvis kostnadsredovisning. Om regeringen beslutar enligt Försäkringskassans förslag innebär det alltså att avräkningsförfarandet för förhöjt belopp ändras på detta sätt. Det skulle drabba personer med de största behoven mycket hårt.

I svaret tar statsrådet upp att regeringens avsikt är att uppnå kostnadskontroll och rättssäkerhet. Att regeringen vill stoppa ekonomisk brottslighet i välfärden är naturligtvis jättebra och något som vi liberaler jobbat länge med.

All kriminalitet ska beivras med kraft. Det är en fråga om förtroende för vårt gemensamma välfärdssystem. Skattemedel ska gå till det de är avsedda för. Varje fall av fusk urholkar förtroendet för alla aktörer i branschen, även de seriösa. Dessutom drabbar detta i förlängningen framför allt de människor som är i behov av insatser och stöd.

Jag undrar vad det är för brister statsrådet åsyftar. De genom åren vidtagna åtgärderna mot detta har ju enligt Försäkringskassan och andra myndigheter haft stor effekt. Enligt myndighetens egen rapport till sitt brukarråd är överutnyttjande nu nere på långt under 1 procent. Då blir den naturliga frågan: Vad är det som är utom kontroll? Vad är det som inte är rättsäkert?

Det finns en olycklig tradition att överdriva fuskets omfattning och att proportionerna tappas bort i retoriken kring fusk, avsaknad av kostnadskontroll och rättsosäkerhet i systemen.

Man måste komma ihåg att det uppstod missbruksmyter redan 1994. Kanske återstår en del oegentligheter i branschen, men polisens, åklagarernas och Försäkringskassans ansträngningar bör rimligen ha haft en stor effekt på brottsligheten inom assistansen.

Vad är det som är utom kontroll? Vad är det som är rättsosäkert?

Anf. 54 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Bengt Eliasson, för ditt engagemang i frågan! Det syns att du är engagerad.

Det är en fråga om rättigheter, och det är en rättighetslagstiftning. Det är en väldigt fin lagstiftning i den bemärkelsen att den har förbättrat livet för människor som annars hade varit hänvisade till att vara beroende av andra och inte delta i samhället på det sätt man kan göra med personlig assistans.

Jag sa faktiskt inte ordet fusk, men det är klart att man alltid ska beivra det. Jag vill gärna förklara varför denna fråga är angelägen, och då går jag upp ett snäpp.

Jag såg i dag att Bengt Eliasson har skrivit en artikel i Dagens Samhälle med rubriken "Ett anständigt samhälle ska ge stöd vid behov". Det håller jag absolut med om. Där tas den större frågan upp.

Från 2006 och fram till förra året fördubblades kostnaden för den här reformen och är nu uppe i ungefär 30 miljarder. Men ökningen var endast ytterligare 2 000 personer – alltså drygt 2 000 personer men en kostnad på 15 miljarder. Det väcker frågor åtminstone hos mig. Hela reformen omfattar drygt 16 000 personer, och kostnaden är 30 miljarder.

Jag tycker att den här lagstiftningen och den här reformen är oerhört viktiga. Men jag tycker att det är lika viktigt att de som har rättigheterna är de som får samhällets resurser, för i ett anständigt samhälle ska vi ge stöd vid behov, och då ska inte pengar kunna försvinna åt andra håll.

Därför vill jag se över lagstiftningen, för att se hur detta kan komma sig. I den översynen vill jag också väga in det faktum att den vanligaste synpunkt som jag får från funktionshindersrörelsen är att det har blivit snålare med tilldelning av assistans. Folk har blivit av med assistans, menar man, eller också är timmarna för få. Samtidigt ser vi den här kostnadsutvecklingen.

Det är något som inte stämmer här – jag hävdar det. Och jag tycker att jag har ett stort ansvar för att skattebetalarnas pengar används på ett bra sätt.

Andra synpunkter som jag får från funktionshindersrörelsen är till exempel: Varför har män mer assistans än kvinnor? Vissa tycker att det är toppen att familjemedlemmar kan vara personliga assistenter. Andra tycker att det skapar ett stort beroende. Vissa tycker att det är jättebra med dubbla huvudmän. Andra tycker att det ska vara bara en.

Det finns flera frågor. Du säger att de har utretts flera gånger. Det stämmer. Men det har faktiskt inte vidtagits särskilt mycket åtgärder från Alliansens sida under den tidigare regeringen, åtminstone inte som har påverkat de frågor som jag ställer.

Därför vill jag tillsammans med representanter för funktionshindersrörelsen göra en sådan här utredning. Jag vill att de här pengarna ska komma dem till del som har rätt till det.

Anf. 55 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Den kommande lagöversynen är vi helt överens om. Jag personligen och mitt parti har i flera år drivit på att vi behöver ett nytt helhetsgrepp och behöver se över lagstiftningen, som nu har bortåt 30 år på nacken. Men det är i grunden en mycket bra och unik lagstiftning, som gör att många människor får större delaktighet efter sina förutsättningar i samhället.

Men det finns ett problem när man har ett mycket ekonomistiskt sätt att se på lagstiftningen, när man kopplar ihop till synes rent praktiska förordningsförändringar med resonemang om just kostnadskontroll, rättsosäkerhet och så vidare.

Hur ser då rutinerna ut i dag? Faktum är att systemet med förhöjt belopp, som interpellationen handlar om, fungerar så att ersättningen betalas ut i förskott och redovisas sedan i en slutavräkning var sjätte månad. Kostnaden för assistansen kan slås ut över hela perioden om sex månader, vilket innebär att den assistansberättigade kan ha höga kostnader en månad och låga kostnader en annan, det vill säga ha möjlighet till variation i sitt liv, på samma sätt som jag föreställer mig att statsrådet liksom jag har väldigt olika tider, vanor och sysslor sett över alla 365 dagar på året. Det är det mänskliga perspektivet.

I det praktiska företagarperspektivet innebär förslaget från Försäkringskassan att om förändringen genomförs kan det bli så att enbart offentliga utförare som har hela skattekollektivet bakom sig eller de mycket stora bolag som har betydande resurser har möjlighet att verka som assistansordnare åt personer med de allra största behoven. Det är en risk som är allvarlig utifrån användarna och deras möjligheter att välja fritt.

Försäkringskassan föreslår en ändring av reglerna och tänker då kräva att kostnadsredovisningen ska ges in månadsvis efter varje månad, då assistans har lämnats, och beräknas på månadens förbrukade timmar. Försäkringskassan är också i förslaget mycket tydlig med att den här förändringen kommer att innebära att den försäkrade får ett lägre timbelopp än om kostnadsredovisningen, som i dag, hade lämnats i slutet av perioden, det vill säga efter sex månader – allt enligt den skrivelse som Försäkringskassan själv har lämnat in. Det är detta som gör mig väldigt orolig.

Efterskottsbetalning för den lilla grupp som har förhöjt belopp kan inte genomföras utan en förordningsändring, enligt Försäkringskassan. Tycker inte statsrådet då att det är rimligt att avvakta med att införa efterskottsbetalning för just denna lilla grupp? Det gäller faktiskt de assistansberättigade som har de allra största behoven. Det förhöjda beloppet innebär redan i dag en exakt återredovisning – jag har sett blanketterna – av varenda krona som har använts i assistansen. I väntan på ett bättre system för hur resurserna för personlig assistans fördelas behöver de här personerna skyddas från ytterligare besparingar utöver dem som redan ligger.

Detta är allvarligt, och jag vädjar verkligen till statsrådet att fundera en gång till på om man inte ska undanta denna lilla grupp.

Anf. 56 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag känner till gruppen och de stora behoven mycket väl. Det är bland annat föreningen JAG som har debatterat frågan. Jag har deltagit i seminarier och träffat dem, och de har också kommit med skrivelser i den här frågan, och jag förstår deras situation.

Jag tycker att man måste kunna prata om ekonomi i samband med den här frågan, när verkligheten ser ut som den gör. Jag tycker att det är oansvarigt att inte göra det. Jag vet att många tycker att det är svårt att ta upp frågan, eftersom man ibland blir misstänkliggjord, vilket jag inte tycker har hänt i den här debatten, för den är mycket seriös. Men jag tycker att det är angeläget att hålla reda på hur pengarna används och – igen – se till att de faktiskt kommer de grupper till godo som vi diskuterar.

Försäkringskassan tar egna beslut och gör analyser som jag inte ska lägga mig i. De menar att det är rimligt att man jämför den här reformen med andra system där man betalar i efterskott. Sedan är det regeringen som måste göra den ändring som vi har talat om.

Som jag sa är jag angelägen om individuella behov, för det är vad lagstiftningen är till för, men också om hållbarhet och legitimitet över huvud taget för den här reformen. Jag känner att det är svårt att åse den här utvecklingen utan att ställa de här frågorna och försöka vidta åtgärder så att man bromsar en utveckling som kanske riskerar hela systemet i framtiden.

Jag har en dialog med bland annat JAG. Jag hade senast för två dagar sedan möte med representanter för funktionshindersrörelsen och diskuterade. Jag tycker att de har mycket kloka inlägg som handlar om helheten. Men jag delar uppfattningen att man ska se individer.

Jag tror att jag har redogjort för hur jag ser på det hela.

Anf. 57 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Tack, återigen, statsrådet!

Jag håller med helt: Vi måste självklart klara av att tala om ekonomi. Men vi måste tala om mer, inte bara om ekonomi, för det är då det blir farligt. Förordningsändringarna är regeringens beslut, och nu finns möjligheten att göra undantag även i det.

Jag har funderat på ett räkneexempel. Om vi antar att det förhöjda beloppet i snitt är 15 kronor per timme och person – det borde ligga där någonstans – och tar det gånger snittantalet timmar per assistansberättigad och år, som är ungefär 6 500, och sedan naturligtvis gånger antalet assistansberättigade som har förhöjt belopp, som är 1 500, då får vi 147 miljoner. Det är naturligtvis mycket pengar. Men i det här sammanhanget är 147 miljoner – om min matte från skolan räcker till – ungefär 5 promille av de 28–30 miljarder som är den ungefärliga årliga kostnaden för assistansersättningen. Det är 5 promille som garanterat går till personlig assistans för dem med de allra största behoven.

Jag kan bara återigen vädja: Om regeringen ska spara, omfördela och minska utgifter borde regeringen leta efter andra pengar än de 5 promille som går till de mest behövande.

Anf. 58 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar Bengt Eliasson för denna dialog. I din artikel, som jag har läst väl som du hör, föreslår du också ett möte med politiska partier om denna fråga.

Jag förutser att vi inför och under översynen av LSS ska ha ett bra samarbete och en bra dialog med representanter för partier. Inte minst Liberalerna har varit drivande i denna reform. Jag fortsätter gärna detta samtal och tackar för denna debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:140 om högre kvalitet i hemtjänsten

Anf. 59 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Lars-Arne Staxäng har frågat mig vilka planer jag har för att förbättra äldreomsorgen i vårt land. Han har också frågat hur jag möter

den demografiska utvecklingen där vi blir allt fler äldre och där allt fler lever längre.

Att andelen äldre i befolkningen ökar är väl känt och framställs ibland som ett problem för välfärdens finansiering. Att vi lever längre är inte ett problem; det är en glädjande utveckling. Men samtidigt som andelen äldre ökar blir andelen som ska stå för välfärdens finansiering mindre. Det ställer krav på välfärdens organisering och prioriteringar.

Vården och omsorgen om äldre kvinnor och män utgör en central del av välfärdspolitiken och berör många människor. Det är grundläggande att kvinnor och män med behov av omsorg ska ha tillgång till en rättvis, likvärdig och jämlik omsorg oavsett var i landet de bor. God kvalitet, kompetens, likabehandling och rättssäkerhet ska prägla det stöd som erbjuds den enskilde.

Regeringens äldrepolitik syftar till att dessa åtaganden följs och att det får genomslagskraft i lagstiftning och andra offentliga åtaganden. Satsningar har gjorts, och regeringen avser att göra satsningar inom en rad områden för äldre kvinnor och män.

Regeringen vill utveckla nya mål och en ny inriktning för äldrepolitiken. Regeringen har tillsatt en utredning om en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen. Syftet är att långsiktigt säkra utvecklingen av god kvalitet i den framtida äldreomsorgen.

Äldre kvinnor och män i behov av omsorg ska kunna lita på att den är av god kvalitet och att det finns tillräckligt med personal med lämplig utbildning och erfarenhet för att utföra den. Bemanning är en central faktor som påverkar kvaliteten. I budgeten för 2016 avsätter regeringen 2 miljarder kronor per år under perioden 2016–2018 för en ökad bemanning inom äldreomsorgen.

En viktig faktor för god kvalitet i äldreomsorgen, men även för goda arbetsvillkor, är personalens möjlighet till kompetensutveckling. Regeringen avser att för 2016 avsätta 200 miljoner kronor till en kunskapssatsning för personal i verksamheter inom äldre- och funktionshindersområdet.

Att det finns bra bostäder för äldre är en viktig fråga för att klara den demografiska utvecklingen. En plats i särskilt boende är central för den som behöver en sådan. Men det behöver även finnas ändamålsenliga bostäder på den ordinarie bostadsmarknaden för att säkerställa äldre personers olika behov. Regeringen avser därför att införa ett nytt investeringsstöd. Stödet ska stimulera ombyggnation och nybyggnation av särskilt boende samt bostäder på den ordinarie bostadsmarknaden som riktar sig till personer över 65 år.

Demenssjukdomar har omfattande konsekvenser för den som drabbas, för närstående och för hela samhället. Det behövs samordning och ett strukturerat utvecklingsarbete mellan alla aktörer. Regeringen avser att avsätta medel för ett kartläggningsarbete som underlag för att bygga upp ett långsiktigt, målinriktat och koordinerat arbete på demensområdet.

Fallolyckor är den olyckstyp som leder till flest dödsfall och flest antal inläggningar på sjukhus. Samhällskostnaderna för fallolyckor uppgick 2012 till 24,6 miljarder kronor. Kunskaper om hur fallskador bland äldre kan förebyggas eller minskas behöver få bättre spridning. Regeringen avser att för 2016 avsätta medel för fallskadeförebyggande arbete.

Avslutningsvis vill jag säga att arbetet med framtidens äldreomsorg måste ske i nära samspel med dem som berörs – de äldre själva, anhöriga, personal och beslutsfattare. Jag har därför besökt och kommer att besöka kommuner under hösten och nästa vår. Syftet med besöken är att föra en dialog kring regeringens äldrepolitik, lyssna och få synpunkter för att på så sätt få en bild av situationen i äldreomsorgen. De besök jag hittills har gjort har varit mycket givande och inspirerande. Det finns ett stort engagemang och kunnande som ger mig viktig kunskap att ha med i det fortsatta arbetet.

Anf. 60 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Herr talman! Jag börjar med att tacka för svaret.

Jag behöver nog inte upprepa att denna fråga är mycket viktig för att servicen för de äldre ska fungera bra. Det gör den också på många platser i vårt land.

Vi människor fungerar ofta så att vi inspireras betydligt mer av positiva exempel för att vi ska förändra beteenden än av att någon påpekar att vi gör fel eller att vi har dålig kvalitet. I det senare fallet går vi ofta i försvarsställning, och så händer ingenting.

Därför kan man faktiskt se några gemensamma nämnare i de kommuner där det fungerar bra. Det är oftast en duktig ledning som har en tydlig vision för verksamheten. Man försöker oftast ha en utbildad och kompetent personal som också får en adekvat vidareutbildning. Det finns också en valfrihet för de äldre och deras anhöriga. De kan välja vad de vill ha, eller, som kanske är ännu viktigare, välja bort dålig kvalitet – det som exempelvis LOV erbjuder. Denna valfrihet kan handla om att välja mellan kommunala och enskilda vårdföretag eller enbart kommunal verksamhet.

Jag tycker att det är viktigt att fler kommuner tar del av dessa erfarenheter för att kvaliteten ska bli bättre. Nu kommer jag nämligen till det riktigt tråkiga i det hela, nämligen att det tyvärr finns en rad kommuner i vårt land som inte kommer upp i godtagbar kvalitet. Det finns brister på flera områden. De äldre har inget eller litet inflytande över vården eller omsorgen. De har inga valfrihetsalternativ när det gäller maten. Man har outbildad personal. Ibland kan personalen, enligt talesättet, komma in från gatan. Man följer inte upp brister som kommer fram. Man följer inte upp läkemedelsförteckningar eller behandlingar för att uppnå bästa kvalitet.

Därför är det med sorg som jag konstaterar att den äldreutredning som tillsattes av den förra regeringen lades ned för ett år sedan. Jag vet att det kom en ny i juni.

Min fråga till statsrådet är därför: Vad avser regeringen att göra för att sprida kunskap om goda exempel på hur omsorgen fungerar i en del kommuner till andra kommuner där omsorgen fungerar mindre väl?

Om en kommun missköter omsorgen – exempelvis hemtjänsten i Göteborg, enligt *Uppdrag granskning*, eller en 94-åring som råkade illa ut i Linköping och som vägrades plats på ett särskilt boende för att kommunen skulle spara pengar – hur ska vi då göra för att detta inte ska gå obemärkt förbi?

Till sist, men inte minst: Jag brukar arbeta med bland annat pensionsfrågorna, och jag kan konstatera att vi nu har en mycket stor 40-talsgeneration framför oss som börjar komma upp i åren. Då börjar krämporna bli tydliga. Så blir det för oss alla när vi kommer över 80 år. Vilka planer har

regeringen för att möta dessa frågor? Är det den utredning som sjuösattes i juni som ska ge svar på dessa frågor?

Prot. 2015/16:32
24 november

Svar på
interpellationer

Anf. 61 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag tackar ministern och Lars-Arne Staxäng för en väldigt viktig debatt om framtidens äldreomsorg, eller om den vi faktiskt har nu och hur den ska se ut framåt.

Jag skulle vilja uppehålla mig vid en del i svaret från ministern. Det gäller den sista biten, där ministern sa: ”Avslutningsvis vill jag säga att arbetet om framtidens äldreomsorg måste ske i nära samspel med dem som berörs – de äldre själva, anhöriga, personal och beslutsfattare.”

Det är ju alldeles utmärkt, men när man har den ambitionen måste man också tänka på politiken som en helhet. För min del ser jag det som att tala med kluven tunga. När man rullar tillbaka och inskränker till exempel RUT-reformen är det nämligen inte att lyssna på brukare, det vill säga de äldre själva, eller på de främst kvinnor som har startat RUT-företagen.

Om man ska ha detta som ambition handlar det om att utgå från individens behov och att ha individen i fokus. Det handlar också om att kunna hitta lösningar för var och en av våra äldre. Därför har jag en fråga jag skulle vilja ställa direkt till ministern. Vill ministern att äldreomsorg ska bedrivas av andra aktörer än kommunerna? Jag skulle vilja ha ett väldigt enkelt ja eller nej på den frågan.

Vi stod i talarstolarna, ministern och jag, i samma sorts debatt för ungefär tre månader sedan. Utanför det här huset är detta nämligen en viktig fråga, och eftersom ministern är ute mycket och besöker olika verksamheter finns det en oro bland de äldre för vad som kommer att hända framöver. Andelen äldre ökar, och vi blir fler i Sverige. Vi är ett land som växer mycket, och då måste också välfärdens resurser räcka till.

Vid den debatten talade vi bland annat om trygghetsboenden. Det är också någonting jag tänkte på när jag hörde det ministern sa om att alla dessa utmaningar ställer krav på välfärdens organisering och prioriteringar. Trygghetsboendereformen, som Alliansen genomförde och som satte fart på trygghetsboenden i Sverige, gjorde att de som har hemtjänst – de som ännu inte är så skröpliga och dåliga att de måste bo i ett särskilt boende – kunde flytta från villan till ett trygghetsboende där det finns andra äldre. Det finns också vissa aktiviteter och krav på att det ska finnas minst en person som håller samman aktiviteter och trygghetsboendet.

Sedan tar regeringen bort pengarna för specifikt trygghetsboenden. Men om fler som har hemtjänst kan bo tillsammans måste det ju ge en effektivitet och besparing, för hemtjänsten ägnar i dag väldigt mycket tid åt att sitta i bilar och åka runt. Jag ser alltså trygghetsboenden som en mycket större sak än ett nytt sätt för äldre att bo på, utifrån precis det ministern säger om att det ställs krav på välfärdens organisering och prioriteringar.

Det är därför också min fråga. Även om man gör satsningar på bostäder, vilket ministern säger i svaret och vilket jag vet utifrån budgeten, är det just det här med trygghetsboenden som har gått i stå där ute. Vi började se framför allt ute på landsbygden, i mindre kommuner, att det tog fart. Man vågade bygga trygghetsboenden. Det är ett väldigt bra mellanled mellan den egna villan eller lägenheten och ett särskilt boende.

Det är alltså några konkreta frågor jag gärna vill att ministern svarar på.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 14 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:140 om högre kvalitet i hemtjänsten

Anf. 62 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack, Lars-Arne och Lotta! Jag hoppas att jag gör debatten rättvisa nu – jag försöker komma ihåg var vi avbröt detta viktiga samtal.

Under debatten och kanske också under pausen har flyktningmottagandet diskuterats. Regeringen har lagt fram ett antal förslag om ett andrum, om begränsningar av flyktningmottagandet. Det är med tungt hjärta som vi gör det, men vi tror att det är ansvarsfullt i det här läget.

Varför säger jag det i förhållande till den här debatten? Jo, apropå de frågor som vi debatterar – kvalitet i äldreomsorgen, personalförsörjning och stabilitet – tror jag att det är viktigt att vi satsar på ett bra sätt på alla som finns i Sverige så att vi har ett ordentligt arbetskraftsdeltagande för kvinnor och män och även tar vara på personer, både kvinnor och män, som vill förvärvsarbeta i äldreomsorgen. Där kommer ett ansvarsfullt flyktningmottagande och integration in. Det är någonting som jag tror är viktigt för ett land som Sverige i framtiden och även en stor tillgång för oss.

Lars-Arne ställde frågor om vad som ska fixa äldreomsorgen i framtiden och hur vi ser på det.

Vi tycker förstås att de satsningar som vi har på bemanning i äldreomsorgen, medel för att stimulera investeringar i äldreboenden och medel till kompetensutveckling är en grund för en bra äldreomsorg i framtiden. Det är en rejäl satsning under mandatperioden. Det har aldrig tidigare satsats så mycket statliga medel på bemanning i äldreomsorgen som vi satsar nu.

Uppenbarligen är den satsningen välkommen. Ett sätt att mäta det är att se på årets utbetalningar av medel. Medlen har gått ut på ett bra sätt, det vill säga att det fanns en stor efterfrågan. Jag tror att det är en mätare på att det här var en efterfrågad reform.

Den utredning som vi har tillsatt och som Lars-Arne nämnde tar sig an ett antal framtidsfrågor. I den grund som vi lägger nu, där också många av de frågor som Alliansen brukar peka på i sina förslag tas om hand, satsar vi på bemanning. Vi satsar 2 miljarder per år på det. Den grunden lägger

vi tillsammans med fokus för den här utredningen, som är högre kvalitet och ökad effektivitet i äldreomsorgen, bättre förebyggande och rehabiliterande insatser där de äldres behov ska vara i centrum, tryggad personalförsörjning och översyn av särskilda boendeformer, som Lotta pratar om, på olika sätt. Där har vi investeringsstöd, som hon också pekade på. Vi tittar på flexibla former för beslut om äldreomsorg och användning av välfärdsteknologi. Det är frågor som den här utredningen tar upp och som vi tror är strategiska för framtiden.

Lotta tar som sagt upp satsningar på trygghetsboenden. Medlen som jag just nämnde kan helt enkelt användas till satsningar på boenden för äldre.

När det gäller RUT är det ju så att de som har fyllt 65 år fortfarande kan göra RUT-avdrag för 50 000 per år och person.

Anf. 63 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Jag ska försöka kommentera och även försöka både svara på och ställa frågor om de punkter som statsrådet Regnér tog upp i sitt svar till mig.

För det första kommer det att bli fler äldre. Det vet vi alla. Det är vi helt överens om. Det är en av anledningarna till att jag har ställt den här interpellationen. I det läget tycker jag att det är konstigt att man från regeringens sida inför höjningar av den särskilda löneskatten och en massa andra skatter, vilket naturligtvis kommer att sänka arbetskraftsutbudet av äldre. Det blir mindre lönsamt att jobba vidare och så vidare. Är det någonting vi kan vara överens om att vi behöver i framtiden är det fler arbetade timmar, inte minst av just de äldre, om vi ska klara den här ekvationen.

För det andra är vården av äldre en grundläggande och central del av välfärdspolitiken. Där är vi helt överens. Jag noterar att ni använder ord som rättvis, likvärdig och jämlik. Jag håller med om alla de orden. Där emot tycker jag att det fattas något, vilket jag har nämnt på något ställe: hög kvalitet. Kvalitetsfrågan är oerhört viktig.

Det är även äldres möjlighet att påverka. Det fattas helt och hållet. Just valfriheten är oerhört viktig – att de vårdbehövande och deras anhöriga får lov att välja det ena eller det andra.

Det finns inget om äldres inflytande i svaret. Regeringen verkar nedprioritera just valfriheten.

När det gäller ny inriktning för äldrepolitiken tycker jag fortfarande – vi har till och med interPELLERAT om det tidigare – att det var fel att lägga ned Äldreutredningen. Kommer det över huvud taget att implementeras något under denna mandatperiod?

Jag ställde frågan eftersom det tillsattes en ny utredning i juni som tydligen ska ge svar till 2017 om jag inte är helt felunderrättad. Innan detta kan omvandlas till en proposition vet ju alla att det brukar ta ett år. Hela den här mandatperioden hinner alltså gå innan det blir verkstad av det hela.

Det saknas också viktiga aspekter: måltider i omsorgen och ökad valfrihet, som jag nämnde tidigare.

När det gäller bemanningen håller jag med om att den är viktig. Men det handlar inte bara om ny personal. Om ny personal inte är utbildad och kompetent eller ska arbeta i en organisation, en struktur, som inte fungerar från början kommer inte kvaliteten att öka. Äldre tycker att det är särskilt viktigt att träffa samma personal som man känner sig trygg med och litar

på – något som regeringens personalsatsning inte kommer att lösa. Jag tycker att regeringen sätter kvantitet före kvalitet.

Jag vet att det finns ett förslag när det gäller kompetensutvecklingen, men i förslaget är den ettårig. Om man verkligen menade någonting med detta skulle den vara kontinuerlig, år efter år. Då hade jag inte ställt den andra frågan.

Investeringsstödet till trygghetsboenden har regeringen avskaffat. Det var ett dåligt beslut. I dag råder det brist på platser på särskilda boenden i hälften av landets kommuner – hälften! Svårt sjuka äldre tvingas bo kvar hemma hos anhöriga mot sin vilja. Stödet är på 150 miljoner 2016 och 400 miljoner till 2018.

Att sköra äldre tvingas bo hemma är dessutom anmärkningsvärt då alla med omsorgsbehov som inte kan tillgodoses i det egna hemmet har rätt till särskilt boende enligt socialtjänstlagen. Vad ska regeringen göra för att lagen ska uppfyllas?

Anf. 64 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill gärna fokusera på ordet rättvis, som ministern och regeringen ofta talar om. Vad betyder det för regeringen?

Jag frågar eftersom medlen som nu kommer att tillföras, som finns i budgeten från regeringen, är avsedda att bli en förstärkning inom äldreomsorgen. När jag tidigare i denna kammare ställde frågan till ministern hur de skulle fördelas fick jag svaret att varje kommun i egenskap av huvudman får bestämma hur dessa medel ska fördelas i kommunen.

Frågan är om det är rättvist att den äldre som bor i ett privat drivet boende, ett alternativt drivet boende, kanske går miste om förstärkningspengarna därför att man från politiskt håll i den kommunen anser att det bara är de kommunalt drivna boendena som ska få förstärkningen avseende kvaliteten. Det är väldigt bra att pengarna tillförs, absolut, men det finns en diskrepans mellan det som regeringen säger, att det är viktigt att medlen fördelas rättvist, och att det är upp till kommunerna hur de gör. Jag värnar absolut det kommunala självstyret – jag står alltid på barrikaderna för det – men det finns en uppenbar risk att pengarna inte kommer varje pensionär till godo som behöver dem.

Jag vill därför fråga ministern: Hur ser ministern på det? Är det inte stor risk att det finns pensionärer i Sverige som inte kommer att få del av förstärkningsmedlen?

Likvärdigt är också ett ord som regeringen ofta använder. Vad betyder det? Det kanske betyder att det bara är de kommunala boendena som ska vara likvärdiga över landet. Eller hur ser det ut? Den äldre som bor i ett alternativt drivet boende har också betalat skatt under sin aktiva tid. Rättvist och likvärdigt är ord som jag skulle vilja att ministern kommenterade.

Anf. 65 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Jag uppskattar den här debatten och andra som vi har haft, för jag vet att de drivs av ett äkta engagemang i de äldres liv. Samtidigt blir jag lite förbryllad. Regeringen anslår nämligen dubbelt så mycket till äldreomsorgsområdet som Moderaterna, och för mig går det inte riktigt ihop.

Det här är en stor satsning på bemanning i äldreomsorgen, den största någonsin. Vi vet att med mer tid och med mer personal kan man tillgodose viktiga behov som tas upp här, till exempel lugn och ro runt måltider, att kunna sitta ned, ha tid och känna lust att äta. Det är en hälsofråga och kan till och med vara en överlevnadsfråga. Det blir mer tid för att förebygga fall, mer tid för att över huvud taget skapa livskvalitet. Dessutom blir det bättre villkor för personalen. Det är viktigt för personalen, och det är viktigt för de äldre. Det är också viktigt för att det ska bli ett yrke man vill satsa på i framtiden.

Moderaterna anslår ungefär hälften så mycket till äldreomsorgsområdet. För mig går det inte riktigt ihop.

När det gäller utredningen ska de äldres behov stå i centrum. Utredningen heter En utredning om kvalitet, och det är fokus för utredningen både nu och i framtiden.

Jag har ingenting emot valfrihet. Jag är för valfrihet. Dock tycker jag att det ska vara kvalitet, vem som än ordnar hemtjänst och äldreomsorg, och jag tycker att man ska återinvestera i den verksamhet som är till för de äldre. Det är viktigt för mig att skattepengarna används på ett bra sätt.

Äldres inflytande är helt centralt. Det finns investeringsstöd. Nu talar vi om trygghetsboenden, men när det gäller äldreboenden är det ett faktum att många äldre får vänta länge. Så är det, och därför satsar vi på investeringsstöd. Under Alliansens tid lades äldreboenden faktiskt ned.

Jag vill jobba med det. Jag kommer att jobba med det. Därför satsar vi på det, och därför är det också en fråga för utredningen. Det ska finnas ett tänkande runt det även i framtiden. Där kan det komma in många fler frågor, till exempel sådant som rör teknikanvändning och andra strategiska områden.

När det gäller rättvisa, jämlikhet och även jämställdhet är jag bekymrad över att vi lever i ett Sverige där kvinnor som hela sitt liv har jobbat i äldreomsorgen inte alltid har råd med det äldreboende de vill ha, även om de är biståndsbedömda. De har helt enkelt haft för låg inkomst, kanske jobbat deltid utan att de velat det och så vidare. Det är ett mycket dåligt resultat som vi tillsammans, under olika regeringar, har åstadkommit.

För mig är det därför viktigt att vi, när vi talar om den framtida äldreomsorgen, ser på hela livscykeln för kvinnor och män och att vi arbetar med olika frågor som stärker kvinnorna på arbetsmarknaden. Ett exempel är förslaget om ytterligare en månad i föräldraförsäkringen som viks till vardera föräldern så att män och kvinnor mer ska dela på både obetalt och betalt arbete.

Alla de frågor som handlar om orättvisa, ojämställdhet och också ojämlikhet under en livscykel vill jag arbeta med samtidigt och på så sätt förbättra möjligheterna för kvinnor och män att när de blir pensionärer kunna välja på riktigt när de kommer i det läget att de behöver hemtjänst och äldreomsorg.

Anf. 66 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Vad är kvalitet för något? Ibland får jag för mig att vi har olika syn på det begreppet. Jag lägger in följande i det när det gäller hemtjänsten:

Det är viktigt att personalen är utbildad för sitt arbete och i övrigt är lämplig, att kommunen har en tydlig vision och ett tydligt ledarskap beträffande vad man vill göra med hemtjänsten utefter de nationella riktlinjer som finns inom området, att vårdtagarna och deras anhöriga har inflytande över vården, att valfrihet råder antingen som LOV eller på något annat sätt, att det finns en utvärderings- och uppföljningsstrategi för hemtjänsten samt att det finns bra möjligheter för vårdtagarna att klaga på saker som inte fungerar tillfredsställande.

Ingenstans i svaret från statsrådet nämns de äldres inflytande och valfrihet på något tydligt sätt. Med fler olika verksamheter – privata, idéburna, kommunala – stimuleras nytänkande, olika tjänster och inriktning på omsorgen. Vad ska en äldre som inte är nöjd med sin hemtjänst göra om det bara finns ett alternativ? Det viktiga är att kunna välja bort sådant som man inte är nöjd med.

Det finns saker att förbättra. De mest sjuka har ofta svårt att välja, men det kan lösas genom det kommunala stödet till de anhöriga som ska kunna välja.

Vi var inne på ett par andra saker också. Det framfördes att Moderaterna bara anslog hälften så mycket. Det vänder jag mig emot. Vi har olika förslag, men båda sidor har i budgeten tillfört saker till de äldre. Beträffande om de äldre har råd, hur kan man tala om det när man tillåter kommunerna att höja taxan i hemtjänsten med 211 kronor i månaden, vilket drabbar många av de fattigaste?

Anf. 67 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack så mycket för debatten! Ja, det är oerhört viktigt att det finns kompetent och engagerad personal och att det är bra villkor för både kvinnor och män när man blir äldre, särskilt när man blir beroende av insatser som äldreomsorg och så småningom kanske kommer till ett äldreboende. Därför satsar vi mycket på det.

Jag gör en resa genom Sverige för att se på goda exempel. Före ajourneringen talade vi om best practice och utbyte av inspirerande sätt att arbeta på. Jag gör resan för att lära mig mer och helt enkelt få tankar om vilka önskemål som finns i glesbygdskommuner, storstadskommuner och kommuner med många utlandsfödda och hur vi löser det; det gäller olika delar av Sverige. Jag träffar alltid representanter för de äldre, för personer som jobbar i äldreomsorgen och förstås för kommunerna. Det gäller både privata och kommunala anordnare av äldreomsorg. Det är mycket intressant, och jag gör det som ett komplement till allt det andra som vi gör. Det är ett exempel på att vi verkligen är engagerade i frågan.

Det finns sätt att följa äldreomsorgen. Nyligen kom öppna jämförelser som visar att de flesta äldre är nöjda med äldreomsorgen. Men det finns mycket att göra. Även där finns könsskillnader. Kvinnor har fler synpunkter och är mer oroade i äldreomsorgen.

Det finns också institutioner som Ivo, som ska undersöka äldreomsorgen och som man kan klaga till. Det viktiga är att vi ständigt förbättrar. För mig är det oerhört viktigt att säkerställa att vi har en bra äldreomsorg, en äldreomsorg med hög kvalitet, nu och i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 68 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Anette Åkesson har frågat mig vilka förändringar regeringen ser ligger framför oss vad gäller skatteuttag och regelverk för svenska företagare och hur regeringen arbetar för att fler svenska företag ska växa och placera sig på Forbes 2000-lista i framtiden.

Sverige är en liten, öppen ekonomi i en global omvärld. Förutsättningarna för svenska företag att växa och expandera på en internationellt konkurrensutsatt marknad är betydande för sysselsättningen, tillväxten och det svenska välfärdssamhället. I sammanhanget står sig svenska företag väl. I förhållande till övriga nordiska länder har Sverige både betydligt fler och sammantaget större företag på Forbes 2000-listan.

Regeringens näringspolitik syftar till att göra det enklare för företag att utveckla och driva verksamheten. Goda skattemässiga villkor för investeringar är viktigt så att svenska företag även i framtiden ska kunna konkurrera, växa, exportera och anställa fler. Regler som omfattar företagande är därför av avgörande betydelse för hållbar tillväxt och sysselsättning. Reglerna ska därför vara ändamålsenliga och långsiktigt hållbara. Men även service, bemötande och korta handläggningstider är av stor vikt för ett konkurrenskraftigt företagsklimat. Regeringen fortsätter därför att satsa på information och utbildningar för myndigheter att förbättra sin service och korta ned handläggningstider avseende företagsärenden.

Regeringen arbetar även med att skapa långsiktigt hållbara företagsregler. Detta sker bland annat genom att fortsätta arbetet med Företagsstattekommitténs förslag att skapa skattemässiga villkor som är mer lika vid finansiering av eget och lånat kapital. Regeringen arbetar aktivt med att förbättra konkurrensvillkoren för svenska företag. Detta kan exemplifieras genom att regeringen föreslår att ett svenskt system med tonnagebeskattning införs. Syftet är att ge svenska rederier villkor som är likvärdiga med villkoren för rederier i jämförbara länder i Europa.

För att ytterligare förbättra förutsättningarna för växande, internationellt framgångsrika företag har regeringen lanserat den övergripande exportstrategin och satsningar på exportstöd. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2016 en satsning om totalt 720 miljoner kronor 2016–2019 i syfte att stärka exportstödet, särskilt vad gäller de små och medelstora företagen. Dessa medel ska ge svenska företag ökade möjligheter till att finna exportmarknader och stärka deras konkurrenskraft på den globala marknaden.

En viktig egenskap för framgångsrika företag är innovation. För att skapa förutsättningar för detta behövs fungerande kapitalförsörjning. I juni mottog regeringen en kartläggning av behovet av marknadskompletterande finansieringsinsatser riktade till små och medelstora företag från utredningen Statliga finansieringsinsatser. Med utgångspunkt från denna avser regeringen att inrätta ett statligt fond-i-fond-bolag med uppgift att investera i företag i tidiga utvecklingsfaser. Vidare avser regeringen att se över möjligheterna till att inrätta lånegarantiinstrument med inriktning på att stödja bankutlåningen till företag med behov av finansiering till expansions- och utvecklingsinvesteringar.

Prot. 2015/16:32
24 november

Svar på
interpellationer

Anf. 69 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! Till att börja med vill jag tacka statsrådet för svaret. Det är positivt att höra att en hel del är på gång. Till stor del är det som fortsättning på Alliansens arbete med regelförenklingar, fokus på små och medelstora företag, där ju jobben skapas, och för att få till mer lika villkor mellan eget och lånat kapital.

Av de 24 svenska företagen på Forbes 2000-listan över världens största börsnoterade företag startades hälften under 1800-talet, och inget av dem har startats de senaste 20 åren. Det är namnkunniga företag, och de flesta är industribolag, men uppenbarligen har de anpassat sig, varit innovativa och följer utvecklingen väl. Det är ett gott betyg åt dem och åt Sverige.

Vi verkar i en global värld, och som litet och exportberoende land, som finansministern sa, står vi inför nya utmaningar. Några av dessa gällande de traditionella företagen hänger ihop med det så kallade BEPS-projektet. BEPS är förkortningen för base erosion and profit shifting, och projektet syftar till att förhindra att länders skattebaser eroderas genom att internationella bolag utnyttjar olika länders nationella skattelagstiftningar och därmed kan flytta intäkter och kostnader till länder med låg eller ingen beskattning alls.

Det är OECD som på initiativ av G20-länderna har arbetat fram handlingsplaner som nu ska implementeras. Syftet är i grunden gott: Både dubbelbeskattning av multinationella företag och dubbel icke-beskattning ska undvikas. Men man har arbetat efter målet att beskattningen av stora företag ska ske där värden skapas, inte där huvudkontoren ligger. Detta kan bli ett bekymmer ur svenskt perspektiv eftersom vi glädjande nog har flera stora bolags huvudkontor i Sverige men varken den stora produktionen eller försäljningen. Jag undrar därför hur finansministern har planerat för att stärka de svenska skattebaserna med tanke på BEPS.

Visst kan man ställa sig frågan om det är realistiskt att det ska komma nya stora, globala börsbolag från Sverige, speciellt med tanke på att det är banker samt olja och gas som utgör de största branscherna på Forbes lista. Mot detta vill jag kontra med att flera av de bolag som växt snabbast sedan förra året är Facebook och Starbucks samt att Sverige har legat och ligger i topp gällande företag i ny teknik – Skype och Spotify är de vanligaste exemplen. Stockholm är till och med näst unicornstätt i världen, där ”unicorn” är beteckningen för teknikbolag som värderas till över 1 miljard dollar.

Svenska företag visar innovationskraft, och det borde därför vara möjligt att fler framtida stora bolag växer upp här. Det goda utgångsläget finns, men många av de framgångsrika teknikbolagen säljs eller flyttar utomlands. Frågan är alltså vad som händer nu. Vårt politiska fokus måste ligga på framtiden, inte på att vi är nöjda med det som redan har åstadkommit.

De nya branscherna finns inom tjänstesektorn, till viss del inom delningsekonomin, och helt säkert inom branscher där digitalisering och globalisering spelar en stor roll. Både digitaliseringen och globaliseringen ställer höga krav på förnyelse av regelverk och affärsmodeller och kommer att innebära att många jobb försvinner. Den politiska utmaningen gäller att se till att det finns förutsättningar till att minst lika många nya jobb skapas. Tyvärr visar ju S och MP i sin budgetproposition ingen som helst insikt utan lägger fram förslag som redan i sig själva innebär färre jobb.

Flera av entreprenörerna i olika intervjuer nämner det politiska beslutet om hem-pc som en anledning till att vi nu, tjugo år senare har ett framgångsrikt läge. Det visar att politiska beslut ger långsiktiga positiva effekter, men det betyder också att det måste följa nya beslut om utvecklingen ska fortsätta. Delningsekonomin växer alltmer, och företagen, både de nya och de gamla, efterlyser anpassade skatteregler. Hur ser finansministern på skattereglerna för delningsekonomin?

Anf. 70 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Anette Åkesson för erkännandet av den socialdemokratiska hem-pc-reformen. Det var en bra reform, inte minst därför att den riktade sig till alla anställda på företagen och inte bara till dem som företagsledningen ansåg hade behov. Det blev en väldigt bred spridning i samhället.

Det är korrekt att det i huvudsak är äldre svenska företag som ligger på Forbeslistan. Det är dock inget unikt för Sverige, för det är en lista som är utformad på ett sådant sätt att den i stor utsträckning omfattar äldre och etablerade företag. Bland annat tar man upp aktiebolag vars aktier handlas på aktiemarknaden. Det gör att till exempel Ikea inte finns med på listan, trots att det är ett stort och globalt bolag.

Men självklart är det intressant att titta på Forbeslistan. Jag tycker också att det är angeläget att fler svenska företag kan komma på Forbeslistan. Redan i dag ligger ju Sverige betydligt bättre till än andra nordiska länder.

Något annat som är väl så intressant att titta på är det man brukar kalla för unicorns eller enhörningar, alltså väldigt snabbväxande företag. Det är frågan om startupbolag som vanligen inte är äldre än sex år men har minst 1 miljard dollar genom finansieringsrundor. När man mäter på snabbväxande och nystartade företag brukar Sverige och framför allt Stockholm komma fram som den plats på jorden efter Silicon Valley som är framgångsrikast. Det tycker jag att vi tillsammans bör kunna vara stolta och glada över.

BEPS-arbetet kan påverka de svenska skattebaserna både positivt och negativt. En del delar i BEPS bör kunna öka skatteintäkterna i Sverige. Sedan finns det andra delar som kan minska skatteintäkterna i Sverige. Det går inte bara i ena riktningen, utan det går i båda riktningarna. Exakt hur det kommer att falla ut får vi se närmare när reglernas utformning är klar.

Vad gäller delningsekonomin är det naturligtvis viktigt att vi anpassar skattereglerna för att följa med den utveckling som sker i samhället, men det är också viktigt att påpeka att det även inom delningsekonomin är viktigt att säkerställa att vi har ordentliga skatteintäkter, så att vi kan finansiera vår gemensamma välfärd.

Anf. 71 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! Det var intressant och viktigt att höra att finansministern är inne på både för- och nackdelar med BEPS. Det gäller som sagt att vi följer utvecklingen när reglerna börjar tillämpas, så att vi kan se om vi behöver vidta åtgärder om det inte går som det var tänkt.

Hem-pc-reformen var väldigt bra när den kom, men den fick också kritik just för att den inte var riktad mot alla. Den var riktad mot dem som hade jobb, vilket var kritik mot dem som inte hade jobb. Men det var väl-tajmat och har bidragit en hel del.

Hur konstigt det än kan låta med våra topplaceringar har Sverige tyvärr börjat tappa i utvecklingstakt. Det utgör en risk för framtiden. Vi behöver bli mer offensiva. USA ligger i topp, men ser vi till EU-länderna ser vi till exempel att Storbritannien har ambitionen att bli världsbäst inom delnings-ekonomin, där tillväxten är enorm.

Man kan se på de frågor som lyfts i Storbritannien. Det är många frågor som faller inom finansministerns portfölj. Det handlar om att regelverk tas fram som är proportionerliga i förhållande till verksamhetens omfattning, att olika standarder arbetas fram som alla aktörer måste hålla sig till och att det finns sanktioner för dem som inte betalar de skatter de ska eller håller sig till regelverken. Så säkras konkurrens på lika villkor mellan traditionella företag och de nya inom delningsekonomin.

Delningsekonomin tydliggör svagheter i befintliga regelverk men öppnar även för en mängd innovationer hos både befintliga företag och nya. Med anpassade regelverk får vi en robustare ekonomi.

Det är en utmaning att säkerställa att befintliga företag konkurrerar på lika villkor som de nya bolagen inom till exempel delningsekonomin. Det kan gälla skattefrågor eller olika ansvarsfrågor. Samtidigt finns det en stor potential om Sverige lyckas se till att företag inom delningsekonomin har goda förutsättningar. Det är inom detta område, som rör olika branscher, det skapas nya jobb samtidigt som resursutnyttjandet blir bättre, något som är bra för både ekonomin och miljön.

Ett annat område där Sverige är framme rör välfärdsteknologin. Under våren besökte jag olika kommuner och företag som arbetar med välfärdsteknologi inom framför allt äldreomsorgen och sjukvården. Det är fascinerande. Dessutom blir man lite mer optimistisk när man är bekymrad över hur vi långsiktigt ska klara finansieringen av välfärden. Vi har flera konkurrensfördelar som vi borde nyttja bättre: offentligt finansierad äldreomsorg respektive sjukvård, teknikintresse samt fokus på tekniska lösningar för att personer ska klara sig själva.

Två konkreta förslag kommer ofta upp som skulle kunna ge Sverige nästa exportsuccébransch. Det handlar inte i första hand om kapitalförsörjning utan om att vi bättre tar hand om innovationer samt att vi säkerställer en incitamentsstruktur som motiverar kreativa företag att i samverkan med kommuner och landsting satsa på välfärdsteknik. Båda dessa förslag skulle kunna hanteras i en nationell strategi, något som Moderaterna glädjande nog kommer att driva efter ett beslut på partistämman.

Hur arbetar finansministern med frågor gällande skatter och andra regelverk som behöver anpassas? Och hur säkerställer finansministern att de traditionella företagen kan konkurrera på lika villkor?

Anf. 72 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Vad gäller BEPS är det mycket viktigt att det finns en oberoende tvistlösningsmekanism. Det har varit en stor framgång som kommer att vara till stor nytta, inte minst för de mindre länderna i det framtida arbetet med BEPS.

Jag delar helt Anette Åkessons synpunkt att det är viktigt att vi bättre tar hand om alla de idéer som finns. Det är någonting som är fantastiskt med Sverige. Det är inte ont om idéer. Det är bara det att flera av de idéerna också ska bli företag och företag som vill växa, anställa och exportera. Det är mycket lättare att jobba när det är så än om vi hade befunnit oss i ett land där man inte har riktigt lika mycket idéer som i Sverige. Vi har en fantastisk tillgång i Sverige.

Det är mot den bakgrunden som Stefan Löfven har startat det innovationspolitiska rådet som han själv leder. Det är en unik satsning från statsministerns sida att leda det innovationspolitiska rådet själv. Det handlar just om hur vi bättre ska kunna ta hand om alla de idéer som finns i Sverige för att de ska kunna bli framtida exportföretag som förhoppningsvis hamnar på Forbeslistan så småningom, så att man får diskutera de företagen i riksdagen om 100 eller 150 år.

Det finns en rad förslag som har diskuterats i det innovationspolitiska rådet. Flera av de förslagen finns med i den budgetproposition som kommer att debatteras här i kammaren i morgon bitti. Det handlar bland annat om hur vi organiserar det statliga riskkapitalet.

Vad gäller delningsekonomin är det precis som Anette Åkesson säger viktigt att det finns en bra och jämn konkurrens mellan företag i det man kallar den gamla ekonomin och företag som finns i delningsekonomin, så att det blir bra konkurrensvillkor och en jämn spelplan för båda typerna av företag. Men det är också viktigt att vi säkerställer att de regler som vi har skapat i ekonomin och på arbetsmarknaden för att vi ska ha ordning och reda på arbetsmarknaden och i ekonomin även gäller för de nystartade företagen inom delningsekonomin. Det får inte bli så att man inte följer till exempel den arbetsrättslagstiftning eller den skattelagstiftning som finns.

När det gäller skattelagstiftningen finns det naturligtvis både risker och möjligheter med ökad delningsekonomi. Det finns naturligtvis en risk att fler transaktioner blir mellan privatpersoner, som vi vet är ett område där det förekommer mycket skattefel. Samtidigt kommer transaktionerna via delningsekonomin oftast att ske via nätet. De finns på så sätt registrerade, vilket skapar en potential för skattemyndigheterna.

Anf. 73 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! Det innovationspolitiska rådet är jag mycket spänd på. Jag måste ärligt erkänna att jag inte riktigt vet vad de gör eller om det har kommit fram några resultat än. Med spänning avvaktar vi det.

Sverige har goda förutsättningar att få till många fler framtida framgångshistorier, men det gäller att vi skapar goda förutsättningar för teknikföretag och nya företag inom delningsekonomin och välfärdsteknologin samtidigt som vi bevakar att de redan stora även i fortsättningen har goda förutsättningar att stanna kvar i Sverige, inte minst med tanke på de internationella krafter som verkar mot våra skattebaser.

Det måste säkerställas att konkurrensen mellan nya och befintliga företag sker på lika villkor, precis som finansministern var inne på. Dessa villkor kommer att behöva justeras utifrån utvecklingen, bland annat gällande skatter.

Det är roligt att läsa hur storbolagen börjar uppvakta nystartade teknikföretag för att kunna ligga i framkant och inte halka efter i den snabba teknikutvecklingen. Det torde vara vinn-vinn för båda sidor. Men jag önskar att även offentlig sektor mer tar vara på möjligheten att nyttja den kreativitet som finns i de nya företagen. Politiskt behöver vi ligga i framkant. Vi behöver justera regelverk för att underlätta finansieringen av företagen, se till att man tar till vara kreativitet och innovationer på ett bättre sätt och ha en beredskap att säkerställa lika villkor för företag i nya och gamla branscher. Sedan måste det finnas en insikt om att företag måste få tjäna pengar. Skattesystemet och arbetsmarknadslagstiftningen är exempel där vi behöver fundera på upplägg. Men även när det gäller gamla utmaningar som handlar om bostadsbyggande, förbättrat utbildningssystem och integration av nya svenskar måste det ta fart.

Då hoppas jag att vi får fler företag som stannar kvar i Sverige och att vi fortsätter att vara duktiga på innovationer men blir bättre på att kommersialisera dem och att det därmed skapas många nya jobb i Sverige.

Jag vill tacka finansministern för debatten.

Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag delar helt Anette Åkessons inställning att vi behöver fler företag i Sverige och fler företag som växer. Vi behöver fler innovationer som kan bli till växande företag, som tar sig ut på exportmarknaden.

Jag uppskattar verkligen det engagemang och det intresse som finns i de här frågorna brett över partigränserna i Sveriges riksdag. Sedan har vi ibland olika uppfattningar om exakt vilka åtgärder som behövs. Men jag tycker att det är viktigt och tror att det är en styrka för Sverige att det finns ett brett engagemang i riksdagen. Jag tror att det är en tillgång för Sverige och för det svenska näringslivet.

Anette Åkesson säger att hon fortfarande avvaktar förslag från Innovationsrådet. Då kan jag meddela Anette Åkesson att det behöver hon inte alls göra, utan det är fullt möjligt att rösta ja till regeringens budget – där finns flera av förslagen.

Jag vill tacka för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:93 om vad medborgarna får för sina skattepengar

Anf. 75 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Anette Åkesson har frågat mig dels om jag upplever att svenska folket är väl insatt i vad de får för skattepengarna, dels hur jag verkar för att öka människors kunskap om skatteuttaget.

Som vi alla känner till genomförde den förra regeringen omfattande ofinansierade skattesänkningar trots att konjunkturläget förbättrades. Dessa skattesänkningar har, tillsammans med den utdragna ekonomiska återhämtningen, bidragit till ett betydande underskott i de offentliga finanserna. Den offentliga sektorn uppvisade 2014 ett underskott på 75 miljarder kronor, vilket var det största underskottet sedan 1990-talskrisen.

Det var inte en hållbar politik.

Sedan regeringen tillträdde har finanspolitiken lagts om i en mer ansvarsfull riktning. Nya reformer i budgetpropositionen finansieras genom utgiftsbesparingar inom vissa områden samt inkomstförstärkningar för att möjliggöra helt nödvändiga satsningar. Det är satsningar för att ungdomar inte ska gå långtidsarbetslösa och satsningar för att vända den negativa utvecklingen i skolan och för att trygga den gemensamma välfärden för de sjuka, de äldre och våra barn.

Vi löser inte arbetslösheten och matchningsproblemen på arbetsmarknaden, de låga resultaten i grundskolan eller klimatutmaningen med ytterligare nedskärningar och kortsiktiga skattesänkningar. För att möta dessa utmaningar behöver vi investera i Sverige: i bostäder, klimatomställning och infrastruktur, i kunskap och konkurrenskraft och i välfärd och jämställdhet.

Svaret på Anette Åkessons fråga är därför ja. Jag upplever att svenska folket är väl insatt i vad de får för skattepengarna, och jag arbetar ständigt för att tydliggöra skillnaden mellan den förra regeringens skattesänkarpolitik och den här regeringens långsiktiga investeringar för fler jobb och en hållbar finansiering av välfärden.

Anf. 76 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! Till en början vill jag tacka finansministern för svaret, även om vi naturligtvis inte är helt överens i den här frågan liksom vi inte var det i den förra.

När man hör Magdalena Andersson skulle man nästan kunna tro att Socialdemokraterna inte var med på skattesänkningarna, men så har det ju inte varit. Tvärtom. Först har man gått emot, men sedan har man accepterat varje led av skattesänkningarna, och det av goda skäl. Skattesänkningarna har ju fått de efterfrågade effekterna. Jobbskatteavdragen bidrar till fler arbetade timmar och därmed högre skatteintäkter.

Jag tror att finansministern är ganska ensam om uppfattningen att hon tydliggör skillnaden mellan Socialdemokraternas och Alliansens politik i denna fråga. Om de skuggbudgetar som S lade under allianstiden dessutom hade gått igenom hade Sveriges statsskuld varit högre och Sveriges utgångsläge därmed väsentligt sämre än det var när Socialdemokraterna och Miljöpartiet tog över efter Alliansen.

Vad gäller skatteintäkter har de ökat varje år under Alliansens tid, förutom 2009 i direkt anslutning till finanskrisen. Kommuner, regioner, landsting och staten drog in ca 1 500 miljarder kronor i skatteintäkter 2013.

Jag brukar fråga människor jag träffar om de vet vad de betalar för sjukvården. De som är politiskt aktiva brukar kunna svara på det – det är ungefär en tredjedel av den kommunalskatt alla betalar – men ingen annan. Maxtaxor på förskolorna gör att ingen längre har ett hum om vad en förskoleplats kostar. Så nej – svenska folket vet kanske delvis vad skattepengarna går till, men de flesta har ingen aning om detaljer eller proportioner.

När vi politiker pratar om att det behövs skatteintäkter för skolan, sjukvården och äldreomsorgen är de allra flesta införstådda med det. Det är till och med så att människor i olika undersökningar hävdar att de är beredda att betala mer skatt om den går till barn, äldre eller sjuka.

Men när människor inte vet vad saker och ting kostar eller hur stor del av skatterna som går till ett specifikt område blir det svårt att föra diskussioner om prioriteringar. Och det behöver vi göra eftersom det alltid kommer att efterfrågas mer skattefinansierad verksamhet än vad som är möjligt att leverera.

Av de 1 900 miljarder kronor som det offentliga, det vill säga staten, de sociala trygghetsfonderna, kommunerna och landstingen har tillsammans i utgifter, är det cirka en tredjedel som går till skolan, sjukvården och äldreomsorgen. Visst är det en relativt stor del av utgifterna, men det är inte i närheten av att vara det enda som skattepengarna går till. Försvaret står för 3 procent, den allmänna offentliga förvaltningen som inkluderar bland annat bistånd, EU-avgift och grundforskning för ca 12 procent, polis, räddningstjänst, domstolsväsen och liknande utgör 3 procent och näringslivsfrågor ca 9 procent, varav merparten gäller transporter.

Men hur många vet att det är det sociala skyddet som är den överlägset största posten? Det omfattar hela 42 procent av de offentliga utgifterna, alltså 800 miljarder 2012, vilket var de senaste siffrorna jag fick tag på. Det sociala skyddet omfattar utgifter gällande ålderdom, funktionshinder, föräldraledighet, arbetslöshet, barnbidrag och individ- och familjeomsorg.

Jag undrar om finansministern tänker fortsätta låtsas som om Socialdemokraterna inte stött alla Alliansens skatteavdrag. Nu när S och MP lägger fram en budget som ger färre jobb, kommer man då att vara tydlig mot sina väljare med att det medför lägre skatteintäkter och därmed mindre resurser inte enbart till skola, sjukvård och äldreomsorg utan även till trygghetssystemen?

Anf. 77 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! När man lyssnar till Anette Åkessons inledning får man nästan intrycket av att det blir mer skattepengar om man sänker skatten. Då undrar jag naturligtvis varför Moderaterna inte gick till val på ytterligare skattesänkningar.

Det är naturligtvis så att våra skattemedel går till olika saker, och det är säkert så att medborgare i allmänhet inte vet exakt hur många procent som går till det ena och det andra. Däremot, och det tror jag är viktigt, finns det en mycket stark förankring hos svenska folket när det handlar om att bidra över skattsedeln och på så sätt stötta varandra i livets olika skeden. En del av pengarna går till att stötta varandra under perioder när vi av olika anledningar blir sjuka eller arbetslösa, när vi blir äldre, om vi råkar drabbas av handikapp eller föds handikappad.

En del av skatteintäkterna går till välfärdens verksamheter i form av skola, sjukvård och äldreomsorg. Annat går, precis som Anette Åkesson säger, till polis och försvar. Min bild är att svenska folket har ganska goda kunskaper om vad skattepengarna går till.

Självklart är det viktigt som politiker att kunna prioritera mellan dessa olika utgifter för att se till att vi använder våra skattepengar på ett väl avvägt och bra sätt. Det har regeringen också gjort i de förslag vi har lagt fram, bland annat genom att försöka ta ett samlat ansvar för de offentliga finanserna och stoppa de fortsatt ökande underskotten som den borgerliga regeringen lämnade efter sig. I stället vänder vi den utvecklingen och tar ett ansvar för den offentliga ekonomin. På så sätt säkerställer vi också långsiktigt att vi kan upprätthålla hög kvalitet i våra välfärdssystem.

Anf. 78 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! När det gäller jobbskatteavdragen behöver de finansieras i statsbudgeten, men som finansministern väl vet bidrar de till fler jobb och därmed skatteintäkter till i första hand kommuner och landsting, vilket gör att den totala summan av skatteintäkterna blir större. Men visst, för att kunna föreslå det måste man kunna finansiera det i statsbudgeten.

Vi har i Sverige valt att ha en väl utbyggd välfärd som omfattar många olika delar. För att finansiera detta tas det ut en relativt hög skatt. Det kommer i sin tur bara att accepteras om invånarna känner att de eller människor nära dem får något för det. Detta något kan vara konkreta välfärdstjänster, men det kan också vara känslan av trygghet. Det är som med en försäkring. Man betalar varje månad för att skyddet ska finnas där när det behövs.

Det här betyder att vi som politiker har ett mycket stort ansvar. Vi förvaltar över hälften av människors inkomster. Vart fjärde år ställs vi och våra kollegor i kommuner och landsting till svars för vad vi har gjort och vad vi gärna vill göra.

Därför måste vi vara tydliga med det, liksom invånarna har ett visst ansvar att informera sig. Vi kan göra det svårare eller lättare för dem att göra det, och därför behövs mer transparens och öppenhet. Exempelvis arbetar många kommuner med tjänstegarantier som gör att man är tydlig med vad invånarna kan förvänta sig från kommunen. Det är bra. Det är tydligt för invånarna vad man kan räkna med att kommunens åtagande är och lika tydligt vad man eventuellt behöver säkra upp själv.

Det är ett faktum att det sociala skyddet utgör över 40 procent av utgifterna. Det behöver människor veta. De behöver också veta att när man ökar utgifterna i det sociala skyddet, som exempelvis S och MP gör med borttagandet av den bortre parentesen i sjukförsäkringen i en tid när sjukfrånvaron ökar dramatiskt, då kommer det att få konsekvenser på andra områden.

Befolkningsutvecklingen medför att vi står inför många utmaningar. Från mitten av 2020-talet börjar 60-talisterna gå i pension. 40-talisterna börjar då bli så kallade äldre äldre, och vi lever allt längre. Det är positivt, men de som är i arbetsför ålder kommer att behöva försörja allt fler. Det finns många möjliga åtgärder, av vilka till exempel ny teknik och fler arbetade timmar är de mer okontroversiella förslagen. Men då är det problematiskt att, som S och MP gör, lägga fram en budget som redan i sig själv och enligt externa bedömare kommer att bidra till färre jobb och därmed färre arbetade timmar.

Genereras lägre skatteintäkter får det kompenseras med annat. Då får man till exempel vara öppen med att man får ta bort något som i dag görs av det offentliga med skattemedel men som i stället kommer att finansieras av den enskilda. Om människor själva får betala alltmer av sådant de anser borde omfattas av skatten kommer så småningom skattesystemets legitimitet att ifrågasättas, för varför ska man betala skatt om man sedan inte upplever att man får det man anser sig betala för?

Hur anser finansministern att transparensen hos det offentliga kan öka? Hur kan vi bli tydligare med vad människor kan förvänta sig och vad de kommer att behöva betala själva? Hur kan vi bevara skattesystemets legitimitet?

Prot. 2015/16:32

24 november

Svar på

interpellationer

Anf. 79 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag delar Anette Åkessons bedömning att det är viktigt att människor känner till vad de får för sina skattepengar. Jag tycker också att det är viktigt att vi politiker är tydliga med vilka avvägningar och tuffa prioriteringar vi behöver göra, inte minst i det läge som den här regeringen befann sig i för ett år sedan när vi ärvde ett underskott på 2 procent av bnp.

Det var uppenbart att det inte var en väg som vi kunde fortsätta på, utan vi var tvungna att lägga om finanspolitiken. Det är klart att det krävde en ganska stor pedagogisk insats att förklara för svenska folket att den tid som hade varit i åtta år när man hade genomfört stora ofinansierade reformer var över.

Nu handlar det om att ta ansvar för statsfinanserna och genomföra reformer som är finansierade. Det har den här regeringen gjort i de budgetar vi har lagt fram. Det gjorde inte den borgerliga regeringen under de år man satt vid makten. Det är klart att det kräver mycket diskussion och pedagogisk verksamhet att förklara vad som görs och varför det är viktigt. Men i grunden är det helt centralt för att på längre sikt säkerställa en god kvalitet och att det går att långsiktigt finansiera vårt gemensamma åtagande.

Vi har olika synsätt på den bortre parentesen. Min uppfattning är att det är orimligt att man i 2015 års Sverige efter att ha drabbats av ett allvarligt sjukdomsbesked och den första chocken har lagt sig ska utsättas för en malande oro för om man i längden kan försörja sig eller kommer att bli utkastad ur sjukförsäkringen. En reform som skapar en trygghet är väl värd att genomföra. Självklart kostar det resurser, och därför har vi finansierat den i budgeten.

Många bedömare har räknat på jobbskatteavdragen. Det går inte att säga att jobbskatteavdragen finansierar sig själva, utan de är en kostnad för det offentliga. Det är viktigt att vara tydlig med detta när man ska förklara dem. Jobbskatteavdrag kostar, och ni har tyckt att det har varit viktigare att genomföra dem än att genomföra andra reformer eller se till att ha lite mer ordning och reda i de offentliga finanserna.

Anf. 80 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! Jobbskatteavdragen kostar för staten, men de bidrar med mer i skatteintäkter till kommuner och landsting. Den totala summan av skatteintäkterna är högre. Jag vet att finansministern vet det, så det är lite dumt att tjata om det.

Det är ingen hemlighet att vi från moderat håll anser att S-MP-regeringens budget är problematisk av många skäl. Vi behöver prata mer om de långsiktiga konsekvenserna budgeten får. Att lägga en budget som minskar antalet jobb får negativa konsekvenser på både kort och lång sikt, inte minst med integrationsutmaningen vi står inför. Att i ett läge med stigande sjukfrånvaro avskaffa den bortre sjukskrivningsgränsen är ogenomtänkt. Det kommer att drabba de svaga i samhället.

Vi pratar för lite om vad som finansieras med hjälp av skatterna. I motsats till finansministern är min uppfattning att det inte är många som vet hur relativt liten del av skatterna det är som går till det man uppfattar vara det offentligas kärnverksamheter, det vill säga sjukvården, skolan och äldreomsorgen. Det betyder att man inte vet vad skattepengarna används till eller kan ställa rätt krav på politikerna. Ur en demokratisynpunkt är det problematiskt eftersom man måste vara informerad för att kunna välja. Det

kommer att bli ett allt större pedagogiskt problem för politiker när det ska prioriteras.

Jag hör till dem som vill se mer öppenhet inom offentlig sektor. Det vore att föredra att människor vet vad en barnomsorgsplats eller ett besök hos läkaren kostar i stället för att alla kostnader döljs och det sägs att det ena eller andra är gratis. Därför borde det inte enbart informeras tydligare om hur mycket skatt man betalar, utan även kostnaderna för det man får för skattepengarna borde redovisas.

Jag vill tacka finansministern för debatterna.

Anf. 81 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jobbskatteavdragen, Anette Åkesson, är inte självfinansierande. Man har räknat på detta, och de är inte självfinansierande. Bara det faktum att Moderaterna inte gick till val på ytterligare jobbskatteavdrag visar detta. Om de hade gett så mycket extra skatteintäkter i kommunerna hade man kunnat göra motsvarande justeringar av statsbidragen.

Ett borttagande av den bortre parentesen är inte ogenomtänkt. Däremot har vi olika uppfattningar, och det beror i grunden på våra olika ideologier som påverkar hur vi ser på människor.

Jag delar Anette Åkessons uppfattning att det är viktigt att det finns en tydlig transparens och att människor vet vad skattepengarna går till. Det är ett viktigt upplysningsarbete som alla vi politiskt aktiva delar tillsammans. Där hoppas jag att vi kan ha ett gott samarbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:139 om finansministerns bris- tande kontroll över offentliga finanser

Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig om jag är öppen för att senarelägga satsningar i budgetpropositionen för 2016, om jag framgent kommer att genomföra partipolitiskt laddade reformer med anledning av min kommentar i medierna om principen om krona för krona och slutligen hur mycket större underskott jag beräknar att staten kommer att göra för 2015 och 2016 sedan budgeten presenterades.

Sedan regeringens tillträde har vi lagt fram ekonomiska propositioner som har bidragit till att underskotten har halverats samtidigt som det strukturella sparandet har förbättrats. Vi har tagit ansvar för Sveriges ekonomi. Detta är något som vi avser att göra även i framtiden.

Därför är det naturligt att Regeringskansliet har beredskap för att se över utgifter och inkomster. Med anledning av att Migrationsverket presenterat en prognos där de förutser stora utgiftsökningar har Finansdepartementet uppmanat alla departement att inventera möjliga utgiftsminskningar samt olika sätt att dämpa kostnadsökningar. Därefter sker en politisk prioritering. Detta är en del av Finansdepartementets ordinarie arbetsuppgifter.

Prot. 2015/16:32
24 november

Svar på
interpellationer

Till följd av det ökade antalet personer som söker asyl i Sverige har regeringen gjort bedömningen att det finns särskilda skäl till att lämna förslag till ytterligare ändringar i statens budget för 2015 utöver de förslag som lämnats i höständringsbudgeten för 2015. Dessa förslag innebär sammantaget att de takbegränsade utgifterna ökar med 11 miljarder kronor 2015 och att budgeteringsmarginalen minskar med motsvarande belopp. Eftersom den offentliga sektorns finansiella sparande beräknas i periodiserade termer bedöms effekten på det finansiella sparatet till största del ske under 2016.

Anf. 83 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det är i kriser som det politiska ledarskapet verkligen testas. När vi hade en alliansregering som fick hantera en av de största globala ekonomiska kriserna sedan andra världskriget prövades Anders Borgs ledarskap som finansminister. Under 2007–2008 kom det ständiga propåer från Socialdemokraterna om att regeringen måste spendera och satsa mer, men Anders Borg höll tillbaka. Tack vare att han visade det ledarskapet kunde regeringen tackla finanskrisen på ett bra sätt. Vi sparade i goda tider för att kunna hantera dåliga tider.

Nu prövas Magdalena Anderssons politiska ledarskap. Det är inte en finanskris. Tvärtom ser svensk ekonomi ut att gå allt bättre. Däremot råder det en flyktingkris. Den kommer att kosta mycket pengar, och den kommer att belasta samhällets olika system på många olika sätt – särskilt på välfärdsområdet. Den kommer också att innebära ökade utgifter för staten.

Kommer Magdalena Andersson att kunna hantera situationen? Kommer Magdalena Andersson att kunna hålla i de offentliga finanserna så att det när det i framtiden kommer en ekonomisk kris, en ekonomisk lågkonjunktur, kommer att finnas resurser att tackla den situationen?

Låt oss konstatera framför allt två saker. Den första är att regeringen inte har klarat av att hantera kärnan i flyktingkrisen. Man har inte förmått att agera kraftfullt politiskt för att bromsa de stora flyktingströmmar vi nu ser. För bara några timmar sedan presenterade regeringen nya förslag till åtgärder för att bromsa flyktingkrisen. De förslagen kommer inte att räcka. Det kommer även i fortsättningen att vara ett stort inflöde av flyktingar i en kraftigt ansträngd situation för mottagningssystemet.

Den andra saken är att finansministern har tappat kontrollen över de offentliga finanserna. Om Migrationsverkets prognoser slår in kommer det att kosta staten 100 miljarder mer under budgetperioden. Prognoserna kommer, men vi har inte fått något svar över huvud taget från finansministern om vad hon vill. Finansutskottet har kallat in finansministern för att redovisa vad prognoserna får för effekt på de offentliga finanserna. Hon kommer dit och ger en allmän utläggning om att flyktingkrisen kommer att innebära tuffa ansträngningar. Det finns inget tydligt ledarskap som visar om finansministern vill att överskottsmålet ska nås, som enligt lag ska följas. Hon kan inte ge besked om hon vill nå ett balansmål och vilket år det målet ska inträffa. Finansministern har inte gett några som helst prognoser om vart hon vill eller hur hon ska ta sig dit.

Jag har i den här interpellationen ställt ett par frågor till finansministern som hon inte har svarat på. Är hon beredd att senarelägga reformer i budgeten till framtiden? Det har hon inte svarat på. Kommer hon att föreslå

skatthöjningar för att hantera situationen? Det svaret har jag inte heller fått. Vi har fått ett allmänt vagt svar om att man tittar på besparingar.

Fru talman! 100 miljarder på fyra år är mycket pengar. Det är den största besparingen sedan 90-talskrisen. Det finns inget ledarskap, och det ges ingen tydlig signal. Finansministern har uppenbarligen tappat kontrollen över de offentliga finanserna.

Anf. 84 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! För fyra timmar sedan presenterade regeringen en rad förslag på väldigt kraftfulla åtgärder för att dämpa inflödet av asylsökande till Sverige. Men Fredrik Schulte vet redan att detta inte kommer att ha någon som helst effekt, trots att Moderaterna ännu inte haft möte med regeringen och inte kunnat analysera förslagen. I den situation som Sverige i dag befinner sig i, Fredrik Schulte, ett ganska akut krisläge, tycker jag inte att det är en seriös ton i debatten. Jag är i och för sig inte förvånad.

Fredrik Schulte säger att jag har tappat kontrollen över de offentliga finanserna. Då vill jag bara påpeka för Fredrik Schulte att jag sedan jag tillträdde har halverat underskottet i de offentliga finanserna. Och enligt de prognoser som ESV kom med i går kommer jag inte under något år att komma i närheten av de underskott som Fredrik Schultes parti lämnade efter sig när man själv innehade regeringsmakten. Det var väl bristande kontroll! Det är inte heller ett seriöst sätt att debattera, Fredrik Schulte.

Anf. 85 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Apropå seriositet står finansministern här och slår sig för bröstet och säger: Jag har halverat underskottet i de offentliga finanserna. Då kanske jag ska påminna finansministern om att hennes budget för 2015 alltså inte gick igenom. Finansministerns egen politik har börjat gälla först delvis under sommaren. Finansministern har ännu inte fått igenom en budget i den här riksdagen.

Finansministern har inte halverat något budgetunderskott, utan det gjorde Alliansens politik.

Sedan är det lite märkligt, om man jämför Alliansens budget för 2015 som blev antagen med Socialdemokraternas och regeringens budget, att regeringen vill ha ett större budgetunderskott. Det är ett väldigt oseriöst och märkligt sätt att argumentera av finansministern. Har hon redan glömt bort den kris som vi hade i svensk politik för ett år sedan, när hon inte fick igenom sin budget? Det är väldigt märkligt.

Kommer regeringens föreslagna åtgärder för att hantera flyktingkrisen att ha effekt? Ja, absolut kommer de att ha effekt, men de kommer inte att ha tillräcklig effekt. För att vi verkligen ska se till att vi tar, för att använda statsministerns ord, en flyktingpaus behöver vi verkligen tillämpa Dublinkonventionen och säga att de människor som passerar den svenska gränsen från annat EU-land ska återvända till det första EU-land som de kom till, för det är där de ska söka asyl. Det är vad som krävs för att vi på allvar ska stoppa det här flödet.

Oavsett vad kvarstår det faktum att vi har ett utsatt läge. Det stora mottagande som Sverige har sett kommer att få effekter på de offentliga finanserna. Och när vi kallar finansministern till finansutskottet kan hon inte svara på vad hon vill, vad hon kommer att vidta för åtgärder, vad hon har för plan för att nå överskott eller om hon helt har åsidosatt regelverket för

överskottsmålet, om hon nu ens vill nå balans. Hon kan inte svara på frågan om hennes uttalande om att krona-för-krona-principen inte längre gäller och om hon med det syftar också på andra reformer än sådana som är kopplade till flyktingkrisen.

Vi är ganska många som är oroliga över att finansministern har en plan att använda flyktingkrisen som orsak för att få sätta sprätt på väldigt mycket skattepengar. Det är ju inte första gången finansministern agerar tveksamt i det sammanhanget. Hon lovade före valet att inte avveckla överskottsmålet. Sedan dröjde det inte många månader förrän hon satt i tv-soffan och sa att nu skulle de avveckla överskottsmålet.

Redan innan vi gick in i den här krisen rådde det brist på ledarskap och stor osäkerhet kring vad som gäller med de offentliga finanserna, och nu får vi inga besked alls. Det är ganska tydligt att Magdalena Andersson inte kommer att klara av att hålla tag i de offentliga finanserna. Hon kommer inte att klara av att visa det politiska ledarskap som till exempel Anders Borg och Alliansen visade i början av vår regeringsperiod, för två mandatperioder sedan. Det kommer att få väldigt negativa effekter.

Frågan om offentliga finanser är inte bara någonting som vi politiker tycker är viktigt, utan det är avgörande för att Sverige i nästa kris ska kunna upprätthålla efterfrågan i ekonomin, att vi ska kunna betala ut a-kassa till dem som blir arbetslösa, att vi ska klara av att stimulera ekonomin och upprätthålla efterfrågan genom olika typer av satsningar. Och det kommer vi inte att klara om Magdalena Andersson nu sjabblar bort de offentliga finanserna.

Anf. 86 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har tydligen en alldeles egen kristallkula och vet hur allting kommer att gestalta sig under de kommande åren, för hans inlägg handlar ju i huvudsak om hur jag kommer att agera under de kommande åren. Då har jag bara en fråga till Fredrik Schulte: Om du nu vet hur allting kommer att bli, varför ställer du då frågor till mig ideligen?

Anf. 87 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det här löjliga, nästan barnsliga, sättet som finansministern argumenterar på visar hur jag träffar en öm tå här. Det är ingen som tror sig kunna se in i framtiden. Vi är däremot många som är oroliga för Sveriges framtid, att Sverige är på väg in på fel spår och att finansministern inte klarar av att tackla de antagligen ganska tuffa utmaningar som vi ser framför oss. Och varför är vi det? Jo, därför att först skrotar Magdalena Andersson överskottsmålet, en ryggrad i det offentliga finansiella ramverket som ska se till att vi kan spara i goda tider för att kunna stimulera ekonomin i dåliga tider. Det raserar finansministern.

När vi nu står inför en flyktingkris som sannolikt kommer att belasta offentliga finanser på ett svårt sätt kan inte finansministern visa något ledarskap och tala om vad det är hon vill. Vill hon att vi, nu i en tid av relativt god ekonomi, ska strunta i att bygga upp en buffert för framtiden? Vill hon nå ett balansmål? Vill hon nå ett överskottsmål? Hur lång tid kommer det att ta innan man når det eventuella mål man uppställer?

Vi får inga som helst svar. Den enda slutsats man kan dra av det är att finansministern har tappat kontrollen över de offentliga finanserna. Det är oroväckande, och det är ingen härinne i kammaren som tror sig veta precis hur det kommer att utspela sig. Men vi är oroliga för att finansministern inte kommer att klara av att hålla i rodet, och det finns väldigt mycket som tyder på det, inte minst oseriositeten i finansministerns agerande här i kammaren.

Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Precis innan Fredrik Schulte kom in här i kammaren hade jag två mycket både bra och seriösa debatter med hans partikollegor. Jag skulle önska att du kunde ta lite intryck av dem när det gäller debattstil.

När det handlar om att ha kontroll över de offentliga finanserna kan jag konstatera att enligt Ekonomistyrningsverkets senaste prognos kommer vi inte under något år att ha större underskott än de underskott som rådde när Fredrik Schultes partikamrat Anders Borg satt i Finansdepartementet. Om detta är att ha bristande kontroll över statsfinanserna, vad gällde då under Moderaternas tid? kan man fråga sig. Det måste ha varit total okoll på allting, eftersom man hade betydligt större underskott samt underskott som växte år efter år. I min budget minskar underskotten år för år.

Vi kommer att komma med en ny prognos för de offentliga finanserna. Det brukar vi komma med runt årsskiftet, och det gör vi den här gången också. Då kommer vi att visa hur de offentliga finanserna utvecklas under de kommande åren.

Vi arbetar nu intensivt på Finansdepartementet med att gå igenom vilka åtgärder vi ska vidta för att säkerställa att vi klarar utgiftstaken under de kommande åren. Men självklart kommer delar av de kostnader som kommer för flyktinginvandringen att slå igenom i de offentliga finanserna i form av en ökad upplåning och ett större budgetunderskott.

De åtgärder vi har vidtagit hittills innebär ökad upplåning. Det är för övrigt någonting som vi är helt överens med Moderaterna om, eftersom den ändringsbudget som vi lade fram till riksdagen, och som är finansierad via ökad upplåning, står också Moderaterna bakom.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2015/16:169 om produktiva skattereformer

Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Helena Bouveng har frågat mig hur regeringen resonerar kring den svaga produktivitetens utvecklingen i Sverige. Hon har också frågat mig om jag är enig med LO om att sänkt skatt på arbete och ett avskaffande av värnskatten skulle bidra till ökad produktivitet.

Den svenska produktivitetens utvecklingen har varit svag sedan 2006, i synnerhet om man jämför med den mycket starka produktivitetens utvecklingen under perioden 1995–2006. Visserligen har den varit bättre än i flera sydeuropeiska länder, men produktiviteten har samtidigt utvecklats svagare än i till exempel USA, Danmark och Japan.

Orsakerna till de senaste årens svaga produktivitetstillväxning behöver analyseras närmare. En bidragande faktor är dock att global efterfrågan har varit ovanligt svag de senaste åtta åren. Låg efterfrågan hämmar produktivitetstillväxningen på kort sikt och kan även leda till minskande produktivitetshöjande investeringar, vilket påverkar produktivitetstillväxten på längre sikt.

I LO:s rapport, som handlar om en stor skattereform, framförs bland annat att det finns forskning som tyder på att höga marginalskatter på arbete har negativa effekter på så kallade superstar inventors. Med det menas internationell arbetskraft med hög innovationskraft. Men faktum är att enligt Global Innovation Index är Sverige ett av världens fem mest innovativa länder.

Analysen pekar dock på att låga produktivitetshöjande investeringar kan ha bidragit till den svagare produktivitetstillväxten i Sverige under senare år. Företagens möjligheter att investera försvåras om de inte hittar rätt kompetens eller om det saknas bostäder till de personer som har den rätta kompetensen.

Regeringens satsningar på utbildning, bostadsbyggande och infrastruktur skapar därför bättre förutsättningar för att öka produktiviteten på lång sikt.

Goda ramvillkor för företagare, i form av regleringar och lagstiftning på exempelvis skatteområdet, är också viktiga för att stimulera investeringar och framväxten av nya företag. Regeringen prioriterar arbetet med att ytterligare förbättra dessa villkor.

Produktivitetstillväxningen är avgörande för bnp-tillväxten på längre sikt och därmed även för tillväxten i bnp per capita. Därför är det viktigt att vi investerar i forskning, innovation, utbildning och infrastruktur, som är grundläggande verktyg för att öka produktivitetstillväxten framöver.

Anf. 90 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag tar för givet att finansministern läser en hel del rapporter. Det går väl inte att hinna igenom alla, men jag förmodar att LO:s rapport om produktiva skattereformer är av stort intresse för finansminister Magdalena Andersson.

Finansministern är med all säkerhet betydligt mer bevandrad i rapportdjungeln än vad jag är, och jag vill bara känna mig säker på att jag förstår rapporten rätt. Därför vore det bra om finansministern kunde ge sin syn på vissa av de påståenden som görs i rapporten och säga om hon drar samma slutsatser som LO gör.

På s. 3 skriver man följande: ”Idag används skattesubventioner för att flytta arbetskraft från sektorer med högre produktivitet till sektorer med lägre produktivitet.”

Om jag översätter det korrekt tror jag att man pekar på framför allt ROT-avdraget – att högproduktiva byggnadsarbetare skulle gå från exempelvis ett företag som håller på med nyproduktion av bostäder till att renovera altaner eller annat i våra hem.

Mina egna erfarenheter säger något helt annat. För ett tag sedan besökte jag ett företag i Västerås som håller på med nyproduktion av bostäder. Jag frågade om ROT-avdraget lett till att de har svårare att få tag på kvalificerad arbetskraft. De var tydliga med att det inte var den sortens arbetskraft

de behövde. De sökte välutbildad arbetskraft med olika specialistkompetenser inom flera olika områden. De konkurrerade helt enkelt inte om samma personer.

Det bekräftades också förra veckan när jag träffade ett antal ROT-företag i mitt hemlän. Där är det inte CNC-operatören som står på avlöningslistan utan en hel del äldre som fram till nu har sett det som ganska lönsamt att arbeta längre upp i åldrarna. Det har också varit lönsamt att anställa dessa. Det är Ashram som är beredd att arbeta väldigt många timmar på sitt nystartade företag för att få ett liv som han kanske aldrig skulle ha fått i Albanien. Det är Per-Åke som inte har gått ut gymnasiet men som är otroligt duktig med sina händer och på smarta lösningar i våra hem.

Jag undrar om finansministern delar LO:s uppfattning att ROT-avdraget inte har lett till ökad sysselsättning. Anser finansministern att antalet jobb är givet, att en nyanställning sker på en redan anställds bekostnad?

Anf. 91 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Eventuella frågor om hur man ska tolka LO:s rapport tror jag man bäst ställer till LO, inte till mig.

Det är inte min uppfattning att antalet jobb i ekonomin är givet. Tvärtom ser jag på ekonomin som dynamisk och att vi med politik för hur vi tar ut skatter och hur vi använder skattepengar och skatteutgifter kan påverka ekonomin och ekonomins funktionssätt.

ROT-avdraget är en stor skattesubvention för ombyggnad av befintliga hem. Regeringen har valt att ha kvar denna subvention, men vi gör den något mindre och lägger en del av pengarna som i dag går till rabatt för att bygga om kök på att göra något åt bostadssituationen så att våra unga och nyanlända får möjlighet till ett eget boende. En del av de subventioner som i dag går till privatpersoner som bygger om sina kök kommer i stället att gå till att få fram fler nya kök.

Anf. 92 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Om jag förstår det hela rätt anser finansministern inte att ROT-avdraget har lett till några undanträngningseffekter. Men samtidigt som hon säger att regeringen nu lägger ett antal pengar på infrastruktur med mera säger hon att det inte är samma människor som anställs för att genomföra det. Det blir lite konstigt för mig, inte minst i den situation vi är i när många nya människor ska in på vår arbetsmarknad.

Lite längre fram i rapporten konstaterar man under rubriken Sju förlorade år att bnp beräknat per person utvecklades med strax under noll procent under åren 2008–2014. Men enligt Världsbankens databas för samma period låg Sveriges procentuella utveckling per sysselsatt långt över Danmarks, Österrikes, Tysklands, Storbritanniens med fleras. Att då som LO kalla det sju förlorade år borde innebära att LO inte tycker om att det föds fler barn, att Sverige har fått nya medborgare och att vi lever längre. Jag tror inte att Magdalena Andersson tycker att detta är dåligt, och det gör inte jag heller.

Det är förvånande att man skjuter in sig på att fler arbetade timmar är begränsade av ett lands befolkningsstorlek när en stor del av vår befolkning befinner sig i utanförskap, det vill säga står utanför arbetsmarknaden.

Om att produktivitetstillväxten är avgörande för ett lands ekonomiska tillväxt är vi helt överens. Men ser man enbart till det skulle det innebära att det är bättre att producera noll i utanförskap än att producera något i innanförskap och att arbeten inom RUT-sektorn är ett problem för att det minskar bnp per capita även om det faktiskt förbättrar statens ekonomi.

Stämmer inte detta bara om vi tror att vi lever i en statisk miljö? Finansministern sa att hon inte tror att vi lever i en statisk miljö. Hon vill likt mig se att Sveriges ekonomi är både föränderlig och växande när alla jobb efterfrågas och nya branscher, exempelvis hushållsnära tjänster, utvecklas och förfinas och gör det möjligt för lågutbildade att gå vidare.

Jag undrar hur finansministern ser på LO:s fokus på produktiviteten per arbetad timme. Är det därför finansministern vill halvera RUT-avdraget? Är det viktigare för finansministern att ha en god produktivitet utveckling än att erbjuda människor som flyr från krig ett arbete för att det till en början leder till lägre bnp per capita? Delar finansministern min åsikt att ett första jobb ger en möjlighet att senare gå vidare till ett nytt jobb?

Anf. 93 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Låt mig upplysa Helena Bouveng om att vi inte halverar RUT-avdraget utan taket för RUT-avdraget. Det drabbar en mycket liten andel av dem som använder RUT-avdrag, närmare bestämt 1 procent.

Jag har inte sagt att ROT-avdraget inte kan ge undanträngningseffekter. Självklart är det så att en del av dem som i dag utför tjänster som används i privata hem i stället hade kunnat arbeta inom exempelvis nybyggnation.

Nu när antalet nybyggda lägenheter och hyresrätter kommer att öka under de kommande åren tänker jag mig att en del av de personer som under de senaste åren har arbetat med att bygga om kök i stället kommer att arbeta med att bygga nya kök. Sedan finns det säkert en del personer som bara jobbar med ROT-tjänster i hemmet och som inte kommer att arbeta på nya arbetsplatser.

Vad gäller produktiviteten är jag kanske något mer oroad än Helena Bouveng. Det är ett faktum att vi inte har haft någon ökning av bnp per capita sedan finanskrisen, och det är inte en utveckling som jag anser är långsiktigt hållbar om vi ska kunna finansiera vårt välfärdssystem.

Jag tycker att det är viktigt att vi på olika sätt försöker få upp bnp per capita. Ett sätt att göra detta är att öka produktiviteten. Jag är till skillnad från Helena Bouveng bekymrad över att produktivitet utvecklingen inte har varit särskilt stark i Sverige efter krisen.

Jag tycker att det är viktigt att sätta in politiska åtgärder för att försöka komma till rätta med det problemet. Det kan bland annat handla om möjlighet för företag att hitta rätt kompetens hos personal. Det stora kunskapslyft som regeringen har föreslagit kan vara en sådan viktig åtgärd.

Anf. 94 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag delar absolut finansministerns uppfattning att bnp per capita är otroligt viktigt på lång sikt. Men nu står vi inför en extraordinär situation där vi kanske behöver ta till extraordinära åtgärder som inte leder till en produktivitet utveckling direkt men väl till att våra nya människor får sitt första jobb och sedan kan komma vidare och bidra till högre bnp per capita.

Rapporten tar upp vikten av att sänka skatten på arbete. Sverige har med 57 procent i marginalskatt världens högsta marginalskatt på arbete. Det är bara Aruba som slår oss. Det ska jämföras med ett EU-snitt på 37,8 procent, ett OECD-snitt på 41,4 procent och ett globalt snitt på 31,2 procent. Vi sticker ut ganska ordentligt.

I rapporten tar man upp höga marginalskatter på arbete, som kan ha negativa effekter på internationell arbetskraft med hög innovationskraft, så kallade superstar inventors. Detta fick jag bekräftat häromveckan när jag träffade företagare som vittnar om att dessa talanger väljer att inte komma till Sverige på grund av detta.

Det kommer en del nybakade studenter, men de besöker Sverige under en kort tid. Det är ett trevligt och exotiskt land som kan vara bra att ha i sitt cv. Men de stannar inte kvar en längre tid för att utveckla och hitta på nya innovationer, som definitivt leder till ökad produktivitet – där har vi samma uppfattning.

Därför undrar jag: Delar finansministern LO:s uppfattning att höga marginalskatter leder till lägre produktivitet, inte bara för superstar inventors? Ser Magdalena Andersson en fara med att den rödgröna regeringen gör precis tvärtom och höjer marginalskatterna ytterligare? Detta slår direkt mot viljan att arbeta mer, utbilda sig mer och ta mer ansvar, vilket vi vill se mer av. Får vi det ännu svårare att vara attraktiva för innovationstalanger utanför Sverige?

Anf. 95 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tror inte att den ganska marginella förändring vi gör av marginalskatten kommer att ha stora effekter på möjligheten att attrahera superstar inventors till Sverige. Där finns bland annat möjligheten till expertskatt.

Jag noterar att den tidigare borgerliga regeringen, trots att den sänkte skatten med 130 miljarder, valde att inte sänka den högsta marginalskatten utan valde andra skatter i stället.

I den situation vi nu befinner oss i, med ett exceptionellt läge där vårt land kommer att få många nya medborgare, är det precis som Helena Bouveng säger viktigt att vi försöker jobba pragmatiskt för att hitta olika vägar så att människor kan komma i jobb.

Det handlar om att vända på alla stenar, att vara kreativa och pragmatiska och att samarbeta i politiken och med näringslivet och civilsamhället för att tillsammans försöka hitta bra, nya och innovativa lösningar så att fler människor kommer i arbete och så att de som nu får asyl i Sverige får en bra start och kan påbörja sina nya liv här.

Jag tror däremot inte att sänkta löner är en bra väg framåt där. Det har visat sig i andra länder att om man skapar låglönesektorer är det stor risk att människor fastnar där, och resultatet blir att man på olika sätt i stället får finansiera uppehållet via det offentliga.

I Storbritannien görs detta bland annat via skattekrediter, som de facto blir en subvention till de företag som betalar väldigt låga löner. Jag tror inte att det är en bra väg framåt. Jag tycker att det är viktigt att man kan leva på sin lön.

Jag hoppas dock att vi kan hitta viktiga vägar så att fler människor kan komma i arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2015/16:174 om ytterligare skattehöjningar på grund av flyktingmottagandet

Anf. 96 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig om ytterligare skattehöjningar kommer att krävas i det fall asylmottagandet fortsätter att öka i linje med huvudscenariot i Migrationsverkets senaste prognos.

Jag vill börja med att konstatera att sedan regeringen tillträdde har finanspolitiken lagts om i en mer ansvarsfull riktning. Regeringen har finansierat nya reformer enligt principen krona-för-krona. Det har bidragit till att underskottet i de offentliga finanserna nästan har halverats jämfört med förra året.

Regeringen har överlämnat en ändringsbudget till riksdagen med anledning av flyktingsituationen. I budgeten föreslår regeringen ett tillfälligt stöd om 10 miljarder till kommunerna och det civila samhället. Förslagen i ändringsbudgeten kommer att finansieras med en ökad statlig upplåning.

Den stora mängden asylsökande innebär oförutsedda och på kort sikt så gott som ofrånkomliga utgifter. En ökad statlig upplåning är en vanlig ordning för hantering av oförutsedda kostnader under pågående budgetår.

Det pågår nu ett arbete inom Regeringskansliet för att se över hur olika utgiftsökningar som kan uppstå under kommande år ska finansieras. Berörande på hur de offentliga finanserna och migrationsströmmarna utvecklas kan det innebära besparingsåtgärder i kommande budgetar, olika sätt att dämpa kostnadsökningar samt lånefinansiering. Därutöver är det sedan tidigare väl känt att vi till exempel kan tänka oss att införa en bankskatt.

Anf. 97 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Vi hade en snarlik debatt för bara några minuter sedan, och det finns ingen anledning att upprepa den.

Finansministern sa att hon har halverat underskottet, men jag vill återigen påpeka och betona att det inte är hon som har halverat underskottet. Det är Alliansens budget som har gällt i princip fram till slutet av sommaren.

Finansministern tar åt sig äran för något hon inte kan ta åt sig äran för. Om hennes budget hade gått igenom hade vi haft ett större underskott.

Enligt Migrationsverkets prognoser kommer flyktingkrisen att kosta mycket pengar. Finansministern har signalerat en sak sedan tidigare, nämligen att hon vill genomföra vissa besparingar. Och nu talar hon om en bankskatt.

Bara för att sätta saker och ting i rätt proportion handlar det enligt Migrationsverket om 100 miljarder på fyra år. Om vi skulle spara in dessa pengar skulle det vara den största besparingen sedan budgetsaneringen på 90-talet. Om vi skulle ta in dessa pengar med en bankskatt skulle nog ett antal banker i Sverige gå omkull, för så mycket pengar inbringar den inte.

Jag ska inte förlänga debatten. Jag ville bara göra dessa påpekanden. Det vore bra om finansministern kunde kommentera ungefär hur stora besparingar och skattehöjningar hon förväntar sig att hon behöver göra och hur mycket en bankskatt kan inbringa.

Anf. 98 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har helt rätt i att vi just haft en snarlik debatt. Det beror på att Fredrik Schulte ställer väldigt många och snarlika frågor.

Vi har halverat underskottet i de offentliga finanserna. Det är helt korrekt att vår budget inte gick igenom förra hösten. Däremot använde den borgerliga Alliansen i praktiken samma ramar som vi.

Vi lade fram vår budget, och sedan kom budgetmotionen utifrån våra ramar. Den var bra nog. Man gjorde inga stora förändringar och fortsatte inte med den tidigare politiken att ständigt, år efter år, öka budgetunderskotten på det sätt man gjorde när man satt i regeringsställning.

Det var ju så att från det att man tog över makten 2006 till att man förlorade makten 2014 ökade budgetunderskottet för varje år. Det var ett sluttande plan. Det hade inget med konjunkturutvecklingen att göra, utan det handlade bara om att ständigt, år efter år, öka underskotten.

Det vi gör i regeringen nu är att hantera situationen genom att arbeta med alla de åtgärder som krävs. Vi kommer att göra vad som krävs för att hantera den här situationen på ett ansvarsfullt sätt. En del av detta kommer naturligtvis att slå igenom i sämre offentliga finanser. Det är fullt rimligt och riktigt, och det är precis för att kunna möta den här typen av situationer som vi från regeringens sida har tyckt att det har varit så viktigt att halvera underskotten. Hade vi fortsatt den förra regeringens politik med stora underskott hade vi inte haft samma styrka att kunna möta den här situationen. Det är bland annat för att vi har halverat underskotten som vi klarar av att genomföra den särskilda engångssatsningen till kommunerna.

Jag kommer, som jag sa i den förra debatten, att lämna nya prognoser någon gång i samband med årsskiftet. Där kommer det att synas hur de offentliga finanserna påverkas under de kommande åren. Vi kommer naturligtvis att vidta de åtgärder som krävs för att klara utgiftstaken och för att föra en ansvarsfull ekonomisk politik.

Anf. 99 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Om finansministern stör sig på att behöva svara på ungefär samma frågor gång på gång vill jag säga att det beror på att finansministern inte kan ge tydliga och raka besked om vad som gäller i bärande frågor för Sveriges ekonomi och inte minst att hon glider på sanningen och verkligheten på ett rätt anmärkningsvärt sätt. För bara någon minut sedan stod hon här i talarstolen och slog sig för bröstet och sa att hon har halverat underskottet. Sedan står hon och säger att Alliansens budget blev bra därför att vi följde hennes ramar. Finansministern borde rimligen veta att Alliansens budget för 2015 följde precis de riktlinjer som vi lade i vårpropositionen 2014 före valet.

Det är inte konstigt att Magdalena Andersson får många frågor och blir pressad i de här sammanhangen, för hon kan inte ge raka svar, och hon argumenterar på ett sätt som uppenbarligen går stick i stäv med verkligheten.

Ett annat sådant exempel är när hon hela tiden försöker sätta bilden av att det fanns en stor konflikt om offentliga finanser under förra mandatperioden. Vi har låtit riksdagens utredningstjänst titta på hur de offentliga finanserna hade sett ut om Magdalena Anderssons oppositionspolitik hade gällt under förra mandatperioden. Det skiljer 8 miljarder. Det är några procentenheters skillnad mot alliansregeringen.

Vi var alla överens om att man under förra mandatperioden skulle stimulera ekonomin. Alliansen, Socialdemokraterna, de rödgröna totalt sett, Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet, ja alla var överens om att man förra mandatperioden skulle stimulera ekonomin.

Att finansministern fortsätter att upprepa detta blir rätt anmärkningsvärt. I förra veckan hade jag en debatt med finansministern lite på samma tema, där jag hade tryckt upp en stor plansch för att illustrera det. Jag får uppenbarligen ta till andra pedagogiska metoder för att framhålla just det faktum att vi alla var väldigt överens om att vi under förra mandatperioden skulle stimulera ekonomin.

Oavsett vad är det positivt att finansministern faktiskt tänker presentera en plan för hur flyktingkrisen kommer att påverka de offentliga finanserna. Vi har som sagt inbjudit finansministern till finansutskottet för att redogöra för detta. Vi fick inga svar där. Jag får inga svar nu. Men det är väl bättre att ett svar kommer sent än att det aldrig kommer.

Oavsett vad är det många som är oroliga för vad det kommer att innebära, eftersom regeringen inte är beredd att ta till de kraftfulla åtgärder som krävs för att få stopp på flyktingkrisen och man nu är mycket otydlig med hur man ska hantera den ekonomiska situationen. Vi hör finansministern prata om bankskatt, som på sin höjd ger några miljarder. Hon pratar om besparingar. I det tonläge och på det sätt hon framhåller de besparingarna är det tydligt att det inte kommer att räcka. Som jag har sagt tidigare handlar det enligt Migrationsverkets prognoser om 100 miljarder på fyra år. Skulle vi genomföra besparingar för det skulle det vara de största besparingar som Sverige har sett på 20 år, och det tror jag inte att Magdalena Andersson är beredd till.

Därför kommer vi till slutklämmen att det antagligen blir höjda skatter, eftersom finansministern inte heller är beredd att avstå från de bidragshöjningar som hon så gärna vill genomföra.

Det är där vi är: höjda skatter, höjda skatter, höjda skatter. Det kommer att slå mot svensk ekonomi.

Anf. 100 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är helt korrekt att jag har varit i finansutskottet och redogjort för de ekonomiska konsekvenserna av Migrationsverkets nya prognos och också redogjort för hur regeringen nu arbetar med att dra ned de kostnaderna. Det är enbart Fredrik Schulte av dem som var på den föredragningen som sedan inte tycks ha tagit till sig det budskapet utan känt ett behov av att fortsätta att ställa frågor kring detta. De andra ledamöterna verkar ha fått svar under den föredragningen.

Om jag får likalydande frågor på grund av att Fredrik Schulte inte får svar kan jag påpeka att jag i det här fallet fick två likalydande frågor utan att jag ens hade svarat på dem. Men det är naturligtvis fritt för riksdagsledamöter att ställa hur många interpellationer man vill, och här kan jag no-

tera att Fredrik Schulte är mycket flitig och gör skäl för sin lön som riksdagsledamot. Jag uppskattar naturligtvis också alltid de här debatterna. Det är ett stort nöje.

Jag har många gånger svarat Fredrik Schulte på just frågan om hur jag ser på skillnaderna beträffande den ekonomiska politiken under förra mandatperioden. Där har Fredrik Schulte uppenbarligen fortfarande inte uppfattat mitt svar, så jag vet inte om det är någon större idé för mig att upprepa det ytterligare en gång, för jag har nog sagt det väldigt många gånger. Det beror på att vi föreslog helt andra åtgärder än vad den förra regeringen föreslog. Den föreslog ju permanenta skattesänkningar, som fortsätter att belasta de offentliga finanserna även när konjunkturen har förbättrats, medan den socialdemokratiska oppositionen föreslog arbetsmarknadspolitiska åtgärder som är tillfälliga. Det är stor skillnad, och därför hade de offentliga finanserna naturligtvis sett bättre ut om Socialdemokraterna hade haft möjlighet att få igenom sina förslag under mandatperioden.

Jag kommer säkert att få upprepa det svaret många gånger till under den här mandatperioden, och det ser jag särskilt fram emot.

Anf. 101 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det är skönt att Magdalena Andersson verkligen tror på sin politik och att den skulle få så positiva effekter. Frågar man svenska folket är det bara 5 procent som tror på finansministerns jobbpolitik. Det är färre än de som tror på spöken och att utomjordingar går runt omkring oss. Frågar man Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och Svenskt Näringsliv ser man att alla är mycket samstämmiga i att regeringens politik skapar färre jobb. Förra mandatperioden sa samma oberoende bedömare att den dåvarande alliansregeringens politik skulle ge fler jobb.

Det är skönt att vi har en finansminister som åtminstone har självförtroende i det hon gör. Men alla andra bedömare är rörande överens om att de effekter som Magdalena Andersson hoppas på inte finns.

Skattesänkningar må vara mer permanenta åtgärder. Men det är bidragshöjningar också. En av de stora satsningar som Magdalena Andersson gör under sin tid som finansminister är att höja bidragen, höja a-kassan. Men under hennes tid i oppositionen var det en ännu större andel av hennes satsningar. Det hade lett till att vi hade fått se en återgång till den politik som vi hade under Göran Perssons tid, när vi betalade 30, 40 eller 50 miljarder mer i sjukskrivning, mer i olika typer av utanförskapskostnader därför att människor fastnar i bidragsberoende, fastnar i utanförskap.

Den typen av argumentation håller inte. Faktum kvarstår, att vi hade nästan exakt samma nivåer på hur mycket vi ville stimulera ekonomin. Om Magdalena Andersson tror att bidrag stimulerar ekonomin är det illa för Sveriges finanser.

Anf. 102 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Nu är det inte bara Magdalena Andersson som tror att till exempel höjda barnbidrag, förstärkt sjukförsäkring eller förstärkt a-kassa stimulerar ekonomin på ett bättre sätt än skattesänkningar. Jag tror att det är en tämligen enig ekonomkår som menar att det i en lågkonjunktur naturligtvis är bättre att stimulera hushåll som har en stor konsumtionsbenägenhet, det vill säga exempelvis barnfamiljer, pensionärer, sjuka och arbetslösa. Det är ett betydligt mer effektivt sätt att spendera de offentliga

Prot. 2015/16:32
24 november

Svar på
interpellationer

resurserna än genom att, som den förra borgerliga regeringen gjorde, till exempel ta bort förmögenhetsskatten som inte är något särskilt effektivt sätt att stimulera ekonomin i dåliga tider.

Att höja till exempel bidragen är någonting som på längre sikt kostar mindre än att sänka skatterna. Det beror på det sätt som budgeten är uppbyggd, där vi inte har indexering av bidrag. Utan att man fattar nya beslut minskar därmed den belastningen på de offentliga finanserna i takt med att ekonomin växer. Det gäller däremot inte för skattesänkningar. Även på det sättet försämrar den borgerliga regeringens politik mer långsiktigt statsfinanserna än den socialdemokratiska oppositionens politik hade gjort.

Efter att vi fick ta över regeringsmakten har vi tagit tag i detta. Vi har fått en ny inriktning på den ekonomiska politiken. Vi för nu en ansvarsfull ekonomisk politik, där vi ser till att finansiera våra reformer och ta hand om våra statsfinanser, i stället för att göra som man gjorde under den borgerliga regeringen, då underskotten ökade år efter år på grund av stora ofinansierade skattesänkningar. Det kommer vi naturligtvis att göra även i denna flyktingsituation.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2015/16:51 Undantag från mervärdesskatt för vissa posttjänster

Motioner

med anledning av prop. 2015/16:40 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak

2015/16:3274 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

2015/16:3276 av Allan Widman m.fl. (FP)

2015/16:3277 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD)

2015/16:3278 av Karin Enström m.fl. (M, C)

med anledning av prop. 2015/16:41 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

2015/16:3271 av Stig Henriksson m.fl. (V)

2015/16:3275 av Björn Söder och Mikael Jansson (SD)

med anledning av prop. 2015/16:44 Genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet

2015/16:3270 av Daniel Riazat m.fl. (V)

2015/16:3273 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (SD)

med anledning av prop. 2015/16:47 Extra ändringsbudget för 2015

2015/16:3272 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (SD)

Följande interpellationer hade framställts:

den 23 november

2015/16:205 Regeringens försämring av supermiljöbilspremien

av *Johan Hultberg* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:206 Öppenhet och transparens

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:207 Varg

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:208 Regionala flygplatser

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:209 Starta-eget-bidraget

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:210 Jakt- och vargsituationen i Värmland

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:211 Jobbstimulans i etableringsersättningen

av *Hanif Bali* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:212 Översyn av Arbetsförmedlingen

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:213 Jobb för nyanlända

av *Fredrik Schulte* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:214 Drivkrafter och marginalskatter

av *Erik Andersson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:215 Bromma flygplats

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 november

2015/16:353 Förutsättningar för mineralåtervinning

av *Emilia Töyrä* (S)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

Prot. 2015/16:32
24 november

2015/16:354 Införandet av elpistoler som en del av polisens utrustning
av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:355 Kommunernas handlingsplaner mot våldsbejakande extremism

av *Mikael Cederbratt* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

den 22 november

2015/16:356 Patienter som dör i onödan

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:357 Förverkligande av den blocköverskridande överenskomsten om utvidgat RUT-avdrag

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:358 Rundabordssamtal om piratkopiering

av *Jörgen Warborn* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:359 Ökad transparens i fördelningen av extra medel till kommunerna

av *Anette Åkesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 23 november

2015/16:360 Danskt samarbete

av *Carl Schlyter* (MP)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 19.41.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med § 11 anf. 43,

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Eva-Lena Ekman

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Anmälan om byte av partinamn och partibeteckning	1
§ 3	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 4	Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 5	Ärenden för bordläggning.....	3
§ 6	Svar på interpellation 2015/16:172 om nya åtgärder inför klimattoppmötet i Paris.....	4
	Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	4
	Anf. 2 JENS HOLM (V)	5
	Anf. 3 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	6
	Anf. 4 JENS HOLM (V)	7
	Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	8
	Anf. 6 JENS HOLM (V)	8
	Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	9
§ 7	Svar på interpellation 2015/16:161 om förslaget på övergång från traditionsprincip till avtalsprincip.....	9
	Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
	Anf. 9 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	10
	Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
	Anf. 11 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	12
	Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
	Anf. 13 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	14
	Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
§ 8	Svar på interpellation 2015/16:162 om lagförslag vid rundabordssamtal om piratkopiering	14
	Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
	Anf. 16 JÖRGEN WARBORN (M)	15
	Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
	Anf. 18 JÖRGEN WARBORN (M)	16
	Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
	Anf. 20 JÖRGEN WARBORN (M)	18
	Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	18
§ 9	Svar på interpellation 2015/16:171 om regeringens hantering av flyktingkrisen	19
	Anf. 22 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	19
	Anf. 23 BORIANA ÅBERG (M).....	19
	Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20

Anf. 25 BORIANA ÅBERG (M).....	21
Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	22
Anf. 27 BORIANA ÅBERG (M).....	23
Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	23
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:173 om situationen för statslösa asylsökande palestinier i Sverige.....	24
Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	24
Anf. 30 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	24
Anf. 31 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	26
Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
Anf. 33 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	27
Anf. 34 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	28
Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	29
Anf. 36 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	29
Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:77 om ensamkommande barn som försvinner	30
Anf. 38 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	30
Anf. 39 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	32
Anf. 40 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	33
Anf. 41 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	34
Anf. 42 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	35
Anf. 43 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	36
Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	36
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:130 om statens kostnadstäckning av kommunal vård och omsorg.....	37
Anf. 45 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	37
Anf. 46 NIKLAS WYKMAN (M).....	37
Anf. 47 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	38
Anf. 48 NIKLAS WYKMAN (M).....	39
Anf. 49 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	40
Anf. 50 NIKLAS WYKMAN (M).....	40
Anf. 51 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	41
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:135 om efterskottsbetalning av assistansersättning	42
Anf. 52 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	42
Anf. 53 BENGT ELIASSON (L).....	42
Anf. 54 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	43
Anf. 55 BENGT ELIASSON (L).....	44
Anf. 56 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	45
Anf. 57 BENGT ELIASSON (L).....	46
Anf. 58 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	46
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:140 om högre kvalitet i hemtjänsten	46

Anf. 59 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	46
Anf. 60 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	48
Anf. 61 LOTTA FINSTORP (M).....	49
(forts.).....	50
Ajournering.....	50
Återupptagna förhandlingar	50
§ 14 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:140 om högre	
kvalitet i hemtjänsten	50
Anf. 62 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	50
Anf. 63 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	51
Anf. 64 LOTTA FINSTORP (M).....	52
Anf. 65 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	52
Anf. 66 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	53
Anf. 67 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	54
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:92 om framtidens svenska	
framgångshistorier.....	55
Anf. 68 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	55
Anf. 69 ANETTE ÅKESSON (M).....	56
Anf. 70 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	57
Anf. 71 ANETTE ÅKESSON (M).....	57
Anf. 72 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	58
Anf. 73 ANETTE ÅKESSON (M).....	59
Anf. 74 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	60
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:93 om vad medborgarna	
får för sina skattepengar	60
Anf. 75 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	60
Anf. 76 ANETTE ÅKESSON (M).....	61
Anf. 77 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	62
Anf. 78 ANETTE ÅKESSON (M).....	63
Anf. 79 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	64
Anf. 80 ANETTE ÅKESSON (M).....	64
Anf. 81 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	65
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:139 om finansministerns	
bristande kontroll över offentliga finanser	65
Anf. 82 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	65
Anf. 83 FREDRIK SCHULTE (M).....	66
Anf. 84 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	67
Anf. 85 FREDRIK SCHULTE (M).....	67
Anf. 86 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S)	68

Anf. 87 FREDRIK SCHULTE (M)	68
Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	69
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:169 om produktiva skattereformer	69
Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	69
Anf. 90 HELENA BOUVENG (M)	70
Anf. 91 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	71
Anf. 92 HELENA BOUVENG (M)	71
Anf. 93 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	72
Anf. 94 HELENA BOUVENG (M)	72
Anf. 95 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	73
§ 19 Svar på interpellation 2015/16:174 om ytterligare skatthöjningar på grund av flyktingmottagandet	74
Anf. 96 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	74
Anf. 97 FREDRIK SCHULTE (M)	74
Anf. 98 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	75
Anf. 99 FREDRIK SCHULTE (M)	75
Anf. 100 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	76
Anf. 101 FREDRIK SCHULTE (M)	77
Anf. 102 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	77
§ 20 Bordläggning.....	78
§ 21 Anmälan om interpellationer	79
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar	79
§ 23 Kammaren åtskildes kl. 19.41.	80